

Modlitba o hluboké pohroužení

Kadamba
Kánana
Svámí

Doplňk Nektaru oddanosti
óřlly A. C. Bhaktivedanty
Svámího Prabhupady

Modlitba o hluboké pohroužení

Doplňěk *Nektaru oddanosti*

Śrīly A. C. Bhaktivedānty Svāmīho Prabhupādy

Kadamba Kānana Svāmī

První vydání, leden 2019

A Prayer for Deep Absorption

A Companion to Śrīla A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda's *The Nectar of Devotion*

Autor: Kadamba Kānana Svāmī

Překlad: bhakta Jan Mareš

Editace: Madhu Pandit dās, Hamsa Avatār dās, Kavita dévi dāsī, Jay Gopinātha dévi dāsī

Jazykové korektury: Hemalata Thākuraṇi dévi dāsī

Obálka: Madhusūdan dās

Sazba: Madhu Pandit dās

Citace z knih, přednášek, dopisů a rozhovorů Jeho Božské Milosti

A. C. Bhaktivedānty Svāmīho Prabhupādy

© 2018 The Bhaktivedanta Book Trust International

Vydalo s laskavým svolením autora nakladatelství RadhaRaman v Praze roku 2019.

Výtisklo NVT Repro, s.r.o..

ISBN 978-80-904652-8-2

OBSAH

Úvod.....	9
Ve vztahu k předmluvě Nektaru oddanosti	11
Analýza úvodu k Nektaru oddanosti	15
Čtyři části.....	17
Maṅgalācaraṇa	17
Vysvětlení čisté oddané služby	22
Další zajímavosti	27
Kapitola 1 - Charakteristiky čisté oddané služby	31
Charakteristiky oddané služby od podmíněného stádia k čisté oddané službě	33
Kapitola 2 – První stádia oddanosti	39
Kategorie oddané služby	41
Chuť – klíč k pokroku.....	43
Sādhana-bhakti – praktická oddaná služba	44
Kapitola 3 – Způsobilst kandidáta přijmout oddanou službu	49
Popis čtyř druhů zbožných lidí, kteří začínají s oddanou službou.....	51
Popis tří kategorií oddaných	52
Způsobilst tří kategorií oddaných	59
Důkazy, že oddaní nemají žádný zájem o bhukti nebo mukti	61
Další důkazy ze Śrīmad-Bhāgavatamu	63
Kapitola 4 – Oddaná služba překonává všechna osvobození	67
Důkazy ze Śrīmad-Bhāgavatamu	68
Pět druhů osvobození	74
Vraja Bhakti je nejvyšší	75
Kapitola 5 – Čistota oddané služby	77
Oddaná služba je přístupná všem	78
Varṇāśrama	79
Vaiṣṇavové a brāhmaṇové	80
Konání oběti.....	82
Více o pěti druzích yajñí	82
Odčinění.....	82

Kapitola 6 – Jak vykonávat oddanou službu.....	85
64 částí sādhana-bhakti	86
Pět hlavních částí bhakti	88
Kapitola 7 – Důkazy o zásadách oddanosti	89
Guru-tattva	91
Život na posvátném místě	94
Džapování minimálně šestnácti kol denně	94
Ekādaśī	95
Uctívání posvátných stromů	95
Nezasvěcovat mnoho žáků	98
Nečíst mnoho knih	99
Nestavět chrámy	99
Přímočarost v běžném jednání	99
Uctívání polobohů	100
Nepůsobit bolest žádné živé bytosti	102
Kapitola 8 - Přestupky, kterým je třeba se vyhnout	103
Nāma-aparādha – přestupky proti svatému jménu	103
Sevā-aparādha – přestupky proti Božstvu	104
Účinek nāma-aparādhy a sevā-aparādhy	104
Uctívání Gaṇapatiho	105
Kapitola 9 – Další úvahy o zásadách oddanosti	109
Rouhání se	110
Tilak a korálky z tulasī	112
Tanec před Božstvy	112
Poklony Božstvu	113
Obřadné obcházení chrámu	113
Arcanā	113
Saṅkīrtana	114
Darśana Božstva	114
Vijñapti – odevzdanost	115
Kapitola 10 – Techniky naslouchání a vzpomínání	117
Naslouchání	118
Očekávání Pánovy milosti	119
Vzpomínání	119
Meditace	120
Kapitola 11 – Aspekty transcendentální služby	123
Dāsyā – služebnický postoj	124
Oddaná služba na úrovni přátelství	125

Být odevzdanou duší.....	125
Služba tulasī.....	126
Kapitola 12 a 13 – Další aspekty transcendentální služby	127
Pañca aṅga bhakti – pět hlavních částí oddané služby	129
Život v Mathuře	130
Služba Božstvu s velkou oddaností	131
Naslouchání Śrīmad-Bhāgavatamu ve společnosti oddaných	132
Hari-nāma	134
Služba oddaným.....	136
Kapitola 14 – Kvalifikace pro oddanou službu	137
Odříkání	139
Vairāgya	140
Tapas – askeze	142
Varṇāśrama	143
Oddaná služba nás činí stálými v oddané službě	144
Kapitola 15 – Spontánní oddaná služba	145
Rāgātmikā-bhakti.....	146
Rāgānugā-bhakti	147
Kubjā.....	147
Kapitola 16 – Další popis spontánní oddanosti.....	149
Podpurné citace o rozvoji vztahu s Kṛṣṇou	150
Je ISKCON zaměřen na vaidhī bhakti?.....	153
Kvalifikace pro rāgānugā-bhakti.....	154
Kapitola 17 – Extatická láska	155
Bhāva-bhakti je uttama-adhikārī.....	156
Definice bhāva-bhakti	156
Jak se získá bhāva	157
Kapitola 18 – Povaha osoby oplývající extatickou láskou	159
Devět příznaků bhāvy	160
Využití času.....	160
Odpoutanost	161
Pokora	161
Velká naděje.....	161
Dychtivost dosáhnout vytouženého úspěchu	162
Připoutanost ke zpívání svatých jmen Pána.....	162
Dychtivost popisovat Pánovy transcendentální vlastnosti.....	162
Výtrvalost a láska k životu v dhāmu	163
Raty-ābhāsa.....	163

Bhāva přitahuje Kṛṣṇu	164
Kapitola 19 – Oddaná služba s čistou láskou k Bohu	165
Co je láska?	166
Dosažení Kṛṣṇa-premy	167
Stádia premy	168
Více o povaze Kṛṣṇa-premy	169
Viraha Gītā	171
Bhakti-rasāmṛta-sindhu dokončen v roce 1552	171
Doslov	173
Slovník sanskrtských výrazů.....	175
O Kadambovi Kānanovi Svāmīm	185

ÚVOD

Śrīla Prabhupāda označil *Nektar oddanosti* za jeden z hlavních literárních pilířů tohoto hnutí společně s *Bhagavad-gītou* takovou, jaká je, *Śrīmad-Bhāgavatamem* a *Śrī Caitanya-caritāmṛtou*. *Nektar oddanosti*, který je souhrnnou studií *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* Śrīly Rūpy Gosvāmīho, je velmi praktický. Pokud může nějaká kniha posloužit jako příručka, jak rozvíjet vědomí Kṛṣṇy, pak tato.

Tuto knihu jsem sestavil v naději, že do vašeho života vnese více Kṛṣṇy. Vztah s Kṛṣṇou, Nejvyšší Osobností Božství, přináší do našeho života opravdovou radost a skutečnou lásku! Rozhodně stojí za to si přečíst *Nektar oddanosti*, který velmi obsírně a obsáhle popisuje, o čem bhakti neboli oddaná služba je.

Posledních třináct let jsem na Májápurském institutu učil kurz o *Nektaru oddanosti* jako součást studia Bhakti Śāstry. Tento kurz není suchý, analytický či intelektuální; jeho povahou je naopak vyvolat osobní proměnu, protože studenti jsou oddaní, kteří se snaží založit svůj život na těchto pokynech. *Nektar oddanosti* je jak hluboký, tak praktický, proto uspokojuje inteligenci, mysl a srdce. Učitel musí studovat více než jeho studenti. Vyučováním *Nektaru oddanosti* znovu a znovu, rok co rok, se toto téma stalo součástí mého života. Každý rok to byl očistný zážitek.

Časem jsem shromáždil rozsáhlé studijní poznámky o *Nektaru oddanosti* a přeji si, aby se tyto poznámky staly šířeji dostupnými. Odkazují na překlady *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, konkrétně anglické překlady Bhānua Mahārāje a Bona Mahārāje, které obsahují komentáře Jīvy Gosvāmīho a Viśvanātha Cakravartīho Ṭhākura. Přihlížel jsem také k překladu Davida Habermana a Viśvanātha Cakravartīho Ṭhākura, o který se zasloužili Nārāyaṇa Mahārāja a Navadvīpa dāsa. Studoval jsem *Vlny oddanosti* Dhanurdhary Svāmīho, který odvedl obrovský kus práce, a shledal jsem velmi užitečným nástin Gaurīho dāse vydaný VIHE, který odhaluje strukturu *Nektaru oddanosti*. Kromě toho jsem přihlížel k překladům

úvodních veršů *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* od Śrīly Prabhupādy v časopisech Zpátky k Bohu od roku 1960.

Nejčastěji citovaným písmem v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* je Śrīmad-Bhāgavatam – napočítal jsem 145 odkazů! V této knize je také řada pomocných důkazů ze Śrīmad-Bhāgavatamu. Zahrnul jsem také další odkazový materiál z různých jiných zdrojů, zejména Śrī Caitanya-caritāmṛty. Tyto odkazy, které nejsou citovány v *Nektaru oddanosti* nebo *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, jsou uváděny v závorce jako „doplňkový odkaz“ vedle textových odkazů. Odkazy na stránky *Nektaru oddanosti* se týkají konkrétně anglického vydání BBT z roku 1985.

Tato kniha je jednoduše kompilací mých studijních poznámek analyzujících knihu a na patřičných místech podávajících informace o pozadí. Proto je spíše doplňkem než studijní příručkou. Mým záměrem je předložit knihu, na kterou se lze odkazovat při studiu *Nektaru oddanosti*, s odkazy, které umožní proniknout hlouběji do významných aspektů tématu každé kapitoly. Přál jsem si ji ještě rozšířit, ale neměl jsem dostatek času. V budoucnu možná vznikne rozšířené druhé vydání. Mezitím se modlím, aby tato kniha sloužila jako doplněk *Nektaru oddanosti* a aby se *Nektar oddanosti* stal doplňkem vašeho života.

Ānandāmbudhi-varadhanam

Nechť se zvětšuje oceán transcendentální blaženosti.

Váš služebník,
Kadamba Kānana Svāmī
dokončeno 21. prosince 2017,
den odchodu Śrīly Jīvy Gosvāmīho

VE VZTAHU K PŘEDMLUVĚ NEKTARU ODDANOSTI

Dva bratři, Rūpa a Sanātana, spolu s mladším bratrem Anupamou, otcem Jivy Gosvāmīho, pocházeli z vesnice jménem Prembagh v okrese Džášohar ve východním Bengálsku. Dokonce již jako mladí muži byli velmi vynikajícími osobnostmi, a byli proto násilně rekrutováni do služby navába Husaina Šáha. Naváb pohrozil, že zabije celou komunitu *brāhmaṇů*, a bratři byli přinuceni zaujmout místa v jeho vládě. V této funkci byl Rūpa Gosvāmī znám jako Dabir Khāsa (soukromý tajemník) a Sanātana Gosvāmī jako Sākar Mallik. Sídlo vlády v té době bylo v Gaudě, v severním okrese Maldah. Bratři bydleli nedaleko, na břehu Gaṅgy v Rāmakeli. *Bhakti-ratnākara* uvádí, že v blízkosti Gaṅgy postavili mnoho chýší, které navštěvovali a obývali různí *brāhmaṇové* a učenci. Bratři, kteří byli velmi učení, se svými návštěvníky četli a diskutovali písma. Ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtě* je zmíněno, že když se Sanātana Gosvāmī nedostavil, aby plnil vládní povinnosti, naváb dostal hlášení, že se spolu s mnoha *brāhmaṇy* věnuje čtení a naslouchání *Śrīmad-Bhāgavatamu*. Z toho můžeme pochopit, že naslouchání *Śrīmad-Bhāgavatamu* nebylo v Rāmakeli ničím neobvyklým, ale naopak pravidelnou činností.

Bhakti-ratnākara také uvádí, že když byl Sanātana mladý muž, měl sen, že k jeho dveřím přišel *brāhmaṇa* a předal mu *Śrīmad-Bhāgavatam*. Probral se a byl velmi zklamán, že dostal tak vzácný dar jen ve snu. Ten den však skutečně přišel *brāhmaṇa* a dal mu *Śrīmad-Bhāgavatam*. V *Kṛṣṇa-stavamāle* se uvádí, že *Śrīmad-Bhāgavatam* byl Sanātanův stálý společník.

Rūpa a Sanātana byli jistě vaišnavy předtím, než se setkali se Śrī Caitanyou Mahāprabhuem. V *Śrī Caitanya-caritāmṛtě* je zmíněno, že Mu před vzájemným setkáním psali dopisy. Také *Hamsadūta*, rané dílo Śrīly Rūpy Gosvāmīho, popisuje, jak je Śrīmatī Rādhārāṇī na pokraji smrti z intenzivních pocitů odloučení a jak se Lalitā rozhodne, že pošle labuť z Jamuny jako posla ke Kṛṣṇovi. Zajímavé je, že kniha je věnována:

„Sākarovi, který je mým guruem.“ Rūpa Gosvāmī také popisuje různá svatá místa Vṛndāvanu, o kterých Lalitā vypráví labuti, ale poloha těchto míst není správná. V pozdější knize *Uddhava Sandeśa* Rūpa popisuje posla vyslaného Kṛṣṇou z Mathury, ale tentokrát jsou pořadí a umístění různých svatých míst popsány zeměpisně správně. Učenci proto dospěli k závěru, že *Hamsadūta* byla napsána předtím, než se Rūpa a Sanātana setkali se Śrī Caitanyou Mahāprabhuem. Jinak řečeno, byli vaiṣṇavy již předtím, než Pán přišel do Rāmakeli.

[Hamsadūta & Uddhava Sandeśa, Jan Brzezinski]

Dnes v Rāmakeli najdeme Rādhā-kuṇḍ, Śyāma-kuṇḍ, Lalitā-kuṇḍ, Viśākhā-kuṇḍ, stejně jako Božstvo Madana-mohana. Nevíme přesně, jak Rāmakeli vypadala, když tam žili Rūpa a Sanātana. Chápeme však, že i když to byli oddaní, navenek se oblékali jako muslimští ministři, a jak popisuje OBL Kapoor, byli nošení v krytých nosítkách z Rāmakeli do Gaudy. Dnes v Gaudě stojí zříceniny navábova paláce a místní obyvatelé ukazují budovu, která byla vězením, kde byl po svém zatčení držen Sanātana Gosvāmī.

Śrī Caitanya-caritāmṛta popisuje Rūpu Gosvāmīho jako dokonalou kopii Śrī Caitanyi Mahāprabhua v tom smyslu, že pochopil podstatu Mahāprabhuova učení. Śrīla Rūpa Gosvāmī byl označen za *rasācāryu*, učitele, který dokonale vysvětluje povahu transcendentálních nálad. Proto je Rūpa Gosvāmī považován za vůdce Šesti Gosvāmích, přestože se ke svému staršímu bratrovi Sanātanovi chová jako ke svému duchovnímu mistrovi.

V závěrečných slovech *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* Śrīla Prabhupāda píše: „Podle přibližného výpočtu odhadujeme, že Śrīla Rūpa Gosvāmī dokončil *Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* v Gokule Vṛndāvanu v roce 1552. Za své fyzické přítomnosti žil v různých částech Vṛndāvanu, a jeho hlavní sídlo bylo v chrámu Rādhā-Dāmodara v současném městě Vṛndāvanu. Místo, kde se věnoval oddané službě (*bhajana*), je oslavováno dodnes. V chrámu Rādhā-Dāmodara jsou dvě zděná stavení připomínající hrobky: jedna je místem, kde prováděl své uctívání (*bhajana*), a ve druhé je pohřbeno jeho tělo. Poblíž této hrobky jsem prováděl své uctívání i já, ale od roku 1965 cestuji. O toto místo se však starají moji žáci. Podle Kṛṣṇova přá-

ní pobývám nyní v chrámu Mezinárodní společnosti pro vědomí Kṛṣṇy v Los Angeles. Tento výklad je dokončen dnes, 30. června 1969.“

Některé výrazy:

Gosvāmī

Śrīla Prabhupada píše v předmluvě *Nektaru oddanosti*, že slovo Gosvāmī znamená ‚vládce smyslů‘, a pak vysvětluje: „Hnutí Śrī Caitanyi se řídí podle zásady vzdělávat a povýšit všechny do vznešeného postavení gosvāmīho a tuto zásadu učí *Nektar oddanosti*.“ (Předmluva).

Rūpānuga

Potom vysvětluje, že jsme následovníci Rūpy Gosvāmīho. „Velice důkladně studovali všechna védská písmena, aby hnutí Caitanyi Mahāprabhua založili na schválených zásadách védského poznání. Současné hnutí pro vědomí Kṛṣṇy se také zakládá na autoritě Śrīly Rūpy Gosvāmīho Prabhupādy. Proto jsme obecně známí jako Rūpānugové, následovníci Śrīly Rūpy Gosvāmīho Prabhupādy.“

[*Nektar oddanosti, Předmluva*]

Bhakti-rasāmṛta-sindhu

Bhakti-rasāmṛta-sindhu patří mezi hlavní díla Śrīly Rūpy Gosvāmīho, které Śrīla Prabhupāda přeložil a shrnul jako *Nektar oddanosti*.

Slovo *bhakti* je přeloženo jako ‚oddaná služba‘. ‚*Bhakti*‘ je založeno na *dhātu* neboli kořeni ‚*bhaja*‘, který zahrnuje lásku a službu. Slovo *rasa* je překládáno jako druh nálady (emocionálního vztahu) a doslovněji jako šťáva nebo chuť. Slovo *amṛta* znamená nesmrtelný, neboli to, co existuje věčně. Znamená to také nektar nesmrtelnosti, který získali polobozi a démoni poté, co kvedlali oceán mléka. Konečně, slovo *sindhu* znamená oceán. V hmotném světě lze někdy získat kapku požitku, ale oddaná služba nabízí oceán (*sindhu*) transcendentálního požitku. Tímto způsobem Śrīla Rūpa Gosvāmī srovnává oddanou službu s oceánem transcendentálních nálad.

Prabhupāda píše: „Základním principem života je všeobecný sklon někomu milovat. Nikdo nemůže žít, aniž někoho miluje.“ (Předmluva). Pokra-

čuje: „*Nektar oddanosti* nás naučí, jak stisknout vypínač, který okamžitě vše a všude osvětlí. Kdo tuto metodu nezná, postrádá smysl života.“

[*Nektar oddanosti, Předmluva*]

V současné době najdeme mnoho způsobů, jak využít náš sklon milovat, ale ve skutečnosti nám chybí skutečný cíl: Kṛṣṇa. Zaléváme všechny části stromu, ale opomíjíme kořen stromu.

***bhoga* (smyslový požitek) a *tyāga* (odříkání)**

Neexistuje pouze *bhakti-rasa* neboli chuť v oddané službě, ale také světská *rasa* neboli světská chuť. V ní však najdeme pouze *capala-sukhu* neboli mihotavé štěstí. Proto světské vztahy nemohou být trvalé. Budou námi pohazovat vlny *bhogy* (smyslového požitku) a *tyāgy* (odříkání). Řekněme například, že jsme unaveni každodenní rutinou doma a zoufale potřebujeme dovolenou. Podíváme se do katalogu, najdeme dokonalé místo pro dovolenou a pokračujeme s rezervací. Když tam však dorazíme, není to to, co jsme očekávali, že to bude. Hotel je dále od pláže, než jsme si mysleli; ani počasí není dokonalé a po několika dnech jediné, na co jsme schopni myslet, je návrat domů. Při návratu jsme tak šťastní, že jsme zpátky doma, ale předtím, než jsme odjeli, jsme velmi dychtili odjet. To je *bhoga* a *tyāga*! Ale *bhakti-rasa*, chuť oddané služby, s koncem života nekončí. Pokračuje věčně a je tedy nazývána *amṛta* neboli nesmrtelná.

ANALÝZA ÚVODU K NEKTARU ODDANOSTI

Úvod zahrnuje *maṅgalācaraṇu* neboli vzývací modlitbu. Ta určuje cíl knihy a vzývá požehnání velkých vaiṣṇavů. Je tam také stručný popis obsahu knihy a vysvětlení různých částí oceánu čisté oddané služby.

Úvodní verš *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.1.1 popisuje Kṛṣṇu jako *akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ*, úplný osobní projev všech transcendentálních nálad. V duchovním světě je Kṛṣṇa obklopen velkým množstvím milujících oddaných, kteří s Ním mají jedinečný osobní vztah. Existuje pět hlavních *ras* a sedm dalších v nich zahrnutých. Seznam je v této kapitole.

Další hlavní verš *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.1.11, *anyābhilāṣitā-śūnyaṁ*, uvádí předpoklad pro to, stát se obyvatelem duchovního nebe. V současné době jsme obyvateli tohoto světa, a proto se snažíme stát se *anyābhilāṣitā-śūnyaṁ*, prostými jakékoliv jiné touhy než sloužit Kṛṣṇovi.

Jīva Gosvāmī zdůrazňuje, že důkazy na podporu verše Rūpy Gosvāmīho definujícího čistou oddanou službu *anyābhilāṣitā-śūnyaṁ* se nacházejí v *Nārada-pañcarātre*. Uvádíme zajímavou tabulku ukazující, jak se vzájemně shodují verše Rūpy Gosvāmīho a *Nārada-pañcarātry*.

Témata	Úvod je součástí východní části <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> 1. vlna, <i>sāmānya-bhakti</i>		
maṅgalācaraṇa: přiznivě vzývání (cíle, požehnání, poklony) <i>akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ</i> Kṛṣṇa je ztělesněním všech <i>ras</i>. Udrží věčné vztahy s různými oddanými, přitahovanými sloužit Mu v různých <i>rasách</i>. Nejdražší oddaná ze všech je Śrīmatī Rādhārāṇī.	5 přímých <i>ras</i>: <i>mādhurya</i>, <i>vātsalya</i>, <i>sakhyā</i>, <i>dāsyā</i>, <i>śānta</i> 7 nepřímých <i>ras</i>: <i>hāsyā</i> – smích <i>adbhūta</i> – údiv <i>vīra</i> – rytířství <i>karuṇa</i> – soucit <i>raudra</i> – zlost <i>bhayānaka</i> – strach <i>bībhatsa</i> – odpor	oceán – osvobození řeka – cesta žralok – oddaný síť – čas sopka – impersonalista Analogie části <i>Bhakti- rasāmṛta-sindhu</i>	Rūpa Gosvāmī se považuje za nezpůsobilého psát. Śrīla Prabhupāda: „Správný postoj pro kazatele.“ Bez zasvěcení pravým duchovním mistrem ke skutečnému spojení s vědomím Kṛṣṇy nikdy nedojde.
<i>anyābhlāṣitā- śūnyaṁ</i> Pokud chceme být přijati mezi tyto věčné osvobozené <i>prema-bhakty</i>, potom musíme být prosti jakékoliv jiné touhy, <i>karmy</i> a <i>jñāny</i>.	Kṛṣṇa – zahrnuje všechny expanze, Jeho oddané <i>śīlanam</i> – rozvoj, <i>samādhi</i> (<i>ceṣṭā-rūpa</i> a <i>bhāva-rūpa</i>) <i>anukūla</i> – přiznivá, ne jako Rāvaṇa nebo Kaṁsa	<u>Důkaz</u> „<i>anyābhlāṣitā- śūnyaṁ</i>“ <i>Nārada- pañcarātra</i>: „<i>sarvopādhi- vinirmuktaṁ</i>“ a <i>Śrīmad- Bhāgavatam</i> 3.29.11-13: bhakti plyne ke Kṛṣṇovi jako Gaṅgā do moře. Žádná touha po 5 druzích osvobození	<i>anyā-abhlāṣitā</i> – doslova netoužení po něčem jiném, které pochází ze základní touhy si užívat a vládnout odděleně od Kṛṣṇy

Čtyři části

Rūpa Gosvāmī přirovnává *bhakti*, oddanou službu, k oceánu. *Nektar oddanosti* podává podrobný popis mnoha aspektů, které jsou částmi tohoto oceánu. V úvodu vidíme, že oceán *bhakti-rasy* (chuti oddané služby) se dělí na čtyři části:

- *Pūrva-vibhāga* – východní část
- *Dakṣiṇa-vibhāga* – jižní část
- *Paścima-vibhāga* – západní část
- *Uttara-vibhāga* – severní část

Pūrva-vibhāga – východní strana oceánu *bhakti* se dále dělí do čtyř vln:

Pūrva-vibhāga – východní část

4 *laharī* (vlny):

první vlna: *sāmānya-bhakti* – přehled oddané služby

- úvod a kapitola 1 *Nektaru oddanosti*

druhá vlna: *sādhana-bhakti* – praktická oddaná služba

- kapitola 2-16 *Nektaru oddanosti*

třetí vlna: *bhāva-bhakti* – oddaná služba v extázi

- kapitola 17-18 *Nektaru oddanosti*

čtvrtá vlna: *prema-bhakti* – oddaná služba v čisté lásce k Bohu

- kapitola 19 *Nektaru oddanosti*

[viz *Nektar oddanosti*, *Dodatky*]

Východní část nám v podstatě podává přehled o tom, jak postupovat od počátečních k pokročilým stádiím vědomí Kṛṣṇy v extázi a v čisté, ryzí lásce. Zbytek *Nektaru oddanosti* v jižní, západní a severní části popisuje tato pokročilá stádia podrobněji.

Maṅgalācaraṇa

Začneme *maṅgalācaraṇou* neboli příznivým vzýváním (doslova obět u lotosových nohou). Ve *Śrī Caitanya-caritāmṛte* Kṛṣṇadāsa Kavirāja

vysvětluje, že účel *maṅgalācarany* je trojí: stanovit cíl, vzývat požehnání a složit poklony.

Cílem prvního verše *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* je ustanovit Kṛṣṇu jako *akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ*, osobní podobu toho, kdo plně zkoumá hloubku láskyplných vztahů se svými věčně osvobozenými oddanými. Toto je věčný stav duchovního světa a cíl této knihy.

Tento první hlavní verš stanoví cíl: duchovní svět

maṅgalācaraṇa

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.1]

akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ

prasṛmāra-ruci-ruddha-tārakā-pāliḥ

kalita-śyāma-lalita

rādhā-preyān vidhur jayati

První překlad

akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ – studnice veškeré blaženosti, ve které existují všechny nálady oddané služby, jmenovitě *śānta*, *dāśya*, *sakhya*, *vātsalya* a *mādhurya*; *prasṛmāra* – šířící; *ruci* – svou tělesnou září; *ruddha* – kdo si podmanil; *tārakā* – *gopī* jménem Tārakā; *pāliḥ* – *gopī* jménem Pālī; *kalita* – do něhož pohroužily svou mysl; *śyāmā* – *gopī* jménem Śyāmā; *lalitā* – a *gopī* jménem Lalitā; *rādhā-preyān* – nejdražší pro Śrīmatī Rādhārāṇī; *vidhuḥ* – Kṛṣṇa, Nejvyšší Osobnost Božství; *jayati* – sláva Mu.

Sláva Kṛṣṇovi, Nejvyšší Osobnosti Božství! Svými neustále se expandujícími přitažlivými rysy si podmanil *gopī* Tāraku a Pālī a upoutal na sebe pozornost Śyāmy a Lality. Je nejpřitažlivějším milencem Śrīmatī Rādhārāṇī a zdrojem blaženosti oddaných ve všech transcendentálních náladách.

Druhý překlad

akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ – studnice veškeré blaženosti, ve které existují všechny nálady oddané služby, jmenovitě *śānta*, *dāśya*, *sakhya*, *vātsalya* a *mādhurya*; *prasṛmāra* – šířící; *ruci* – chuť; *ruddha* – zastíněná; *tāra* – hvězda; *pāliḥ* – zástup; *kalita* – do něhož pohroužily svou mysl; *śyāmā*

– tmavé; *lalitaḥ* – zábavy; *rādhā-preyān* – hvězda Anurādhā; *vidhuḥ* – měsíc v úplňku; *jayati* – vítězný.

Měsíc v úplňku, který ničí utrpení a vytváří štěstí svými chladivými paprsky, všude září svými vynikajícími vlastnostmi a krásou. Je samotnou podobou nektaru naplněnou všemi chutěmi. Svým světlem zastiňuje zástupy hvězd, přijímá hravá noční gesta a láskyplně vstupuje do konstelace (*nakṣatry*) Viśākhā na jaře.

Existují dva výklady tohoto textu:

- První popisuje Kṛṣṇu ve vztahu k různým vůdkyním (*yūtheśvarī*) různých skupin (*yūtha*) *gopīch*, které se jmenují Tārakā, Pāli, Śyāmā a Lalitā. Tārakā je vůdkyní skupiny *gopīch*, které konkurují skupině Rādhārāṇī (*vipakṣa*); Pāli je vůdkyní neutrální skupiny (*taṭastha-pakṣa*); Śyāmā je vůdkyní skupiny, která je přátelská vůči skupině Rādhya (*suhṛt-pakṣa*); a Lalitā je vůdkyní skupiny Śrīmatī Rādhārāṇī (*sva-pakṣa*). Jména *gopī* jsou proto zmíněna v konkrétním pořadí.
- Ve druhém výkladu verše je *tārakā* chápána jako hvězda; *pāliḥ* – zástup; *śyāmā* – tmavé; *lalita* – zábavy a *rādhā-preyān* – hvězda Anurādhā. V tomto druhém výkladu je popis úplňkové noci na jaře, které je obdobím zábav *rāsa-līlā*.

Literární a básnická genialita Rūpy Gosvāmīho je odhalena jeho odkazem na dvojí význam tohoto verše.

Vysvětlení 12 ras

Existuje seznam 12 *ras*, z nichž pět je známo jako přímé neboli hlavní *rasy*; *mādhurya* – milenecká, *vātsalya* – rodičovská, *sakhyā* – přátelská, *dāsyā* – služebnická, *śānta* – neutrální.

Navíc existuje sedm nepřímých či druhotných *ras* v rámci těchto hlavních *ras*: *adbhūta* – údiv, *hāsyā* – smích, *vīra* – rytířství, *bībhatsa* – odpor, *raudra* – zlost, *bhayānaka* – strach, *karuṇa* – soucit.

Například ve vztahu přátelském (*sakhya*), rodičovském (*vātsalya*) či mileneckém (*mādhurya*) mohou existovat smích (*hāsyā*), strach (*bhayānaka*) atd.

Śrīla Prabhupāda zahájil překlad *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, který vydával v časopise Zpátky k Bohu. V dubnu 1960 použil následující verš ze *Śrīmad-Bhāgavatamu*, v němž původní komentátor *Bhāgavatamu* Śrīdhara Svāmī identifikoval širokou škálu *ras*, jak přímých, tak nepřímých.

*mallānam aśanir nṛṇām nara-varaḥ strīṇām smaro murtimān
gopānām sva-jano ,satām kṣiti-bhujām śāstā sva-pitroḥ śiśuḥ
mrtyur bhoja-pater virāḍ aviduṣām tattvaṁ paraṁ yoginām
vṛṣṇīnām para-devateti vidito raṅgaṁ gataḥ sāgrajaḥ*

Různé skupiny lidí v aréně vnímaly Kṛṣṇu různými způsoby, když do ní se svým starším bratrem vešel. Zápasníci viděli Kṛṣṇu jako blesk, muži z Mathury jako nejlepšího z mužů, ženy jako zosobněného Amora, pasteveci jako svého příbuzného, bezbožní vládci jako vykonavatele trestu, Jeho rodiče jako své dítě, král Bhojů jako smrt, neinteligentní lidé jako vesmírnou podobu Nejvyššího Pána, *yogī* jako Absolutní Pravdu a Vṛṣṇiovci jako své svrchované Božstvo hodné uctívání.

[Śrīmad-Bhāgavatam 10.43.17]

Tyto druhy *ras* byly v tomto verši identifikovány:

- zuřivost [zápasníci],
- úžas [muži]
- milenecká přitažlivost [ženy]
- smích [pasteveci]
- rytířství [králové]
- milost [Jeho rodiče]
- strach [Kāmsa]
- děs [neinteligentní lidé]
- mírová neutralita [*yogī*]
- láskyplná oddanost [Vṛṣṇiovci]

*[Zpátky k Bohu, svazek 3, část 17, 5. dubna 1960
(z komentáře Śrīmad-Bhāgavatamu od Śrīdhara Svāmīho)]*

Následuje výťah z Prabhupādova překladu verše *akhila-rasāmṛta-mūrtiḥ* podle druhého výkladu:

„*Bidhu* obrazně znamená Měsíc. Jako takový je Pán přirovnáván k Měsíci, i když je někdy přirovnáván k nejmocnějšímu Slunci. Přirovnává se k vy-
nikajícímu Měsíci ne ve smyslu, že Měsíc je méně mocný než Slunce.
Na druhou stranu není přirovnáván ke Slunci vzhledem k neschopnosti
Slunce odstranit únavu unaveného člověka. Takovou unavenou osobu
ukonejší pouze světlo Měsíce. Chceme pít *rasu*, abychom se sami zbavili
únavného účinku suchého hmotného života. Unavení lidé, aby zmírnili
únavu z denní práce, se snaží získat určitý druh *rasy* z únavnějších zvuků
rozhlasu a dalších hmotných nástrojů odpočinku, ale pošetilí lidé nevědí,
že skutečná *rasa* proudí pod lotosovými nohama Pána Śrī Kṛṣṇy. To On
neustále šíří tok transcendentálních *ras* po vzoru uklidňujícího měsíční-
ho svitu. Proto je přirovnáván k Měsíci, jenž má konkrétní chladivý úči-
nek na unavenou osobu. Na jaře je měsíční světlo ještě více uklidňující.
Jarní měsíc je souhrnem všech *ras* jiných ročních období a Śrī Kṛṣṇa je
tedy přirovnáván k Měsíci nádherně projevenému se zářivými hvězdami
Tārakā atd. V tomto obrazném vysvětlení slovo *ruddha* znamená zastíně-
ná a *pāli* znamená zástup. Jinými slovy, paprsky Měsíce zastínily mihot-
avé světlo zástupu hvězd. Tento krásný rys Měsíce se projevuje v noci,
která je přirovnána ke jménu temné śyāmy. V této obrazné kombinaci
slov znamená *lalitā* zábavu a *amṛta* je samotný měsíční svit.

Tak jako se měsíční svit, hvězdy a jejich vzájemná zábava týkají pou-
ze noci, zábava Pána Śrī Kṛṣṇy se Śrīmatī Rādhārāṇī a Jejimi věčnými
společnicemi v nejvyšší radosti transcendentální *rasy* je možná také jen
v noci. V této noci ozářené Měsícem jsou hvězdy známé jako Anurādhā
nebo Rādhā důvěrněji spojeny s hvězdou známou pod jménem Viśākhā.
Tak jako je Měsíc krásnější za úplňkové jarní noci, je Kṛṣṇova přitažli-
vost plně projevena ve výměnách *rasy*.“

[Zpátky k Bohu, díl 3, část 17, 5. dubna 1960]

Viśrāma mandira

Dalším pozoruhodným veršem je třetí verš *maṅgalācarany*, v němž
Rūpa Gosvāmī uvádí, že tuto knihu napsal jako obětní dar Sanātanovi
Gosvāmimu, který mu poskytl *viśrāma mandir*, transcendentální místo

odpočinku. Ve Śrī Caitanya-caritāmṛtē Sanātana Gosvāmī položil otázku: „*Ke āmi? Kene āmāya jāre tāpa-traya?*“ „Kdo jsem? Proč mě neustále sužuje trojí utrpení?“ Každý v hmotném světě potřebuje takové transcendentální místo odpočinku, kde nalezne klid od utrpení hmotné existence. Transcendentální osobnost jako Sanātana Gosvāmī není ovlivněna hmotnou energií, ale přesto potřebuje transcendentální místo odpočinku, aby mu poskytovalo úlevu od bolestí lásky v odloučení od Kṛṣṇy. Tato láska v odloučení od Kṛṣṇy, jak ji prožívalo Šest Gosvāmīch, je posvána Śrīnivāsem Ācāryou v jeho *Ṣaḍ-gosvāmy-aṣṭace*:

*he rādhe vraja-devike ca lalite he nanda-sūno kutaḥ
śrī-govardhana-kalpa-pādapa-tale kālindī-vane kutaḥ
ghoṣantāv iti sarvato vraja-pure khedair mahā-vihvalau
vande rūpa-sanātanau raghu-yugau śrī jīva-gopālakau*

Uctivě se klaním Šesti Gosvāmīm, jmenovitě Śrī Rūpovi Gosvāmīmu, Śrī Sanātanovi Gosvāmīmu, Śrī Raghunāthovi Bhaṭṭovi Gosvāmīmu, Śrī Raghunāthovi dāsovi Gosvāmīmu, Śrī Jīvovi Gosvāmīmu a Śrī Gopālovi Bhaṭṭovi Gosvāmīmu, kteří zpívali velmi hlasitě všude ve Vṛndāvanu a volali: „Královno Vṛndāvanu, Rādhārāṇī! Ó Lalito! Ó synu Nandy Mahārāje! Kde jste všichni nyní? Jste právě na kopci Govardhanu, nebo jste pod stromy na břehu Jamuny? Kde jste?“ To byly jejich nálady vědomí Kṛṣṇy.

[*Ṣaḍ-gosvāmy-aṣṭaka* 8]

Vysvětlení čisté oddané služby

Další hlavní verš v knize je *anya-abhilāṣitā-śūnyaṁ (Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.11)* popisující *uttama bhakti*, čistou oddanou službu. Tato čistá oddaná služba je stav, jehož musí osoba dosáhnout, aby byla způsobilá vstoupit do duchovního světa. Verš *anya-abhilāṣitā* existuje jako cíl usilování, *ceṣṭā-rūpa* (což se týká úsilí, které vyvíjíme při oddané službě neboli *sādhana-bhakti*) a jako dosažený stav, *bhāva-rūpa* (což se týká našeho vědomí) osvobozené duše v *bhāva-* nebo *prema-bhakti*.

Druhý hlavní verš popisuje nutné stádium pro vstup do duchovního světa:

*anyābhilāṣitā-sūnyaṁ
jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukūlyena kṛṣṇānu-
śīlanam bhaktir uttamā*

Člověk má prokazovat transcendentální láskyplnou službu Nejvyššímu Pánu, Kṛṣṇovi, s příznivým postojem a bez touhy po hmotném prospěchu či zisku, kterých by nabyl plodonosnými činnostmi nebo filozofickou spekulací. To je čistá oddaná služba.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.11]

anya-abhilāṣitā-sūnyaṁ

anya-abhilāṣitā-sūnyaṁ – bez jiných tužeb než sloužit Pánu Kṛṣṇovi neboli bez hmotných tužeb (jako pojídání masa, nedovolený sex, hazard a závislost na omamných látkách)

V *Bhagavad-gītě* Kṛṣṇa hovoří o řekách tužeb tekoucích do oceánu vědomí. Śrīla Prabhupāda to ve výkladu dále rozvádí:

„Širý oceán je vždy plný vody, ale přesto jí do něj přitéká stále víc a víc, zvláště během období dešťů. Oceán se však nemění a zůstává klidný; nerozbourá ho to a nevyleje se kvůli tomu z břehů. To platí i o člověku, který má pevné vědomí Kṛṣṇy. Dokud máme hmotné tělo, bude stále požadovat smyslový požitek. Oddaného však takové touhy nerozrušují, protože je v nitru naplněný. Člověk vědomý si Kṛṣṇy nic nepostrádá, neboť Pán se stará o všechny jeho hmotné potřeby. Proto je jako oceán – vždy naplněný sám v sobě. Touhy k němu mohou přicházet, tak jako se vody řek vlévají do oceánu, ale on si dál hledí svých činností a touhy po smyslovém požitku ho nijak nerozrušují. Podle toho se pozná člověk vědomý si Kṛṣṇy – nemá už žádné sklony k hmotnému uspokojování smyslů, přestože touhy nezmizely. Jelikož je vždy spokojený v transcendentální láskyplné službě Pánu, zůstává stálý jako oceán, a proto se těší úplnému klidu. Zato jiní, kteří si chtějí naplnit své touhy až po úroveň osvobození, ani nemluvě o hmotném úspěchu, nikdy klidu nedosáhnou. Ti, kdo pracují pro plody své práce, kdo usilují o vysvobození, i *yogī*, kteří se

snaží získat mystické síly, jsou nešťastní, protože mají nenaplněné touhy. Ale oddaný s vědomím Kṛṣṇy je šťastný ve službě Pánu a žádné touhy si naplnit nepotřebuje. Ve skutečnosti netouží ani po vysvobození z takzvaného hmotného zajetí. Oddaní Kṛṣṇy nemají žádné hmotné touhy, a proto žijí v dokonalém klidu.“

[*Bhagavad-gītā* 2.70, význam]

jñāna-karmādy-anāvṛtam

jñāna – poznáním filozofie monistických *māyāvādīch*; *karma* – plodnosnými činnostmi; *ādi* – umělým cvičením odpoutanosti, mechanickou praxí *yogy*, studiem filozofie *sāṅkhyi* a tak dále; *anāvṛtam* – nepokryté

ānukūlyena kṛṣṇa-anuśīlanam

ānukūlyena – příznivá; *kṛṣṇa-anuśīlanam* – rozvoj služby ve vztahu ke Kṛṣṇovi

bhaktiḥ uttamā

bhaktiḥ uttamā – prvotřídní oddaná služba

Tři druhy uttama-adhikārīch

V *Bhakti-sandarbhě*, *Anuccheda* 187, Śrīla Jīva Gosvāmī zmiňuje tři kategorie *uttama-adhikārīch*:

mūrcchita-kaṣāya

- Příkladem je Nārada Muni jako syn služebné
- Má určité stopy hmotné touhy pocházející z kvality dobra v neprojeveném stádiu
- Má dvě nohy v hmotném světě, ale oběma očima hledí do duchovního světa

nirdhūta-kaṣāya

- Příkladem je Śukadeva Gosvāmī
- Nemá žádnou stopu hmotné touhy
- Má jednu nohu v hmotném světě a jednu nohu v duchovním světě

bhagavat-pārṣada-deha-prāpta

- Příkladem je Nārada Muni ve svém současném postavení
- Dosáhl svého duchovního těla
- Má obě nohy v duchovním světě

Nārada-pañcarātra podává důkazy

*Nārada-pañcarātra podává důkazy pro verš *anya-abhilāṣitā-śūnyam*.*

Śrīla Prabhupāda píše v *Nektaru oddanosti*:

„Śrīla Rūpa Gosvāmī též citoval následující definici z *Nārada-pañcarātry*: „Člověk by měl být prostý všech hmotných označení a vědomím Kṛṣṇy se musí očistit od všeho hmotného znečištění. Měl by se znovu vrátit ke své čisté totožnosti, ve které své smysly zapojuje ve službě vlastníku smyslů.“
Když naše smysly slouží skutečnému vlastníku smyslů, říká se tomu oddaná služba. V podmíněném stavu slouží naše smysly tělesným žádostem. Jsou-li tytéž smysly zaměstnány vykonáváním Kṛṣṇova příkazu, naše činnosti se nazývají *bhakti*.

Dokud se člověk ztotožňuje s tím, že náleží k jisté rodině, společnosti nebo osobě, říká se, že ho pokrývají označení. Je-li si plně vědom toho, že nenáleží žádné rodině, společnosti nebo zemi, nýbrž že má věčný vztah s Kṛṣṇou, pak porozumí, že by se jeho energie neměla používat v zájmech takzvané rodiny, společnosti nebo země, ale v zájmech Kṛṣṇy. To je ušlechtilý cíl a úroveň čisté oddané služby ve vědomí Kṛṣṇy.⁶
[Nektar oddanosti, Úvod]

Ve svém komentáři k <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> 1.1.11 Jīva Gosvāmī ukazuje, jak je níže uvedený verš složený Rūpou Gosvāmīm založen na <i>Nārada-pañcarātre</i>.	
<i>anyābhilāṣitā-śūnyaṁ jñāna-karmādy-anāvṛtam ānukūlyena kṛṣṇānu- śīlanam bhaktir uttamā</i> Rozvinutá prvotřídní oddaná služba musí být prosta všech hmotných tužeb, poznání získaného monistickou filozofií a ploduchtivých činností. Oddaný musí Kṛṣṇovi neustále příznivě sloužit tak, jak si to Kṛṣṇa přeje. <i>[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.1]</i>	<i>sarvopādhi-vinirmuktaṁ tat-paratvena nirmalam hṛṣīkeṇa hṛṣīkeśa- sevanam bhaktir ucyate</i> <i>Bhakti</i>, oddaná služba, znamená zaměstnat všechny své smysly službou Pánu, Nejvyšší Osobnosti Božství, vládci všech smyslů. Když duše slouží Nejvyššímu, má to dva vedlejší účinky: oprostí se ode všech hmotných označení a její smysly se službou Pánu očistí. <i>[Nārada-pañcarātra]</i>
<i>anyābhilāṣitā-śūnyaṁ</i> prostá všech ostatních tužeb	<i>sarvopādhi-vinirmuktaṁ</i> bez jakéhokoliv hmotného označení
<i>ānukūlyena</i> příznivá	<i>tat-paratvena</i> považovat Ho za nejvyšší cíl
<i>anuśīlanam</i> rozvoj	<i>sevanam</i> služba
<i>jñāna-karmādy-anāvṛtam</i> nepokrytá <i>karmou</i> a <i>jñānou</i>	<i>nirmalam</i> bez chyb

Další zajímavosti

Další zajímavosti v úvodu *Nektaru oddanosti* jsou:

Žraloci plavou hluboko v oceánu

V *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.1.4-5 Śrīla Rūpa Gosvāmī nabízí vaiṣṇavský výklad analogie běžně používané impersonalisty o řekách (všech cestách), které splývají v jedno s oceánem (osvobození). Rūpa Gosvāmī vysvětlil, že oddaní jsou jako žraloci; nikdy neplavou v mělkých vodách řek (cesty, kde přebývají impersonalisté). Oddaní jako žraloci plavou hluboko v oceánu (skutečné osvobození *bhakti-rasy*), a proto k nim nemohou dosáhnout sítě (času) a rybář.

V *Nektaru oddanosti* Śrīla Prabhupāda píše:

„Śrīla Rūpa Gosvāmī se modlí ke svému duchovnímu mistrovi, Śrīlovi Sanātanovi Gosvāmīmu, aby ochránil *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* – Oceán čistého nektaru oddané služby – před argumentujícími logiky, kteří se do nauky o službě Pánu zbytečně pletou. Přirovnává jejich argumentaci a logiku k sopečným výbuchům uprostřed oceánu. Uprostřed oceánu mohou sopečné výbuchy způsobit jen velmi málo škody, a podobně ti, kteří zavrhnou oddanou službu Pánu a předkládají mnoho filozofických tezí o konečné transcendentální realizaci, nemohou rušit velký oceán oddané služby.“

[*Nektar oddanosti, Úvod*]

Postoj kazatele

„Autor *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, Śrīla Rūpa Gosvāmī, velice skromně přiznává, že se pouze snaží rozšířit vědomí Kṛṣṇy po celém světě, ačkoliv si o sobě pokorně myslí, že není této práce hoden. Takový by měl být přístup všech kazatelů hnutí pro vědomí Kṛṣṇy, hnutí následující Śrīlu Rūpu Gosvāmīho. Nikdy bychom si neměli myslet, že jsme velcí kazatelé, ale vždy bychom měli mít na paměti, že jsme pouze nástroje předchozích ācāryů, a jednoduše tím, že půjdeme v jejich stopách, můžeme být schopni vykonat něco ve prospěch trpícího lidstva.“

[*Nektar oddanosti, Úvod*]

Tadīya – společníci a příslušenství Pána

Společníci a příslušenství Pána jsou také obdařeni transcendentální mocí.. „Impersonalisté někdy mylně chápou oddanou službu a oddělují Kṛṣṇu od Jeho příslušenství a zábav. *Bhagavad-gītā* byla například přednesena na Kuruovském bitevním poli a impersonalisté říkají, že Kṛṣṇa je důležitý, ale Kuruovské bitevní pole je nepodstatné. Oddaní také vědí, že s Kuruovským bitevním polem jako takovým nemají co do činění, ale zároveň vědí, že „Kṛṣṇa“ neznamená jen Kṛṣṇa samotný. Kṛṣṇa je vždy doprovázený svými společníky a příslušenstvím.“

[*Nektar oddanosti, Úvod*]

Pāda-sevanam

Pāda-sevanam je součástí *tadīyi*:

„Podle naší chuti a síly může po naslouchání, zpívání a vzpomínání následovat *pāda-sevanam*. Dokonalosti vzpomínání dosáhneme, když neustále myslíme na lotosové nohy Pána. *Pāda-sevanam* znamená být intenzivně poután k myšlení na Pánovy lotosové nohy. Když někdo zvláště upřednostňuje *pāda-sevanam*, tento proces postupně zahrne i další procesy, jako je zhlížení Pánovy podoby, dotýkání se jí, obřadné obcházení podoby či chrámu Pána, navštěvování míst, jako je Jagannātha Purī, Dvārakā a Mathurā, s cílem spatřit Pánovu podobu, a koupání se v Ganze či Jamuně. Koupání se v Ganze a sloužení čistému vaiṣṇavovi jsou také známé pod jménem *tadīya-upāsanam*. I to je *pāda-sevanam*. Slovo *tadīya* znamená „ve vztahu s Pánem“. *Pāda-sevanam* zahrnuje službu vaiṣṇavovi, *tulasī*, Gañze a Jamuně. Všechny tyto formy *pāda-sevanam* napomáhají velice rychlému pokroku v duchovním životě.“

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 7.5.23-24, význam]
(*doplňkový odkaz*)

Tīrthy a svaté dhāmy

Místa spojená s Kṛṣṇovými zábavami nebo oddanou službou se stávají *tīrthami*, poutními místy. Tato místa jsou plná transcendentální energie, která působí jako kámen mudrců a proměňuje a žehná tam všem živým bytostem. Kṛṣṇa také projevuje duchovní svět v tomto hmotném světě

v podobě svatých *dhāmů*, které probouzejí přirozenou lásku. Rozdíl mezi *tīrthou* a svatým *dhāmem* je ten, že *tīrtha* je svaté místo obdařené energií Kṛṣṇy a v hmotném světě se projevuje dočasně, zatímco *dhāma* je věčný a nepřetržitě existuje v hmotném světě a po jeho zániku. *Dhāma* se neliší od Balarāmy. Poté existuje příslušenství používané Kṛṣṇou, Jeho Božstvem nebo Jeho čistým oddaným, které je všechno obdařeno transcendentální mocí a milostí. Oddaní Kṛṣṇy jsou také plni transcendentální moci a milosti podle jejich odevzdání se službě. Místa a příslušenství s nimi související se také stávají *tadīyou*. Tímto způsobem Kṛṣṇa, Nejvyšší Osobnost Božství, vnímající Pán neboli Pán se srdcem naplněným láskou, zahrnuje svými požehnáními všechny osobnosti nebo předměty, které s Ním přijdou do styku. Dokonce i démoni, které zabije, dosáhnou osvobození. Kṛṣṇa je opravdu ztělesněním milosti a lásky.

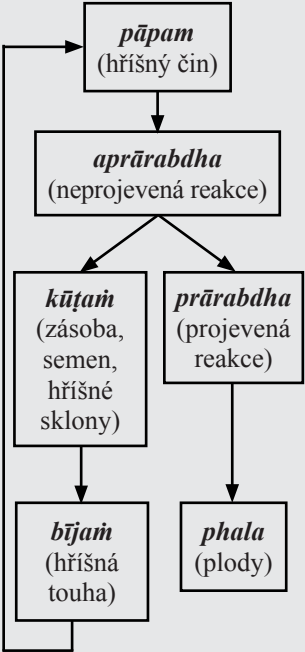

KAPITOLA 1 - CHARAKTERISTIKY ČISTÉ ODDANÉ SLUŽBY

První kapitola *Nektaru oddanosti* je věnována vysvětlení třetího hlavního verše *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.1.17, který popisuje, jak oddaná služba očisťuje od reakcí za hříchy. Ve srovnání se štěstím zažívaným prostřednictvím oddané služby vypadá štěstí z neosobního osvobození nepatrné. Postupně je oddaný schopen přitáhnout hloubkou své lásky samotného Kṛṣṇu.

Bhakti je nejprve praktikována jako proces postupného povznášení se z hmotného stavu a pak je dosaženo cíle, kde *bhakti* znamená vstoupit do věčného vztahu s Kṛṣṇou.

Ve třech verších *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.1.1, 1.1.11 a 1.1.17 tedy najdeme popis dokonalých vztahů duchovního světa, pak předpoklad pro dosažení čisté oddané služby a nakonec postup k tomuto cíli, krok za krokem. Tyto verše dávají knize její základ. Nyní jsou naše cíle jasné; chceme se stát obyvateli duchovního světa a následovat proces dosažení čisté oddané služby.

Témata	Šest charakteristik <i>bhakti</i> – od odstranění nedokonalostí k dokonalé lásce k Bohu První kapitola je součástí východní části <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> 1. vlna, <i>sāmānya-bhakti</i>		
<i>kleśaghñī śubhadā</i> Výsledek čisté oddané služby v šesti charakteristikách	<i>kleśaghñī</i> – ničí utrpení <i>śubhadā</i> – všechno příznivé <i>mokṣa-laghutākṛt</i> – vysmívá se osvobození <i>su-durlabhā</i> – vzácně dosažitelná <i>sāndrānanda-višeṣātmā</i> – koncentrovaná blaženost <i>śrī-kṛṣṇākarṣiṇī</i> – přitahuje Kṛṣṇu	<pre> graph TD A["<i>pāpam</i> (hříšný čin)"] --> B["<i>aprārabdha</i> (neprojevená reakce)"] B --> C["<i>kūṭaṁ</i> (zásoba, semen, hříšné sklony)"] B --> D["<i>prārabdha</i> (projevená reakce)"] C --> E["<i>bījaṁ</i> (hříšná touha)"] E --> A D --> F["<i>phala</i> (plody)"] </pre>	<i>śubhadā</i> Láska ke všem živým bytostem a cíl jejich lásky. Udílí všechny dobré vlastnosti a štěstí. <i>sāndrānanda-višeṣātmā</i> <i>brahmānanda</i> x 1 bilión se nemůže rovnat zlomku blaženosti o velikosti atomu z oceánu <i>bhakti</i>

Charakteristiky oddané služby od podmíněného stádia k čisté oddané službě

Třetí hlavní verš popisuje vlastnosti oddané služby z podmíněného stádia k čisté oddané službě.

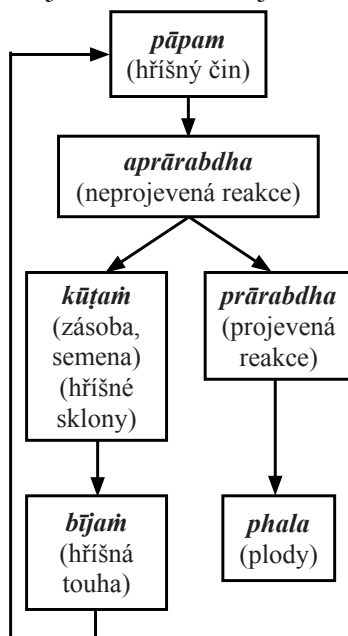
*kleśa-ghnī śubha-dā mokṣa-
laghutā-kṛt su-durlabhā
sāndrānanda-viśeṣātmā
śrī-kṛṣṇākaraṣiṇī ca sā*

Čistá oddaná služba přináší okamžitou úlevu ode všech druhů hmotného strachu. Je počátkem veškeré příznivosti a minimalizuje hodnotu osvobození. Je zřídka dosažená, ale je to jediný způsob, jak přitáhnout Kṛṣṇu, a automaticky uvádí do transcendentálního potěšení.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.17]

kleśa-ghnī

Čistá oddaná služba snižuje nebo odstraňuje všechny druhy utrpení.

od Dhanurdhary Svāmīho

aprāabdha-karma

*aprāabdha-phalaṁ pāpaṁ
kūṭaṁ bījaṁ phalonmukhaṁ
krameṇaiva pralīyeta
viṣṇu-bhakti-ratātmanām*

„V hříšném životě můžeme sledovat různá stádia neprojevených následků hříšných činností. Reakce mohou zrovna čekat na projevení (*phalonmukha*), mohou být ještě hluboko ponořené v nečinnosti (*kūṭa*) nebo mohou být ve stádiu semínka (*bīja*). V každém případě jsou všechny druhy reakcí za hříchy jedna po druhé zničeny, pokud se člověk zapojí do oddané služby Pánu Viṣṇuovi.“

*[Padma Purāṇa,
citace v Caitanya-caritāmṛtě, Madhya-līlā 15.169, význam]*

prārabdha

Podle definice slovníku Monier Williams tento výraz odkazuje na to, co začalo nebo zahájilo činnost. V kontextu naší diskuze o karmických reakcích tato definice slova *prārabdha* znamená, že nyní reakce *karmy* skutečně začaly nést plody.

„Askezí, dobročinností, sliby a dalšími podobnými metodami může člověk neutralizovat reakce za hříšný život, ale tyto zbožné činnosti nemohou vykořenit hmotné touhy z jeho srdce. Kdo však slouží lotosovým nohám Osobnosti Božství, je ode všech takových nečistot okamžitě oprostěn.“

[Śrīmad-Bhāgavatam 6.2.17]

śubhadā

Čistá oddaná služba byla popsána jako dokonale příznivá. Tato dokonalá příznivost má podle Rūpy Gosvāmīho 3 vlastnosti, které jsou uvedeny níže:

- *jagat-prīṇanādidvaya-pradatvam* – vlastní lásku ke všem živým bytostem a stává se cílem náklonnosti všech živých bytostí
- *sad-guṇādi-pradatvam* – udílí všechny dobré vlastnosti
- *sukhapradatvam* – udílí štěstí

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.28-30]

Śrīla Prabhupāda vysvětluje: „Śrīla Rūpa Gosvāmī analyzoval různé zdroje štěstí. Rozdělil štěstí do tří kategorií, jimiž jsou (1) štěstí odvozené z hmotného požitku, (2) štěstí odvozené ze ztotožnění se s Nejvyšším Brahmanem a (3) štěstí odvozené z vědomí Kṛṣṇy.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 1*]

Z nich je štěstí z oddané služby nadřazené. Má to dva důvody: za prvé, je věčné, zatímco ostatní jsou dočasné, a za druhé, zahrnuje a překonává potěšení nalezená v jiných druzích štěstí.

Pouze štěstí z oddané služby je věčné. Ani osvobození, mystická dokonalost nebo smyslový požitek nemohou přinést věčné štěstí.

Śrīla Prabhupāda o životě oddaného v ISKCONu

„Tito chlapi a dívky vědomí si Kṛṣṇy – žijí v šedesáti střediscích, v těch nejlepších domech. Jedí to nejlepší jídlo. Mají to nejlepší vědomí. Mají tu nejlepší naději. Nejlepší všechno. Jejich tělesné rysy jsou ty nejlepší. Jaké větší hmotné štěstí chcete než toto? Mají manželku, děti, štěstí, domov – vše v plné míře. Hmotné štěstí není pro Kṛṣṇy si vědomou osobu ničím. Hmotné štěstí bude ležet u jejích nohou a říkat: „Prosím, přijmi mě.“ Není třeba o ně žádat. Jen buďte neochvějní a požádejte Kṛṣṇu: „Prosím, zaměstnej mě ve své službě!“ Pak se automaticky dostaví vaše spokojenost. O hmotné štěstí se nestarejte.“

[*přednáška Śrīly Prabhupādy, New York, 19. 7. 1971*]
(*doplňkový odkaz*)

Další důkazy z Nārada-pañcarātry

„V *Nārada-pañcarātre* je také řečeno, že každý, kdo i jen trochu oddaně slouží, nedbá ani za mák o žádný druh štěstí získaný z náboženství, hospodářského rozvoje, smyslového požitku a všech pěti druhů osvobození. Jakýkoliv druh štěstí získaný z náboženství, hospodářského rozvoje, osvobození a smyslového požitku se ani neodvážá proniknout čistému oddanému do srdce. Stejně jako osobní družky a služebnice královny ji se vši úctou následují, podobně radosti náboženství, hospodářského rozvoje, smyslového požitku a osvobození následují oddanou službu Pánu. Jinými slovy, čistý oddaný nepostrádá žádný druh štěstí získaný z něja-

kého jiného zdroje. Nechce nic jiného než službu Kṛṣṇovi, ale i kdyby nějakou jinou touhu měl, Pán mu ji vyplní, aniž o to oddaný žádá.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 1*]

mokṣa-laghutā-kṛt

Čistá oddaná služba se vysmívá štěstí z osvobození.

„Když v srdci vyroste dokonce i jen trocha připoutanosti k Pánu, čtyři cíle lidského snažení, *artha, dharma, kāma, mokṣa*, se stanou zanedbatelnými jako tráva a stydí se před *bhakti* předstoupit.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.33*]

sudurlabhā

Čistá oddaná služba je vzácně dosažitelná.

Rūpa Gosvāmī cituje *Tantra-śāstru* a Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura vysvětluje, že dokud oddaný neprošel všemi stádii od *śraddhy* po *āsakti*, *bhāva* nebude dosažitelná. I kdyby bylo *āsakti* dosaženo, Kṛṣṇa nedává *bhāvu* snadno.

B. R. Śrīdhara Mahārāja říká, že pokud se oddaný pokusí jedno stádium přeskočit, potom toto stádium zůstane prázdné.

Śrī Viśvanātha Cakravartī komentuje, že *bhāva-bhakti* nemůže být dosažena, pokud oddaný neprošel duchovní praxí počínaje *śraddhou*, následovanou *sādhū-saṅgou*, *bhajana-kriyou*, *anartha-nivṛtti*, *niṣṭhou*, *ruci* a *āsakti*. Pokud neprošel těmito stádii duchovní praxe, není *bhāva-bhakti* dosažitelná. Jsou tu tedy dvě obtíže: za prvé, *bhāva-bhakti* není probuzena ani v případě, že jsou po dlouhou dobu prováděna různá stádia *sādhana-bhakti*, dokud nebylo dosaženo stádií *āsakti* neboli připoutanosti a *ruci* neboli chutě; za druhé, i když jsou připoutanost a chuť přítomny, Pán Hari ji neudílí brzy – svého oddaného dlouho zkouší a až poté udělí *bhāvu*. Vlastním úsilím ji oddaný nedosáhne.

[*komentář k Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.35*]

Existuje 9 stádií oddané služby, kterými kandidát na oddaného musí obvykle projít.

- *śraddhā* – počáteční víra

- *sādhū-saṅga* – společnost oddaných
- *bhājana-kriyā* – usměrněný proces
- *anartha-nivṛtti* – ničení nečistot
- *niṣṭhā* – pevná odhodlanost
- *ruci* – chuť
- *āsakti* – připoutanost
- *bhāva* – extáze
- *prema* – láska

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.4.15-16*]

sāndrānanda-viśeṣātmā

Čistá oddaná služba vede k nesmírně koncentrované blaženosti. V *bhāvē* a *premě* se oddaná služba stává velmi koncentrovaně blaženou. Oddaný nepromarní ani okamžik, je vždy pohroužen do služby Kṛṣṇovi. Následovníci Pána Caitanyi zpívali Hare Kṛṣṇa mezi sousty, zatímco přijímali *prasādam* a vychutnávali si tu největší blaženost.

*sāndrānanda-viśeṣātmā
brahmānando bhaved eṣa cet parārdha-guṇī-kṛtaḥ
naiti bhakti-sukhāmbhodheḥ paramāṇu-tulām api*

Bhakti se skládá ze zvláštní koncentrované blaženosti. Blaženost realizace Brahmanu nahromaděnou v *samādhi* trvajícím polovinu Brahmova života nelze přirovnat k jediné kapce oceánu štěstí *bhakti*.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.38*]

Śrīla Prabhupāda píše: „Śrīla Rūpa Gosvāmī řekl, že když se *brahmānanda* neboli štěstí ze splnutí s Nejvyšším znásobí biliónkrát, stále se nemůže srovnat s nepatrným zlomkem štěstí získaného z oceánu oddané služby.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 1*]

śrī-kṛṣṇākarṣiṇī

Čistá oddaná služba přitahuje Śrī Kṛṣṇu.

*śrī-kṛṣṇākarṣiṇī
kṛtvā hariṁ prema-bhājam priya varga samanvitam
bhaktir vaśīkaroti śrī-kṛṣṇākarṣiṇī matā*

Prema-bhakti se nazývá *kṛṣṇa-ākarṣiṇī*, tj. má moc přitahovat Pána Kṛṣṇu, protože taková *bhakti* si Kṛṣṇu úplně podmaní díky lásce a náklonnosti oddaného vůči Němu a Jeho doprovodu.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.1.41*]

„Bůh je velký, ale oddaná služba je větší než Bůh, protože Ho přitahuje.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 1*]

„Nārada Muni pokračoval: Můj milý Mahārāji Yudhiṣṭhire, vy všichni (Pāṇduovci) jste velice požehnaní, neboť Nejvyšší Osobnost Božství, Kṛṣṇa, žije ve vašem paláci, jako by byl jen člověk. Velcí světcí to dobře vědí, a proto tento dům neustále navštěvují.“

[*Śrīmad-Bhāgavatam 7.10.48*]

Ve 14. kapitole knihy *Kṛṣṇa* se uvádí, že Kṛṣṇa je známý jako Acyuta, neomylný, protože Mu nikdy neujde ani ta nejmenší služba poskytnutá kýmkoliv. V tomto smyslu je oddaná služba v každém stádiu vždy *śrī-kṛṣṇa-ākarṣiṇī*, přitahující Kṛṣṇu. Ve službách však existují rozdíly. V případě Nārady jako syna služebné se mu Pán zjevil, neboť byl spokojený s jeho oddanou službou, ale jen aby mu řekl, že v tomto životě Ho již nespátří. Na druhou stranu se Kṛṣṇa nemohl skrýt před *gopīmi*. Poté, co zmizel z tance *rāsa*, Ho dychtivě hledaly podle Jeho stop. Když konečně narazily na Pána Nārāyaṇa, řekly: „Ó Nejvyšší Pane, Osobnosti Božství, prosím, přijmi naše poklony. Viděl jsi Kṛṣṇu?“ Ukázalo se, že se Kṛṣṇa skrýval ve čtyřruké podobě Nārāyaṇa, ale jejich čistá oddanost Ho tak přitahovala, že své maskování nedokázal udržet a zjevil se ve své původní podobě jako Kṛṣṇa.

KAPITOLA 2 – PRVNÍ STÁDIA ODDANOSTI

Když hmotně podmíněná duše začne s praktickou oddanou službou, tato praxe je známá jako *sādhana-bhakti*. Tato kapitola obsahuje obecný úvod k této praxi. Uvádí se, že *bhakti* obvykle navazuje na předchozí život a je dále probuzena. I když s ní osoby neměly žádný předchozí styk, přesto mohou v sobě *bhakti* probudit díky společnosti oddaného.

Dítě se musí naučit chodit, přestože chůze je jeho povaze vrozená; podobně musí být praktikována *bhakti*, ačkoliv je přirozenou vlastností duše. Vědomí Kṛṣṇy je tedy v každé živé bytosti.

Tabulka s názvem ‚východní část‘ nám ukazuje základní obsah východní části. Následuje krátké vysvětlení *sādhana-*, *bhāva-* a *prema-bhakti*. Důraz je v této kapitole (a ve všech kapitolách až po kapitolu 16 včetně) kladen na *sādhana-bhakti*.

Nakonec rozebíráme podnět k přijetí oddané služby: zaprvé, kvůli styku z předchozích životů a za druhé, kvůli společnosti oddaných.

Bhakti působí na chuť neboli přirozenou přitažlivost k oddané službě doprovázenou filozofickým porozuměním.

Témata	Probouzení <i>bhakti</i> Kapitola druhá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> 1.1.44-1.2.15 <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
<i>sādhana-bhakti</i> praktická oddaná služba <i>Bhakti</i> je vrozená; praxe probouzí naši neprojevenou povahu. Cesta debaty nebude nikdy bezpečná nebo rozhodující. Proto následujte autority. Dva druhy: <i>vaidhī-bhakti</i> – podle zásad <i>rāgānugā-bhakti</i> – spontánní připoutanost	tři kategorie oddané služby: <i>sādhana-bhakti</i> – praktická <i>bhāva-bhakti</i> – v extázi <i>prema-bhakti</i> – v čisté lásce	<i>Bhakti</i> obvykle navazuje na předchozí život. <i>Bhakti</i> je přirozená, vrozená, ačkoliv musí být rozvíjena; příklad: dítě se musí cvičit v chůzi, i když je chůze přirozená.	Chuť je klíčem k pokroku, např. chuť ke čtení <i>Bhagavad-gīty</i> nebo <i>Śrīmad-Bhāgavatamu</i> . Chuť pochází z předchozího života a ze společnosti oddaných.
	Neustále vzpomínat na Kṛṣṇu a nikdy na Něho nezapomenout – všechny zásady a zákazy písem slouží tomuto principu.	<i>vidhi</i> – pozitivní příkaz <i>niṣedha</i> – zákaz To se týká všech <i>āśramů</i> .	Pro <i>sādhaku</i> je <i>varṇāśrama</i> důležitá.

Dosud jsme identifikovali tři hlavní verše, které poskytují základ *Nektaru oddanosti*. Nyní budeme pokračovat v rozebírání *sādhana-bhakti*, *bhāva-bhakti* a *prema-bhakti*, čímž bude úplná celá východní část knihy.

Východní část
1. <i>akhīla-rasāmṛta-mūrtiḥ</i> – stanovuje cíl: duchovní svět
2. <i>anyābhlāṣitā-śūnyaṁ</i> – popisuje stádium, jehož má být dosaženo pro vstup do duchovního světa
3. <i>kleśaghñī śubhadā</i> – popisuje pokrok z podmíněných stádií k čisté <i>bhakti</i>
4. <i>sādhana-bhakti</i> – praktická oddaná služba
5. <i>bhāva-bhakti</i> – oddaná služba v extázi
6. <i>prema-bhakti</i> – oddaná služba v čisté lásce

Kategorie oddané služby

Existují tři kategorie oddané služby:

1. *sādhana-bhakti* označuje praktickou oddanou službu.

Toto je program postupného rozvoje vědomí Kṛṣṇy.

Existuje 64 částí neboli aspektů oddané služby, které zapojují smysly a mysl do služby Kṛṣṇovi a postupně, krok za krokem, probouzejí víru, připoutanost a oddanou službu v čisté lásce, *śraddhā ratir bhaktir anukramiṣyati*

2. *bhāva-bhakti* označuje oddanou službu v extázi.

Někteří se mohou domnívat, že by měly existovat pouze dvě kategorie, jmenovitě *sādhana-bhakti* a *sādhya* (cíl) / *prema-bhakti*. V *bhāva-bhakti* zůstává stopa přestupku proti vaiṣṇavovi, proto jsou přítomny *kleśa* neboli strach a *vighna* neboli překážky.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*, strana 22]

3. *prema-bhakti* označuje oddanou službu v čisté lásce.

Ten, kdo je vždy plně pohroužen v činnostech souvisejících se Śrī Kṛṣṇou, kdo je zcela prost překážek, *vighna*, nebo hmotného strachu, *kleśa*¹, a kdo si neustále vychutnává blaženost *premy*, se nazývá *siddha-bhakta*.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 2.1.280]

<i>sādhana-bhakti</i> 1. - 2.	<i>bhāva-bhakti</i> 1. - 4.	<i>prema-bhakti</i> všech 6 [<i>Nektar oddanosti</i>, kapitola 1]
1. <i>kleśaghñī</i> (ničí utrpení)	✓	✓
2. <i>śubhadā</i> (dokonale příznivá)	✓	✓
	3. <i>mokṣa-laghutākṛt</i> (vysmívá se osvobození)	✓
	4. <i>su-durlabhā</i> (vzácně dosažitelná)	✓
		5. <i>sāndrānanda-viśeṣātmā</i> (koncentrovaná blaženost)
		6. <i>śrī-kṛṣṇa-ākaraṣiṇī</i> (přitahuje Kṛṣṇu)

Jak již bylo zmíněno dříve, Pán Kṛṣṇa je známý jako Acyuta, protože nikdy nezapomíná ani tu nejmenší službu poskytnutou Jeho oddaným. Lze říci, že Kṛṣṇu přitahuje veškerá oddaná služba. Žádný oddaný se však nemůže vyrovnat kvalitě služby v čisté lásce Śrīmatī Rādhārāṇī; proto ona může přitahovat Kṛṣṇu více než kdokoliv jiný. Śrī Caitanya

¹ *kleśa* je pět druhů: *avidyā* – nevědomost, *asmita* – falešné ego, *rāga* – připoutanost, *dveṣa* – nenávisť, *abhiniveśa* – setrávání v tělesném požitku

Mahāprabhu se modlil *gopī-bhartuḥ pada-kamalayor dāsa-dāsānudāsa*, jsme jen služebníkem služebníka služebníka lotosových nohou Pána Śrī Kṛṣṇy. Sloužíme těm, kteří jsou většími služebníky Kṛṣṇy než my sami, protože mohou potěšit, a proto přitahovat Kṛṣṇu více než my.

[Kṛṣṇa, kapitola 14]
(doplňkový odkaz)

Chuť – klíč k pokroku

Pro lidi, kteří mají přirozenou chuť porozumět knihám, jako je *Bhagavad-gītā* a *Śrīmad-Bhāgavatam*, je oddaná služba snazší než pro ty, kteří přivykli pouze mentální spekulaci a argumentativním procesům.

Chuť pochází z:

- předchozího života
- společnosti oddaných

Oddaná služba je výsledkem předchozího styku nebo společnosti oddaného

Śrīla Prabhupāda píše: „Nikdo se nemůže zapojit do oddané služby, aniž s ní měl nějaký předchozí styk. Řekněme, že se v tomto životě věnuji oddané službě do určité míry. Cokoliv udělám, však nebude ztraceno, ani když to není vykonáno na sto procent správně. V příštím životě začnu z téhož místa, kde jsem v tomto životě přestal. Tímto způsobem oddaná služba neustále pokračuje. Ale dokonce, i když nepokračuje – stačí, že se člověk pouhou náhodou začne zajímat o pokyny čistého oddaného, a může být přijat a dělat pokroky v oddané službě.“

[Nektar oddanosti, kapitola 1]

Kṛṣṇa je všepřitažlivý, a přesto se od Něho někteří lidé odvrátili a teď chtějí využívat hmotnou energii pro svůj vlastní smyslový požitek. Oddaní však vytvářejí všechny druhy možností pro oddanou službu a lidé se mohou do oddané služby zapojit i nevědomky. Například když *hari-nāma-saṅkīrtanová* skupina prochází ulicí, lidé nemusí vědět, co to všechno znamená, ale přesto jsou očisťováni prostřednictvím *ajñāta-sukṛti*, nevědomého duchovního prospěchu. Tento nevědomý duchovní prospěch se

hromadí a nakonec vede k připoutanosti k oddané službě. Může zde být také předchozí oddaná služba, která byla vykonána vědomě a vytvořila připoutanost v ní pokračovat.

Ve významu *Śrī Caitanya-caritāmṛty*, *Madhya* 22.45 Śrīla Prabhupāda píše: „Zbožné činnosti se dají rozdělit do tří skupin: zbožné činnosti probouzející naše spící vědomí Kṛṣṇy se nazývají *bhakty-unmukhī sukr̥ti*, zbožné činnosti přinášející hmotné bohatství se nazývají *bhagonmukhī sukr̥ti* a zbožné činnosti umožňující živé bytosti splynout s Nejvyšším se nazývají *mokṣonmukhī sukr̥ti*. Poslední dva výsledky zbožných činností šťastné ve skutečnosti nejsou. Zbožné činnosti jsou šťastné tehdy, když člověku pomáhají vyvinout vědomí Kṛṣṇy. Šťastí *bhakty-unmukhī* je dosažitelné jedině ve styku s oddaným. Dobrovolným i nedobrovolným stykem s oddaným člověk dělá pokrok v oddané službě, a tak se jeho spící vědomí Kṛṣṇy probudí.“

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya-līlā* 22.45, význam]
(doplňkový odkaz)

Sādhana-bhakti – praktická oddaná služba

Definice:

„Přejeme-li si vyvinout svoji přirozenou schopnost oddaně sloužit, existuje určitý postup, který když přijmeme a vykonáváme, způsobí, že se naše dřímající schopnost probudí. Této praxi se říká *sādhana-bhakti*.“

[*Nektar oddanosti*, kapitola 2]

*kṛti-sādhya bhavet sādhyā-
bhāvā sā sādhanābhidhā
nitya-siddhasya bhāvasya
prākṛtyaṁ hṛdi sādhyatā*

kṛti-sādhya – která se má vykonávat smysly; *bhavet* – měla by být; *sādhya-bhāvā* – kterou lze získat lásku k Bohu; *sā* – ta; *sādhana-abhidhā* – nazývaná *sādhana-bhakti* neboli praktická oddaná služba; *nitya-siddhasya* – která je věčně přítomná; *bhāvasya* – lásky k Bohu; *prākṛtyaṁ* – probuzení; *hṛdi* – v srdci; *sādhyatā* – možnost.

Když se transcendentální oddaná služba, kterou se dosahuje lásky ke Kṛṣṇovi, vykonává prostřednictvím smyslů, nazývá se *sādhana-bhakti* neboli usměrněná oddaná služba. Oddanost existuje věčně v srdci každé živé bytosti. Probuzení této věčné oddanosti je v moci praktické oddané služby.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.2,
citace v *Caitanya-caritāmṛtē*, *Madhya-līlā* 22.105, význam]

Sādhana-bhakti neboli praktická oddaná služba zaměstnává smysly a mysl.

„Praxe znamená zaměstnávat smysly určitým druhem práce. Praktická oddaná služba tedy znamená zaměstnat naše smyslové orgány ve službě Kṛṣṇovi. Některé ze smyslů jsou určeny pro získávání poznání a některé jsou určeny pro vykonávání závěrů našeho myšlení, cítění a chtění. Praxe znamená zaměstnání jak myslí, tak smyslů v praktické oddané službě.

Dítě se například učí chodit. Chodit není nepřírozené. Schopnost chodit je od počátku v dítěti skrytá a pouze s trochou praxe začne chodit velice pěkně. Podobně oddaná služba Nejvyššímu Pánu je přirozený instinkt každé živé bytosti.“

[*Nektar oddanosti*, kapitola 2]

„Dokonce i necivilizovaní lidé, jako je domorodé obyvatelstvo, se uctivě klaní nějakému úžasnému úkazu přírodních zákonů a uvědomují si, že za tímto úžasným úkazem nebo jevem je něco svrchovaného.“

[*Nektar oddanosti*, kapitola 2]

Přejeme-li si vyvinout svoji přirozenou schopnost oddaně sloužit, existuje určitý postup, který když přijmeme a vykonáváme, způsobí, že se naše dřímající schopnost probudí. Této praxi se říká *sādhana-bhakti*. Hmotná energie drží svým vlivem každou živou bytost v nepřírozeném šílenství. Ve *Śrīmad-Bhāgavatamu* se říká: „Obecně se dá říci, že podmíněná duše je šílená, protože se neustále zaměstnává činnostmi, které zapříčiňují spoutanost a utrpení.“ Duše je ve svém původním postavení šťastná, blažená, věčná a plná poznání.

Jen když se zaplete do hmotných činností, začne být nešťastná, pomíjivá a plná nevědomosti. Způsobuje to *vikarma*. *Vikarma* jsou „činy, které se nemají dělat“.

Musíme se proto cvičit v *sādhana-bhakti*, což znamená ráno obětovat *maṅgala-ārati* (uctívat Božstva), vyhýbat se určitým hmotným činnostem, prokazovat úctu duchovnímu mistrovi a dodržovat mnoho jiných pravidel a příkazů, které zde budou jeden po druhém probrány. Jako pokyny psychiatra vyléčí duševní chorobu člověka, tak *sādhana-bhakti* vyléčí podmíněnou duši z jejího šílenství způsobeného vlivem *māyi*, hmotné iluze.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 2*]

Dvě části *sādhana-bhakti*

Sādhana-bhakti může být rozdělena na dvě části:

- *Vaidhī* – znamená oddanou službu, která se provádí podle usměrňujících zásad
- *Rāgānugā* – znamená oddanou službu, která se provádí spontánně z přirozené lásky ke Kṛṣṇovi

1. *Vaidhī*: „Nemá-li člověk žádné pouto, neproказuje-li žádnou spontánní láskyplnou službu Pánu, je zaměstnán ve službě Pánu pouze z poslušnosti k nařízením duchovního mistra či na základě písem. Taková služba z povinnosti se nazývá *vaidhī-bhakti*.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.6*]

2. *Rāgānugā*: „Zpočátku vstává brzy ráno a provádí ārati na příkaz duchovního mistra, ale pak vyvine skutečné pouto. Když dospěje k této připoutanosti, sám od sebe se snaží zdobit Božstva a připravit různé druhy šatů a přemýšlí o různých plánech, jak pěkně provádět svou oddanou službu. Takové prokazování láskyplné služby spadá do kategorie praxe, je ale spontánní.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 2*]

Hlavní usměrňující zásada

*smartavyaḥ satataṁ viṣṇur
vismartavyo na jātucit
sarve vidhi-niṣedhāḥ syur
etayor eva kiṅkarāḥ*

Kṛṣṇa je původem Pána Viṣṇua. Měli bychom na Něho neustále vzpomínat a nikdy na Něho nezapomenout. Všechna pravidla a zákazy śāster by měly být služebníky těchto dvou zásad.

[Padma Purāṇa]

Vidhi znamená pravidla, která jsou příznivá pro oddanou službu. *Niṣedha* znamená zákazy, jako je:

- vyhýbání se hříchu
- zanechání apatie vůči Pánu
- odčinění hříchů

Všechny výše uvedené jsou služebníky této hlavní usměrňující zásady, kterou je vždy vzpomínat na Kṛṣṇu a nikdy na Něj nezapomenout.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu, strana 120]

Vždy vzpomínat na Kṛṣṇu a nikdy na Něj nezapomenout je zásada, která platí pro všechny āśramy.

Varṇāśrama

*mukha-bāhūru-pādebhyaḥ
puruṣasyāśramaiḥ saha
catvāro jajñire varṇā
guṇair viprādayaḥ prthak*

[Śrīmad-Bhāgavatam 11.5.2]

To je důležitý citát z jedenáctého zpěvu *Śrīmad-Bhāgavatamu*, který bychom si měli zapamatovat. Dělí různé *varṇy* a *āśramy* jako součást těla společnosti.

- hlava – *sannyāsī* a *brāhmaṇové*
- paže – *vānaprasthové* a *kṣatriyové*
- pas – *gr̥hasthové* a *vaiśyové*
- nohy – *brahmacārī* a *śūdrové*

Níže uvedený výrok se týká praktické oddané služby, *sādhana-bhakti*. V osvobozeném stádiu *bhakti* není *varṇāśrama* třeba.

Zde se přikazuje, že člověk musí jednat podle svého postavení a těmito činnostmi uspokojit Nejvyšší Osobnost, nebo ze svého postavení poklesne.

- *brāhmaṇové* káží transcendentální zvuk a jedí v Pánově zastoupení
- *kṣatriyové* chrání lidi před *māyou*
- *vaiśyové* se zabývají zemědělstvím a obchodováním
- *śūdrové* pomáhají vyšším třídám s prací

[viz *Nektar oddanosti, kapitola 2*]

„Hnutí pro vědomí Kṛṣṇy je tak pěkné, že zde není dokonce ani třeba označovat se jako *brāhmaṇa*, *kṣatriya*, *vaiśya*, *śūdra*, *brahmacārī*, *gr̥hastha*, *vānaprastha*, *sannyāsī*. Každý může dělat to zaměstnání, které má nyní. Pouze ať uctívá Pána Kṛṣṇu prostřednictvím výsledků svých činností ve vědomí Kṛṣṇy.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 2*]

KAPITOLA 3 – ZPŮSOBILOST KANDIDÁTA PŘIJMOUT ODDANOU SLUŽBU

Slovo ‚způsobilost‘ je překlad ze sanskrtského slova ‚*adhikāra*‘. Slovo ‚*adhikāra*‘ může být také přeloženo jako ‚autorizovaný‘. V *Caitanya-caritāmṛtē* je vysvětleno, že člověk je oprávněn vstoupit do Kṛṣṇových zábav podle hloubky své víry. Tato kapitola popisuje kvalifikace začínajícího oddaného neboli *kaniṣṭhy*, oddaného na střední úrovni neboli *madhyamy* a svrchovaného oddaného neboli *uttamy*, který je transcendentální hmotné přírodě.

Tato kapitola obsáhle cituje z *Nektaru oddanosti* a také z *Caitanya-caritāmṛty*. V době vzniku *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* nebyla *Caitanya-caritāmṛta* ještě napsána, ale je v ní řešeno mnoho bodů týkajících se *Nektaru oddanosti*.

Rūpa Gosvāmī poukazuje na to, že usilování o *karmu* (smyslový požitek) a *jñānu* (osvobození), které přirovnává k čarodějnicím, je překážkou v oddané službě.

Témata	Způsobilost neboli <i>adhikāra</i> Kapitola třetí – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>	
<i>kaniṣṭha-adhikārī</i> slabá víra <i>madhyama-adhikārī</i> nezkušený v debatě o zjevených písmech pevná víra <i>uttama-adhikārī</i> znalec <i>śāster</i> a živý příklad vidí lásku k Bohu jako cíl	Ve styku s <i>mahātmou</i> se rozvíjí přitažlivost ale také přetrvává připoutanost k plodonosné činnosti a smyslovému požitku	4 druhy lidí přicházejících k vědomí Kṛṣṇy • trpící – Gajendra • toužící po bohatství – Dhruva • zvědaví – mudrci z Naimiṣāraṇyī • moudří – Čtyři Kumárové
	• žádné <i>bhukti</i> a <i>mukti</i> • analogie dvou čarodějnic	Více důkazů ze <i>śāster</i> o <i>bhukti</i> a <i>mukti</i>

Śrīla Prabhupāda poukazuje na to, že oddané služby je dosaženo milostí *vaiṣṇavy*.

Společnost *mahātmů*, velkých duší zcela oddaně sloužících Pánu, může způsobit, že člověk začne být ke Śrī Kṛṣṇovi trochu přitahován. Současně však může zůstat velice poután k plodonosným činnostem a hmotnému smyslovému požitku.

[viz *Nektar oddanosti*, kapitola 3]

Živá bytost přirozeně hledá potěšení, *ānanda-mayo 'bhyāsāt*, jak je uvedeno ve *Vedānta-sūtfě*. Zde, v tomto hmotném světě, se ocitáme na poušti, kde štěstí není. Malé kapky smyslového požitku, které zažíváme, nám dávají okamžiky potěšení, který nevydrží dlouho, a tak zůstáváme nenaplněni a znovu kdekoliv hledáme požitky. Tři kvality hmotné přírody vytvářejí velké množství okolností, někdy přinášejících radost a někdy utrpení. I když o potěšení usilujeme velmi tvrdě, není žádná

záruka, že ho dosáhneme, a budeme zklamaní a zoufalí. Ve společnosti oddaných získáme chuť do oddané služby, může nás začít přitahovat Kṛṣṇa a můžeme vyvinout trochu víry: „Možná najdu štěstí zde?“ Zároveň se však držíme starých činností, které nám přinesly smyslový požitek mnohokrát předtím.

Popis čtyř druhů zbožných lidí, kteří začínají s oddanou službou

Śrīla Rūpa Gosvāmī cituje *Bhagavad-gītu*:

*catur-vidhā bhajante mām
janāḥ su-kṛtino 'rjuna
ārto jijñāsur arthārthī
jñānī ca bharatarṣabha*

catur-vidhāḥ – čtyři druhy; *bhajante* – slouží; *mām* – Mně; *janāḥ* – lidí; *su-kṛtinaḥ* – zbožní; *arjuna* – ó Arjuno; *ārtaḥ* – trpící; *jijñāsuḥ* – zvědavý; *artha-arthī* – ten, kdo touží po hmotném zisku; *jñānī* – ten, kdo má pravé poznání; *ca* – také; *bharata-rṣabha* – ó nejlepší z potomků Bharaty.

Ó nejlepší z Bharatovců, čtyři druhy zbožných lidí Mi začínají s oddaností sloužit: když trpí, když potřebují peníze, když jsou zvědaví a když chtějí poznat Absolutní Pravdu.

[*Bhagavad-gītā* 7.16]

Rūpa Gosvāmī také nabízí příklady mezi osobnostmi ze *Śrīmad-Bhāgavatamu*, které představují tyto čtyři kategorie a začínají s oddanou službou:

- trpící – Gajendra
- toužící po bohatství – Dhruva
- zvědavý – mudrci z Naimiṣāraṇyī
- moudrý – čtyři Kumārové

(Z těchto čtyř je ten, kdo je moudrý, Kṛṣṇovi velmi drahý)

„Moudrý člověk, kterého začne Kṛṣṇa přitahovat, od Něj nechce nic na oplátku; ať už v podobě úlevy z utrpení nebo v podobě peněz.

Znamená to, že od samého začátku je základem jeho pouta ke Kṛṣṇovi více méně láska.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 3*]

„Můžeme dojít k závěru, že vhodným uchazečem o čistou oddanou službu je člověk, který je oprostěn od tělesného pojetí života.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 3*]

Po určité počáteční přitažlivosti ke Kṛṣṇovi, Jeho oddaným a světu vědomí Kṛṣṇy může osoba začít pravidelně praktikovat oddanou službu. V písmech jako *Nektar oddanosti*, *Śrīmad-Bhāgavatam* a *Śrī Caitanya-caritāmṛta* jsou uvedeny tři kategorie oddaných.

Popis tří kategorií oddaných

Kaniṣṭha-adhikārī

Oddaný třetí třídy

- Jeho víra není silná.
- Jeho víra může být změněna silnými argumenty.
- Nechápe rozhodnutí písem.

*yo bhavet komala-śraddhaḥ
sa kaniṣṭho nigadyate*

yaḥ – každý, kdo; *bhavet* – může být; *komala* – křehkou; *śraddhaḥ* – kdo má víru; *saḥ* – ten; *kaniṣṭhaḥ* – začátečník; *nigadyate* – říká se, že je.

„Toho, kdo nemá příliš pevnou víru a je teprve na začátku, je třeba považovat za oddaného začátečníka.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.19,
citace v Caitanya-caritāmṛtě, Madhya-līlā 22.70, význam]

*arcāyām eva haraye
pūjām yaḥ śraddhayehate
na tad-bhakteṣu cānyeṣu
sa bhaktaḥ prākṛtaḥ smṛtaḥ*

arcāyām – Božstvo; *eva* – zajisté; *haraye* – Pána Hariho; *pūjām* – uctívá; *yaḥ* – kdo; *śraddhayā* – s vírou; *īhate* – věnuje se; *na* – ne; *tat* – Kṛṣṇy;

bhakteṣu – k oddaným; *ca* – a; *anyeṣu* – k obyčejným lidem; *saḥ* – on; *bhaktah prākṛtaḥ* – materialistický oddaný; *smṛtaḥ* – nazývá se.

Oddaný, který s vírou uctívá Božstvo v chrámu, ale nechová se správně k ostatním oddaným nebo obyčejným lidem, se nazývá *prākṛta-bhakta*, materialistický oddaný, a je na nejnižší úrovni.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 11.2.47]

Vaiṣṇava - kdokoliv, kdo jednou pronese svaté jméno

Satyaṛāja Khān řekl: „Můj milý Pane, jako hospodář a materialistický člověk nevím, jak dělat pokrok v duchovním životě. Odevzdávám se proto Tvým lotosovým nohám a prosím Tě, abys mi dal pokyny.“

Śrī Caitanya Mahāprabhu odpověděl: „Bez ustání pokračuj ve zpívání svatého jména Pána Kṛṣṇy. Služ Jemu i Jeho oddaným, vaiṣṇavům, kdykoliv je to možné.“

Když to Satyaṛāja Khān slyšel, řekl: „Jak poznám vaiṣṇavu? Vysvětli mi prosím, kdo je vaiṣṇava. Jaké jsou jeho obvyklé příznaky?“

Śrī Caitanya Mahāprabhu odpověděl: „Kdokoliv jen jednou pronese svaté jméno Kṛṣṇy, je okamžitě hoden uctívání a je nejlepší z lidí.“

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya-līlā* 15.103-106]

(*doplňkový odkaz*)

Madhyama-adhikārī

- Není zkušený v debatě na základě zjevených písem.
- Má pevnou víru v proces oddané služby Kṛṣṇovi.

yaḥ sāstrādiṣv anipuṇaḥ
śraddhāvān sa tu madhyamaḥ

yaḥ – každý, kdo; *sāstra-ādiṣu* – ve zjevených písmech; *anipuṇaḥ* – není příliš zběhlý; *śraddhāvān* – plný víry; *saḥ* – on; *tu* – jistě; *madhyamaḥ* – oddaný druhé neboli střední třídy.

„Ten, kdo příliš nezná argumenty písem, ale má pevnou víru, se nazývá oddaný druhé neboli střední třídy.““

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.18,*
citace v Caitanya-caritāmṛtē, Madhya-līlā 22.68, význam]

*īśvare tad-adhīneṣu
bālīṣeṣu dviṣatsu ca
prema-maitrī-kṛpopekṣā
yaḥ karoti sa madhyamaḥ*

īśvare – Nejvyšší Osobnosti Božství; *tad-adhīneṣu* – těm, kdo se zcela oddali rozvoji vědomí Kṛṣṇy; *bālīṣeṣu* – k začátečníkům či nevědomým; *dviṣatsu* – těm, kdo závidí Kṛṣṇovi a oddaným Kṛṣṇy; *ca* – a; *prema* – lásku; *maitrī* – přátelství; *kṛpā* – milost; *upekṣāḥ* – lhostejnost; *yaḥ* – každý, kdo; *karoti* – dělá; *saḥ* – ten; *madhyamaḥ* – oddaný druhé třídy.

Oddaný na střední neboli druhé úrovni oddané služby se nazývá *madhyama-adhikārī*. Svou lásku nabízí Nejvyšší Osobnosti Božství, je upřímným přítelem všech oddaných Pána, prokazuje milost nevědomým nevinným lidem a přehlíží ty, kteří Nejvyšší Osobnosti Božství závidí.

[*Śrīmad-Bhāgavatam 11.2.46*]

Vaiṣṇavatara – osoba, která vždy zpívá svaté jméno Pána

Stejně jako minulý rok předložil jeden z obyvatel Kulína-grámu Pánovi žádost: „Řekni mi prosím, můj Pane, co je mou povinností a jak ji mám plnit.“

Pán odpověděl: „Měl bys sloužit Kṛṣṇovým služebníkům a neustále zpívat svaté jméno Kṛṣṇy. Když budeš dělat tyto dvě věci, velmi brzy získáš útočiště u Kṛṣṇových lotosových nohou.“

Onen obyvatel Kulína-grámu řekl: „Pověz mi prosím, kdo je opravdu vaiṣṇava a podle čeho se pozná.“ Śrī Caitanya Mahāprabhu věděl, co má na mysli, a tak se usmál a odpověděl následovně:

„Ten, kdo neustále zpívá Pánovo svaté jméno, má být považován za prvotřídního vaiṣṇavu a tvou povinností je sloužit jeho lotosovým nohám.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 16.69-72]

(doplňkový odkaz)

Uttama-adhikārī

- Je odborníkem ve studiu zjevených písem.
- Je také odborníkem na předkládání argumentů z těchto písem.
- Dokáže předkládat závěry s rozvahou.
- Dokáže zvažovat způsoby oddané služby přesvědčivým způsobem.
- Chápe, že cílem je dosáhnout láskyplné služby Kṛṣṇovi.
- Ví, že Kṛṣṇa je jediným cílem uctívání a lásky.
- Přísně dodržuje zásady pod vedením pravého duchovního mistra a poslouchá ho ve shodě se zjevenými písmi.
- Nikdy se neodchyluje od vyšší autority.
- Má pevnou víru v písma, jelikož jim porozuměl na základě všech zdůvodnění a argumentů.

*śāstre-yuktau ca nipuṇaḥ
sarvathā dṛḍha-niścayaḥ
prauḍha-śraddho 'dhikārī yaḥ
sa bhaktāṁ uttamo mata*

śāstre – ve zjevených písmech; *yuktau* – v logice; *ca* – také; *nipuṇaḥ* – zběhlý; *sarvathā* – ve všech ohledech; *dṛḍha-niścayaḥ* – kdo je pevně přesvědčený; *prauḍha* – hlubokou; *śraddhaḥ* – kdo má víru; *adhikārī* – způsobilý; *yaḥ* – kdo; *saḥ* – on; *bhaktāu* – v oddané službě; *uttamaḥ* – nejvyšší; *mataḥ* – je považován.

„Ten, kdo je zběhlý v logice a chápání zjevených písem, má vždy pevné přesvědčení a hlubokou víru, která není slepá, je považován za nejvyššího oddaného.“

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.17,
citace v Caitanya-caritāmṛtě, Madhya-līlā 22.66, význam]

śrī-havir uvāca
sarva-bhūteṣu yaḥ paśyed
bhagavad-bhāvam ātmanah
bhūtāni bhagavatya ātmany
eṣa bhāgavatottamaḥ

śrī-haviḥ uvāca – Śrī Havir řekl; *sarva-bhūteṣu* – ve všech objektech (v hmotě, duši i jejich spojení); *yaḥ* – každý, kdo; *paśyet* – vidí; *bhagavat-bhāvam* – schopnost sloužit Pánu; *ātmanah* – Nejvyšší Duše nebo transcendence, která se nachází nad hmotným pojetím života; *bhūtāni* – všechny bytosti; *bhagavati* – v Nejvyšší Osobnosti Božství; *ātmani* – základní princip veškeré existence; *eṣaḥ* – to; *bhagavata-uttamaḥ* – osoba pokročilá v oddané službě.

Śrī Havir řekl: Ten nejpokročilejší oddaný ve všem vidí Duši všech duší, Nejvyšší Osobnost Božství, Śrī Kṛṣṇu. Vše proto vidí ve vztahu k Nejvyššímu Pánu a ví, že vše, co existuje, se věčně nachází v Pánu.

[Śrīmad-Bhāgavatam 11.2.45]

Vaiṣṇavatama – ten, jehož samotná přítomnost inspiruje ostatní zpívat svaté jméno Kṛṣṇy

V dalším roce položili obyvatelé Kulína-grámu Pánovi stejnou otázku a Śrī Caitanya Mahāprabhu je znovu učil o různých druzích vaiṣṇavů.

Śrī Caitanya Mahāprabhu řekl: „Prvotřídní vaiṣṇava je ten, kdo pouhou svou přítomností inspiruje druhé ke zpívání svatého jména Kṛṣṇy.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 16.73-74]
(doplňkový odkaz)

śraddhāvān jana haya bhakti-adhikārī
‘uttama’, ‘madhyama’, ‘kaniṣṭha’ – śraddhā-anusārī

śraddhāvān jana – ten, kdo má víru; *haya* – je; *bhakti-adhikārī* – způsobilý pro transcendentální láskyplnou službu Pánu; *uttama* – první třídy; *madhyama* – střední; *kaniṣṭha* – nejnižší třídy; *śraddhā-anusārī* – podle velikosti víry.

„Oddaný, který má víru, je skutečně vhodným uchazečem o láskyplnou službu Pánu. Podle víry je označován jako nejvyšší oddaný, střední oddaný nebo nižší oddaný.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.64]

<i>kaniṣṭha, madhyama a uttama-adhikārī</i> (z hlediska <i>adhikāry</i> – způsobilosti)				
kategorie vaiṣṇavů	<i>adhikāra</i> , úroveň přístupu	stádia <i>bhakti</i>	vliv <i>māyī</i> (<i>Mādhurya</i> <i>Kaḍambinī</i>)	zaměření
<i>kaniṣṭha- adhikārī</i>	externí podoba <i>saṅkīrtano- vého</i> hnutí	<i>śraddhā</i> – víra <i>sādhū-saṅga</i> – společnost oddaných <i>bhajana- kriyā</i> – usměrněné uctívání <i>anartha- nivṛtti</i> – očisťování	nádech zduchovnění trochu konkrétnější duchovní lokalizovaný, hmotný aspekt v plné síle pomalu se zmenšuje	<i>sambandha</i> – spojení
<i>madhyama- adhikārī</i>	podstata: dokonalý proces oddané služby	<i>niṣṭhā</i> – pevné odhodlání	duchovní vliv více rozšířený hmotný vliv poněkud omezený	<i>abhidheya</i> – duchovní růst
<i>uttama- adhikārī</i>	Božská přítomnost Pána	<i>ruci</i> – chuť <i>āśakti</i> – připoutanost <i>bhāva</i> – extáze <i>prema</i> – láska	duchovní převládá, hmotný lokalizovaný duchovní úplný, stopa hmotného stín nepřítomen	<i>prayojana</i> – konečný cíl

Způsobilství tří kategorií oddaných

Vysvětlení výše uvedeného:

Sanskrtské slovo *adhikāra* může být přeloženo jako autorizovaný, pravý, kvalifikovaný. Dalo by se říci, že oddaný je oprávněn vstoupit do transcendentální říše podle svého odevzdání se a víry. *Kaniṣṭha*, *madhyama* a *uttama adhikārī* mají každý různou úroveň oprávnění vstoupit do *saṅkīrtanového* hnutí Pána Caitanyi.

Kaniṣṭha-adhikārī má přístup hlavně k vnější podobě saṅkīrtanového hnutí.

V *Bhāgavatam* je vysvětleno, že *kaniṣṭha-adhikārī* s vírou uctívá Božstvo v chrámu, ale nechová se správně k ostatním oddaným nebo obyčejným lidem. Bhaktivinoda Ṭhākura to komentoval v *Jaiva Dharmě*, kapitole 8: „Již bylo ustanoveno, že *śraddhā* – víra - je semínkem oddanosti. Uctívat Božstva Pána s vírou je jistě *bhakti*, ale bez uctívání a sloužení oddanému Pánu nelze vykonávat *śuddha-bhakti*. Tato pozice, kdy sloužíme Pánu, ale nikoliv Jeho čistému oddanému, je přirovnávána k situaci, kdy jsme vstoupili nanejvýše do vstupní brány oblasti *bhakti*.

Kaniṣṭha-adhikārī se někdy nazývá také *prākṛita-bhakta*, materialistický oddaný. Vztahuje se zejména k vnější podobě *saṅkīrtanového* hnutí. Někdy se dotkne i druhé úrovně “dokonalého procesu”, ale nemůže zajít příliš hluboko. Žít podle pokynů písem mu dělá potíže a spoléhá se na svou vlastní inteligenci ve snaze najít štěstí.

Madhyama-adhikārī je pohroužen do podstaty dokonalého procesu oddané služby

*‘śraddhā’-śabde – viśvāsa kahe sudṛḍha niścaya
kṛṣṇe bhakti kaile sarva-karma kṛta haya*

„*Śraddhā* je přesvědčení a pevná víra, že prokazováním transcendentální láskyplné služby Kṛṣṇovi člověk automaticky vykonává všechny vedlejší činnosti. Taková víra je příznivá pro vykonávání oddané služby.“

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.62]
(doplňkový odkaz)*

Madhyama-adhikārī má pevnou víru, že následováním života *bhakti* dosáhne všeho dobrého, a proto plně přijímá útočiště u písem. Závisí na

Kṛṣṇově milosti, a tak se stále cítí úzce spojen s touto milostí. Proto je to blažený a inspirovaný oddaný. Potýká se i s hmotnými touhami, ale je pevně přesvědčen, že tyto touhy nevedou k žádnému prospěchu, a proto o ně nestojí.

Uttama-adhikārī cítí božskou přítomnost Pána

Uttama adhikārī žije ve vztahu s Nejvyšším Pánem. To se může stát emočním zaměřením ve stádiu *ruci* a pak postupně zrát do stádia *premy*.

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura napsal v *Mādhurya Kaḍambinī*:

„Když je materialistický aspekt *ahantā* a *mamatā* nesmírně hluboký, osoba zůstává v koloběhu rození a umírání. Když se rozvine bezpříčinná částička víry a osoba pomýšlí stát se vaiṣṇavou a sloužit Pánu, *ahantā* a *mamatā* se mírně zduchovní a *jīva* se kvalifikuje pro oddanou službu. Ve stádiu *sādhū-saṅga* se nádech zduchovnění stává konkrétnějším. Ve stádiu *aniṣṭhitā-bhajana-kriyā* je zduchovnění lokalizováno do jednoho místa, zatímco hmotný aspekt je v plné síle. Ve stádiu *niṣṭha* se zduchovnění stává pronikavějším a hmotný vliv poněkud klesá. Ve stádiu *ruci* se zduchovnění já a moje stává dominantním a materialistický aspekt se lokalizuje. Ve stádiu *āsakti* se duchovní aspekt stává úplným a hmotný aspekt stopovým. Ve stádiu *bhāva* je duchovní aspekt absolutní a hmotný aspekt se stává stínem, který se občas objevuje. Ve stádiu *premy* se duchovní aspekt stává nesmírně intenzivním a hmotný aspekt zcela chybí.

Ve stádiu *bhajana-kriyā* je meditace o Pánu smíšená s jinými tématy a je dočasná. Ve stádiu *niṣṭha* meditace o Pánu nese stopu dalších témat. Ve stádiu *ruci* jiná témata chybějí a meditace je dlouhodobá. Ve stádiu *āsakti* se meditace stává hlubokou. Během *bhāvy* se Pán zjevuje v mysli díky meditaci. Při dosažení *premy*, společně se zjevením se Pána v mysli, nastává přímá společnost s Pánem.“

*[Mādhurya Kaḍambinī, osmá sprška nektaru]
(doplňkový odkaz)*

„*Uttama adhikārī* rozvíjí sklon k *antaraṅga-sevě*, službě v souladu se svou věčnou duchovní totožností. Ve stádiu *premy* je *siddha-deha* plně

rozvinutá a stává se z něj Pánův *pārṣada*, oddaný, který je přítomen v Pánových zábavách.“

[*Mādhurya Kaḍambinī, osmá sprška nektaru*]
(*doplňkový odkaz*)

Důkazy, že oddaní nemají žádný zájem o bhukti nebo mukti

Osvobození stojí se sepjatýma rukama

Existuje známý příklad Bilvamaṅgala Ṭhākura, který byl zcela pohroužen v oddané službě. Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura řekl:

*bhaktis tvayi sthitaratā bhagavan yadi syād
daivena naḥ phalati divya-kiśora-mūrtiḥ
muktiḥ svayaṁ mukulitāñjali sevate smān
dharmārtha-kāma-gatayaḥ samaya-pratīkṣāḥ*

„Když jsem zaměstnaný oddanou službou Tobě, můj drahý Pane, mohu velice snadno vnímat Tvoji přítomnost všude. A co se týče osvobození, myslím, že stojí u dveří se sepjatýma rukama a čeká, kdy mi bude moci sloužit. Všechny hmotné vymoženosti – *dharma* (náboženství), *artha* (hospodářský rozvoj) a *kāma* (smyslový požitek) – tam stojí s ním.“

[*Kṛṣṇa-kaṇṇāmṛta 107,*
citace ve Śrīmad-Bhāgavatamu 4.28.51, význam]

Čarodějnice karmy a jñāny

V této souvislosti ‚*karma*‘ znamená touhu užívat si plodů své práce pro sebe. ‚*Jñāna*‘ označuje sklon k osvobození z pout hmoty intelektuální analýzou rozdílu mezi duší a hmotou a pak rozvojem odpoutanosti od hmoty. *Bhakti* se však netýká užívání si hmotné energie (*karmy*) ani rozvoje odpoutanosti od ní (*jñāna*); *bhakti* znamená zapojení smyslu a hmotné energie do služby Kṛṣṇovi.

*bhukti-mukti-sprhā yāvāt
piśācī hṛdi vartate*

*tāvad bhakti-sukhasyātra
katham abhyudayo bhavet*

bhukti – po hmotném požitku; *mukti* – a po vysvobození z hmotné existence; *sprhā* – touhy; *yāvat* – dokud; *piśācī* – čarodějnice; *hṛdi* – v srdci; *vartate* – zůstane; *tāvat* – tak dlouho; *bhakti* – oddané služby; *sukhasya* – štěstí; *atra* – zde; *katham* – jak; *abhyudayaḥ* – probuzení; *bhavet* – může být.

Touha užívat si tohoto hmotného světa a touha po vysvobození z pout hmoty jsou dvě čarodějnice, které člověka posednou jako duchové. Jak může ten, kdo má tyto dvě čarodějnice v srdci, pocítit transcendentální blaženost? Dokud budou zůstat v srdci, není možné si užívat transcendentální blaženosti oddané služby.

*[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.22,
citace v Caitanya-caritāmṛtē, Madhya-līlā 19.176, význam]*

Další zcela obrazný příklad uvedl Śrīla Bhaktisiddhānta. Někdy vidíme někoho, kdo hodně jí, a přesto zůstává hubený a slabý. Důvodem může být, že ta osoba má červy, kteří spotřebují veškerou výživu ze všeho, co sní. Śrīla Bhaktisiddhānta říkal, že dokud hostíme červy *karmy* a *jñāny*, nemůžeme získat výživu *bhakti*.

*[Učení Pána Caitanyi, Bhaktisiddhānta Sarasvatī Thākura]
(doplňkový odkaz)*

Bhakti je prostá nečistot

Bhakti je *sarvopādhi-vinirmuktaṁ tat-paratvena nirmalam hṛṣīkeṇa hṛṣīkeśa-sevanam bhaktir ucyate*. Oddaný není spoután žádným vnějším označením, je prostý nečistot a zajímá se jen o uspokojování smyslů Kṛṣṇy. Za tímto účelem *ānukūlyasya saṅkalpaḥ*, může přijímat, co je příznivé a *prātikūlyasya varjanam*, nebo se může zřeknout jakéhokoliv nepříznivého aspektu hmotné energie. Oddaný posoudí dobré a špatné a rozhodne se, co dělat a co nedělat, podle prospěchu, který ta činnost nebo předmět může mít pro Kṛṣṇu.

Další důkazy ze Śrīmad-Bhāgavatamu

Pán Kapila k Devahūti:

*bhaktyā pumāñ jāta-virāga aindriyād
dr̥ṣṭa-śrutān mad-racanānucintayā
cittasya yatto grahaṇe yoga-yukto
yatiṣyate rjubhir yoga-mārgaiḥ*

bhaktyā – oddanou službou; *pumān* – člověk; *jāta-virāgaḥ* – který vyvinul nechuť; *aindriyāt* – ke smyslovému požitku; *dr̥ṣṭa* – viděné (v tomto světě); *śrutāt* – slyšené (v příštím světě); *mat-racana* – Mé činnosti stvoření atd.; *anucintayā* – neustálým myšlením na; *cittasya* – myslí; *yattaḥ* – zaměstnaný; *grahaṇe* – v ovládnutí; *yoga-yuktaḥ* – vykonávající oddanou službu; *yatiṣyate* – bude usilovat; *rjubhiḥ* – snadnou; *yoga-mārgaiḥ* – cestou mystické dokonalosti.

Člověk, který je vědomě zapojen do oddané služby ve společnosti oddaných a neustále myslí na činnosti Pána, získá nechuť ke smyslovému požitku v tomto světě i v příštím. Vědomí Kṛṣṇy je nejsnadnější cestou k mystické dokonalosti a ten, kdo skutečně s oddaností slouží Pánu, dokáže ovládat svou mysl.

[Śrīmad-Bhāgavatam 3.25.26]

Uddhava k Pánu Kṛṣṇovi:

*ko nv īśa te pāda-saroja-bhājām
sudurlabho 'rtheṣu caturṣv apīha
tathāpi nāhaṁ pravṛṇomi bhūman
bhavat-padāmbhoja-niṣevanotsukaḥ*

kaḥ nu īśa – ó můj Pane; *te* – Tvoji; *pāda-saroja-bhājām* – oddaní zaměstnaní v transcendentální láskyplné službě Tvým lotosovým nohám; *su-durlabhaḥ* – velice vzácné získat; *artheṣu* – ve věci; *caturṣu* – čtyři cílů; *apī* – přestože; *iha* – v tomto světě; *tathā api* – přesto; *na* – ne; *aham* – já; *pravṛṇomi* – dávám přednost; *bhūman* – ó veliký; *bhavat* – Tvým; *pada-ambhoja* – lotosovým nohám; *niṣevana-utsukaḥ* – chtějící sloužit.

Ó můj Pane, oddaní zaměstnaní v transcendentální láskyplné službě Tvým lotosovým nohám nemají žádné potíže s dosahováním jakýchkoliv cílů v oblasti náboženství, hospodářského rozvoje, smyslového požitku a osvobození. Co se však mě týče, já chci pouze s láskou sloužit Tvým lotosovým nohám.

[Śrīmad-Bhāgavatam 3.4.15]

Pán Kapila k Devahúti:

*naikātmatām me sprhayanti kecin
mat-pāda-sevābhiratā mad-īhāḥ
ye 'nyonyato bhāgavatāḥ prasajya
sabhājayante mama pauraṣāṇi*

na – nikdy; *eka-ātmatām* – splynutí s jednotou; *me* – Mou; *sprhayanti* – touží po; *kecin* – jakákoliv; *mat-pāda-sevā* – služba Mým lotosovým nohám; *abhiratāḥ* – zaměstnaní v; *mat-īhāḥ* – usilující dosáhnout Mě; *ye* – ti, kteří; *anyonyataḥ* – navzájem; *bhāgavatāḥ* – čistí oddaní; *prasajya* – shromáždění; *sabhājayante* – oslavují; *mama* – Mé; *pauraṣāṇi* – slavné činnosti.

Čistý oddaný, který je připoután k činnostem oddané služby a neustále slouží Mým lotosovým nohám, nikdy netouží se Mnou splynout. Takový neochvějný oddaný neustále opěvuje Mé zábavy a činnosti.

[Śrīmad-Bhāgavatam 3.25.34]

Dhruva Mahārāja:

*yā nirvṛtiḥ tanu-bhṛtām tava pāda-padma-
dhyānād bhavaj-jana-kathā-śravaṇena vā syāt
sā brahmaṇi sva-mahimany api nātha mā bhūt
kim tv antakāsi-lulitāt patatām vimānāt*

yā – to, co; *nirvṛtiḥ* – blaženost; *tanu-bhṛtām* – vtělených; *tava* – Tvé; *pāda-padma* – lotosové nohy; *dhyānāt* – z meditace o; *bhavaj-jana* – Tvých důvěrných oddaných; *kathā* – vyprávění; *śravaṇena* – poslechem; *vā* – nebo; *syāt* – nastává; *sā* – ona blaženost; *brahmaṇi* – v neosobním Brahmanu; *sva-mahimany* – Tvá velkodušnost; *api* – i; *nātha* – ó Pane; *mā* – nikdy; *bhūt* – existuje; *kim* – co říci o; *tu* – potom; *antaka-si* –

mečem smrti; *lulitāt* – je zničena; *patatām* – těch, kdo spadnou; *vimānāt* – ze svých letadel.

Můj Pane, transcendentální blaženost získávaná meditací o Tvých lotosových nohou či nasloucháním vyprávění čistých oddaných o Tvé slávě je nekonečná. Dalece předčí stav *brahmānandy*, kdy si člověk představuje, že splynul s neosobním Brahmanem, a ztotožňuje se s Nejvyšším. Když i *brahmānandu* překoná transcendentální blaženost z oddané služby, jakou cenu potom má obyčejné pomíjivé štěstí na nebeských planetách, které ukončí dělicí meč času? I když se někomu podaří dosáhnout nebeských planet, časem znovu poklesne.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 4.9.10]

KAPITOLA 4 – ODDANÁ SLUŽBA PŘEKONÁVÁ VŠECHNA OSVOBOZENÍ

Tato kapitola podává ještě více důkazů, že oddaní nemají žádný zájem o *karmu* (smyslový požitek) a *jñānu* (osvobození). Je zajímavé poznamenat, že *Śrīmad-Bhāgavatam* je hlavní zdroj a rovněž podává hlavní důkazy pro závěry *gauḍīya-sampradāyi*. Je tedy důležité, že také v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* je *Śrīmad-Bhāgavatam* tím nejcitovanějším písmem, které potvrzuje, že oddaná služba překonává veškerou touhu po osvobození.

Je zde také vysvětlení slavného verše *ātmārāma*, stejně jako relevantní citace o osvobození z *Nektaru oddanosti*.

Témata	Celá kapitola podává více důkazů z písem, že <i>bhakti</i> překonává všechna osvobození Kapitola čtvrtá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
17 veršů ze <i>Śrīmad-Bhāgavatamu</i> je citováno jako důkaz	<i>Hayaśīrṣa-pañcarātra</i> je citována dvakrát. Odkaz na Hanumānův verš citovaný v <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> 1.2.49	<i>Nārada-pañcarātra</i> je citována jednou	Je rozebírán verš <i>ātmārāma</i> ze <i>Śrīmad-Bhāgavatamu</i>

Důkazy ze Śrīmad-Bhāgavatamu

Následující verše ze *Śrīmad-Bhāgavatamu* podporují to, že oddaná služba překonává všechna osvobození:

*na kāmāye nātha tad apy ahaṁ kvacin
na yatra yuṣmac-caraṇāmbujāsavaḥ
mahattamāntar-hṛdayān mukha-cyuto
vidhatsva karṇāyutam eṣa me varaḥ*

Můj drahý Pane, nepřeji si získat požehnání v podobě splnutí s Tebou, které neobsahuje nektarový nápoj Tvých lotosových nohou. Chci mít ale spoň milión uší, abych mohl naslouchat o slávě Tvých lotosových nohou z úst Tvých čistých oddaných.

[*Śrīmad-Bhāgavatam 4.20.24*]

*yo dustyajān kṣiti-suta-svajanārtha-dārān
prārthyāṁ śriyaṁ sura-varaiḥ sadayāvalokāṁ
naicchan nṛpas tad-ucitaṁ mahatām madhudviṭ-
sevānurakta-manasām abhavo 'pi phalguḥ*

Śukadeva Gosvāmī pokračoval: Můj milý králi, činnosti Bharaty Mahārāje jsou úžasné. Vzdal se všeho, čeho je pro druhé těžké se vzdát. Opustil své království, svou manželku a rodinu. Jeho bohatství bylo tak veliké, že mu ho záviděli i polobozi, ale přesto se ho vzdal. K takové velké osobnosti, jako byl on, se zcela hodilo být velkým oddaným. Dokázal se zříci všeho, protože ho tolik přitahovala krása, bohatství, sláva, poznání, síla a odříkání Nejvyšší Osobnosti Božství, Kṛṣṇy. Kṛṣṇa je tak přitažlivý, že se pro Něho člověk dokáže vzdát všeho, co je jinak žádoucí. Ti, jejichž mysl přitahuje láskyplná služba Pánu, považují za zanedbatelné dokonce i osvobození.

[*Śrīmad-Bhāgavatam 5.14.44*]

*na nāka-prṣṭhaṁ na ca pārameṣṭhyaṁ
na sārva-bhaumaṁ na rasādhipatyam
na yoga-siddhīr apunar-bhavaṁ vā
samañjasa tvā virahayya kāṅkṣe*

Ó můj Pane, zdroji všech možností, nechci si užívat na Dhruvaloce, nebeských planetách nebo planetě, kde sídlí Pán Brahmā, ani nechci být svrchovaným vládcem všech zemských planet či nižších planetárních soustav. Netoužím být vládcem mystických jógových sil a nechci ani osvobození, jestliže se musím vzdát Tvých lotosových nohou.

[Śrīmad-Bhāgavatam 6.11.25]

*nārāyaṇa-parāḥ sarve
na kutaścana bibhyati
svargāpavarga-narakeṣv
api tulyārtha-darśinaḥ*

Oddaní, kteří jsou zaměstnaní výhradně oddanou službou Nejvyšší Osobnosti Božství, Nārāyaṇovi, se nikdy nebojí žádných životních podmínek. Nebeské planety, osvobození a pekelné planety pro ně znamenají jedno a totéž, neboť je zajímá pouze služba Pánu.

[Śrīmad-Bhāgavatam 6.17.28]

*ārādhanaṁ bhagavata
īhamānā nirāśiṣaḥ
ye tu necchanty api paraṁ
te svārtha-kuśalāḥ smṛtāḥ*

Přestože ti, kdo se zajímají pouze o uctívání Nejvyšší Osobnosti Božství, nechtějí od Pána nic hmotného – a dokonce ani osvobození – Pán Kṛṣṇa i přesto plní všechny jejich touhy.

[Śrīmad-Bhāgavatam 6.18.74]

*tuṣṭe ca tatra kim alabhyam ananta ādye
kim tair guṇa-vyatikarād iha ye sva-siddhāḥ
dharmādayaḥ kim aguṇena ca kāṅkṣitena
sāraṁ juṣāṁ caraṇayor upagāyatām naḥ*

Pro oddané, kteří uspokojili Nejvyšší Osobnost Božství – příčinu všech příčin a původní zdroj všeho, neexistuje nic nedosažitelného. Pán je studnicí neomezených duchovních vlastností. Jaký má tedy význam, aby se oddaní, kteří jsou transcendentální vůči kvalitám hmotné přírody, řídili principy náboženství, hospodářského rozvoje, smyslového požitku

a osvobození, což jsou výdobytky, kterých lze automaticky dosáhnout pod vlivem hmotných kvalit? My oddaní vždy opěvujeme lotosové nohy Pána, a proto nemusíme žádat o nic z *dharmy*, *arthy*, *kāmy* a *mokṣi*.

[Śrīmad-Bhāgavatam 7.6.25]

śrī-indra uvāca

*pratyānītāḥ parama bhavatā trāyatā naḥ sva-bhāgā
daityākṛāntāḥ hṛdaya-kamalaḥ tad-grhaḥ pratyabodhi
kāla-grastaḥ kiyaḍ idam aho nātha śusrūṣatām te
muktis teṣāḥ na hi bahumatā nārasimhāparaiḥ kim*

Král Indra řekl: Ó Nejvyšší Pane, jsi náš vysvoboditel a ochránce. Získal jsi od démona zpět naše obětní podíly, které ve skutečnosti patří Tobě. Démonský král Hiraṇyakaśipu naháněl všem velkou hrůzu, a tak se zmocnil našich srdcí, jež jsou Tvým trvalým sídlem. Tvá přítomnost nyní rozptýlila temnotu, kterou byla naše srdce prostoupená. Ó Pane, pro ty, kdo se neustále věnují službě Tobě, jež je vznešenější než osvobození, je veškeré hmotné bohatství bezvýznamné. Tito oddaní nestojí ani o osvobození, natož pak o prospěch v podobě *kāmy*, *arthy* a *dharmy*.

[Śrīmad-Bhāgavatam 7.8.42]

*ekāntino yasya na kañcanārthaḥ
vāñchanti ye vai bhagavat-prapañnāḥ
aty-adbhutaḥ tac-caritaḥ sumaṅgalaḥ
gāyanta ānanda-samudra-magnāḥ*

*tam akṣaraḥ brahma paraṁ pareṣam
avyaktaṁ ādhyātmika-yoga-gamyam
atīndriyaṁ sūkṣmaṁ ivātidūram
anantaṁ ādyaṁ paripūrṇam īde*

Čistí oddaní, kteří nemají jinou touhu než sloužit Pánu, Ho zcela odevzdaně uctívají a neustále naslouchají a vyprávějí o Jeho nanejvýš úžasných a příznivých činnostech. Díky tomu jsou vždy ponořeni v oceánu transcendentální blaženosti. Tito oddaní Pána o žádné požehnání nikdy nežádají. Já jsem však v nebezpečí. Proto se modlím k této věčně existující, neviditelné Nejvyšší Osobnosti Božství, jež je Pánem všech

mocných osobností, jako například Brahmy, a již je možné dosáhnout jen transcendentální *bhakti-yogou*. Pán je nesmírně vznešený, a proto je mimo dosah mých smyslů a je transcendentální všem vnějším zážitkům. Je nekonečný, je původní příčinou a je po všech stránkách úplný. Skládám Mu uctivé poklony.

[Śrīmad-Bhāgavatam 8.3.20-21]

*mat-sevayā pratītam te
sālokyādi-catuṣṭayam
necchanti sevayā pūrṇāḥ
kuto 'nyat kāla-viplutam*

Moji oddaní, kteří jsou stále spokojeni díky tomu, že Mi s láskou slouží, se nezajímají ani o čtyři druhy osvobození (*sālokyā*, *sārūpya*, *sāmīpya* a *sārṣṭi*), ačkoliv je svojí službou získávají automaticky. Co potom říci o tak pomíjivém štěstí, jako je dosažení vyšších planetárních soustav?

[Śrīmad-Bhāgavatam 9.4.67]

*na nāka-prṣṭhaṁ na ca sārva-bhaumaṁ
na pārameṣṭhyaṁ na rasādhipatyam
na yoga-siddhīr apunar-bhavaṁ vā
vāñchanti yat-pāda-rajah-prapannāḥ*

Ti, kdo získali prach z Tvých lotosových nohou, nikdy nedychtí po postavení krále nebes, neomezené moci, postavení Brahmy či vládě nad Zemí. Nezajímají se ani o dokonalosti *yogy* či o samotné osvobození.

[Śrīmad-Bhāgavatam 10.16.37]

*duravagamātmā-tattva-nigamāya tavātta-tanoś carita-mahāmṛtābdi
-parivarta-parīśramaṇāḥ
na parilaṣanti kecid apavargam apīśvara te caraṇa-saroja-haṁsa-kula
-saṅga-viśṛṣṭa-grhāḥ*

Můj Pane, některé požehnané duše se zbavily únavy z hmotného života tím, že se noří do rozlehlého oceánu nektaru Tvých zábav, které sehráváš, když projevuješ své osobní podoby, abys hlásal nevyzpytatelnou nauku o vlastním já. Tyto vzácné duše, lhotejné dokonce i k osvobození, se

zřikají štěstí domova a rodiny díky svým stykům s oddanými, kteří jsou jako hejna labutí, jež si hrají u lotosu Tvých nohou.

[Śrīmad-Bhāgavatam 10.87.21]

*na kiñcit sādhave dhīrā
bhaktā hy ekāntino mama
vāñchanty api mayā dattaṁ
kaivalyam apunar-bhavam*

Jelikož Mí oddaní mají chování světců a hlubokou inteligenci, odevzdávají se výhradně Mně a nepřejí si nic jiného než Mě. Dokonce, i když jim nabídnu osvobození od rození a umírání, nepřijmou ho.

[Śrīmad-Bhāgavatam 11.20.34]

*na pārameṣṭhyam na mahendra-dhiṣṇyam
na sārvaabhaumam na rasādhipatyam
na yoga-siddhīr apunar-bhavam vā
mayy arpitātmecchati mad vinānyat*

Ten, kdo upnul své vědomí na Mě, si nepřejí získat postavení či sídlo Pána Brahmy či Pána Indry, říši na Zemi, vládu nad nižšími planetárními soustavami, osm druhů *yogové* dokonalosti ani osvobození od rození a umírání. Taková osoba touží jen po Mně.

[Śrīmad-Bhāgavatam 11.14.14]

*śrī-bhagavān uvāca
naivecchaty āśiṣaḥ kvāpi
brahmaṛṣir mokṣam apy uta
bhaktim parām bhagavati
labdhavān puruṣe 'vyaye*

Pán Šiva odpověděl: Tento svatý *brāhmaṇa* zcela jistě netouží po žádném požehnání, dokonce ani po samotném osvobození, protože dosáhl čisté oddané služby nepomíjející Osobnosti Božství.

[Śrīmad-Bhāgavatam 12.10.6]

*muktānām api siddhānām
nārāyaṇa-parāyaṇaḥ
su-durlabhaḥ praśāntātmā
koṭīṣv api mahā-mune*

Ó velký mudrci, z mnoha miliónů osvobozených osob vlastnicích dokonalé poznání o osvobození je možná jeden oddaný Pána Nārāyaṇa, Kṛṣṇy. Takoví oddaní, kteří jsou naprosto klidní, jsou nesmírně vzácní.

[Śrīmad-Bhāgavatam 6.14.5]

*tathā paramahaṁsānām
munīnām amalātmanām
bhakti-yoga-vidhānārtham
katham paśyema hi striyaḥ*

Ty sám sestupuješ, abys rozšiřoval transcendentální vědu oddané služby a zaséval ji do srdcí pokročilých transcendentalistů a mentálních spekulantů, kteří se očistili schopností rozlišovat mezi duší a hmotou. Jak Tě potom můžeme dokonale znát my ženy?

[Śrīmad-Bhāgavatam 1.8.20]

Verš ātmārāma

V této kapitole je také odkaz na verš *ātmārāma*. To je slavný verš, který byl rozsáhle vysvětlen ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtē*. Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī uvádí, že Caitanya Mahāprabhu podal šedesát jedna vysvětlení tohoto verše. Poté Pán poznamenal, že každý verš *Bhāgavatamu* má neomezené množství významů.

*sūta uvāca
ātmārāmāś ca munayo
nirgranthā apy urukrame
kurvanty ahaitukīm bhaktim
ittham-bhūta-guṇo hariḥ*

sūtaḥ uvāca – Sūta Gosvāmī řekl; *ātmārāmāḥ* – ti, kteří nalézají potěšení v *ātmě* (obecně v duchovním já); *ca* – také; *munayaḥ* – mudrci; *nirgranthāḥ* – osvobození ze všech pout; *api* – přestože; *urukrame* – velkému dobrodruhovi; *kurvanti* – konají; *ahaitukīm* – čistou; *bhaktim*

– oddanou službou; *ittham-bhūta* – tak podivuhodné; *guṇaḥ* – vlastnosti; *hariḥ* – Pána.

Sūta Gosvāmī řekl: Všechny druhy *ātmārāmū* (těch, kteří nalézají potěšení v *ātmě* neboli v duchovním já) – obzvláště ti, kteří jdou neochvějně po cestě seberealizace – si přejí prokazovat čistou oddanou službu Osobnosti Božství, přestože jsou osvobozeni od všech hmotných pout. Znamená to, že Pán má transcendentální vlastnosti a přitahuje každého, včetně osvobozených duší.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.7.10,
citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 4]

Osvobození je popsáno pěti druhů, ale pouze čtyři jsou přijatelné pro vaišnavy.

Pět druhů osvobození

- *sārūpya* (stejně tělesné rysy jako má Pán)
- *sālokyā* (možnost žít na stejné planetě s Pánem)
- *sārṣṭi* (stejný majestát jako má Pán)
- *sāmīpya* (společnost Pána)
- *sāyujya* (splynout s Pánem)

Sāyujya není pro vaišnavy přijatelná. Přijatelné jsou pouze čtyři druhy osvobození, ale oddaní si je nepřejí.

Sāyujya je nepřijatelná

*‘sāyujya’ śunite bhaktera haya ghrṇā-bhaya
naraka vāñchaye, tabu sāyujya nā laya*

„Čistý oddaný nechce o *sāyujya-mukti* ani slyšet; probouzí v něm strach a nenávist. Čistý oddaný by šel raději do pekla, než aby splynul s Pánovou září.“

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya-līlā* 6.268]

Hanumān vysvětluje, proč sāyujya není pro vaiṣṇavu nikdy přijatelná:

*ataeva prasiddham śrī-hanumad-vākyam
bhava-bandha-cchide tasyai sprhayāmi na muktaye
bhavān prabhur ahaṁ dāsa iti yatra vilupyate*

Netoužím po osvobození, které odstraňuje pouta hmotného života, protože v tomto stavu osvobození mizí povědomí, že Ty jsi pán a já jsem služebník.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.49]

Proč ostatní čtyři druhy osvobození nejsou žádoucí

V tomto světě pracujeme pro odměnu, která je větší než vykonaná práce. Jinak bychom nebyli motivováni pracovat. Oddaný přesto nehledá žádný jiný prospěch z oddané služby než další oddanou službu. Oddané službě se koneckonců nemůže nic vyrovnat; čistá oddaná služba je *suprasīdati*, plně uspokojující. Za oddanou službu tedy může být odměnou pouze oddaná služba. Proto si oddaní nepřejí žádný ze čtyř druhů osvobození. Pokud by je však získali, bylo by to přijatelné, protože nebrání v oddané službě.

Vraja Bhakti je nejvyšší

„Nejvyšší Osobnost Božství má mnoho druhů oddaných, ale za nejvyššího se považuje ten, kterého přitahuje původní podoba Kṛṣṇy ve Vṛndāvanu. Nikdy ho nepřitahuje bohatství Vaikuṇṭhy nebo dokonce Dvāraky, královského města, kde Kṛṣṇa vládl. Śrīla Rūpa Gosvāmī dospěl k závěru, že ti oddaní, které přitahují zábavy Pána v Gokule neboli Vṛndāvanu, jsou nejvyšší oddaní.“

[Nektar oddanosti, strany 45-46]

Tito oddaní jsou hluboce pohrouženi v extázi služby Kṛṣṇovi a nic jiného je nepřitahuje, *anya-abhilāṣitā-śūnyam*.

KAPITOLA 5 – ČISTOTA ODDANÉ SLUŽBY

„Śrīla Rūpa Gosvāmī uvádí, že oddaná služba je transcendentální všem hmotným úvahám a není omezena na žádnou určitou zemi, třídu, společnost nebo podmínky. Ve *Śrīmad-Bhāgavatamu* stojí, že oddaná služba je transcendentální a nemá žádnou příčinu. Oddaná služba se vykonává bez očekávání zisku a nemohou ji zastavit žádné hmotné okolnosti. Je přístupná všem bez rozdílu a je přirozeným zaměstnáním živých bytostí.“

[Nektar oddanosti, kapitola 5]

V této kapitole *Nektaru oddanosti* Śrīla Prabhupāda zdůrazňuje velké úsilí svého duchovního mistra, Śrīly Bhaktisiddhānty Sarasvatīho Ṭhākura, aby prosadil, že vědomí Kṛṣṇy je přístupné všem, bez ohledu na kastu nebo vyznání.

Přičítá zvláštní zásluhu Śrīlovi Bhaktisiddhāntovi, který riskoval život tím, že se postavil kastovním *gosvāmīm* a musel čelit násilným útokům protivníků během *Navadvīpa-maṇḍala parikramu*.

Je zde také rozsáhlá diskuze o *varṇāśramě*.

Témata	Každý bez ohledu na kastu nebo vyznání může praktikovat <i>bhakti</i> Kapitola pátá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura porazil <i>Nityānanda-vaṁśu</i> a <i>smārta-brāhmaṇy</i> a prosadil, že <i>vaiṣṇavou</i> se může stát každý	Je zde rozsáhlá diskuze o <i>varṇāśramē</i>	Není třeba žádných obřadů a pěti <i>yajñī</i> pro odstranění hříchu	Není třeba žádné odčinění

Oddaná služba je přístupná všem

„Ve středověku se po odchodu Pána Nityānandy, velkého společníka Pána Caitanyi, třída kněží prohlašovala za potomky Nityānandy a říkali si kasta *gosvāmīch*. Dále prohlašovali, že oddaná služba a její rozšiřování náleží pouze jejich třídě jménem *Nityānanda-vaṁśa*. Nějakou dobu takto neoprávněně využívali svého vlivu, až Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, mocný *ācārya gaudīya-vaiṣṇavské sampradāyi*, jejich názory zcela rozdrtil. Nějakou dobu probíhal tuhý zápas, ale skončil úspěšně a nyní je správně a prakticky ustanoveno, že oddaná služba není omezena na žádnou určitou třídu lidí. Kromě toho každý, kdo je zaměstnán v oddané službě, se již nachází v postavení prvotřídního *brāhmaṇy*. Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura ze zápasu o toto hnutí vyšel vítězně.

Naše hnutí pro vědomí Kṛṣṇy v západním světě je založeno na tom, co prosazoval Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Prabhupāda, náš duchovní mistr. Na základě jeho autority se členy naší společnosti stávají lidé ze všech vrstev společnosti západních zemí. Takzvaní *brāhmaṇové* prohlašují, že ten, kdo se nenarodil v *brāhmaṇské* rodině, nemůže obdržet posvátnou šňůru a nemůže se stát prvotřídním *vaiṣṇavou*. My však

tuto teorii nepřijímáme, protože ji nepodporuje ani Rūpa Gosvāmī, ani není podložena různými písmi. Śrīla Rūpa Gosvāmī zde zvláště uvedl, že každý člověk se narodil s právem přijmout oddanou službu a stát se vědomým si Kṛṣṇy.“

[Nektar oddanosti, kapitola 5]

Varṇāśrama

Může být vznesena otázka, do jaké míry je *varṇāśrama* relevantní pro *vaiṣṇavu*.

I bez varṇāśramy

Ve *Śrīmad-Bhāgavatamu* 1.5.17 Nārada Muni řekl Vyāsadevovi: „Dokonce i když člověk nevykonává své předepsané povinnosti, ale okamžitě se přímo odevzdá lotosovým nohám Hariho (Kṛṣṇy), nedopouští se chyby...“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 5]

Další otázky týkající se varṇāśramy

Jaký je účel varṇāśramy?

Varṇāśrama je systém, který umisťuje všechny druhy lidí ve společnosti pod ochranu Pánových pokynů s cílem postupného pozvednutí lidstva do kvality dobra. Dalším krokem je *sāmsiddhir hari-toṣaṇam*, konat povinnosti *varṇāśramy* pro potěšení Pána.

Které varṇy jsou nejdůležitější? Proč?

Brāhmaṇové a *kṣatriyové*, protože upřednostňují povinnosti *dharmy* před osobní touhou, zatímco *vaiśyové* a *śūdrové* kladou osobní touhu před předepsanou povinnost.

Jaké je postavení toho, kdo nenásleduje varṇāśrama dharmu?

Člověk, který nenásleduje *varṇāśramu*, jede v kočáru mysli (*manoratha*). Bude tažen smysly a postupně poklesne do hmotných pout. Nicméně i když někdo nenásleduje *varṇāśramu*, ale nějakým štěstím přijde do styku s oddanými a přijme oddanou službu, přesto může dosáhnout veškerého úspěchu.

Do jaké míry je varṇāśrama relevantní pro vaiṣṇavu?

Varṇāśrama je rozdělení společnosti, které nabízí různé povinnosti různým osobám podle jejich povahy. Když přijmeme duchovní život, nemůžeme být okamžitě osvobozeni od kvalit hmotné přírody. *Varṇāśrama* usměrňuje činnosti různých druhů osobností podle kvalit přírody, kterých nabyly, a předepisuje jim odpovídající povinnosti, podle nichž řídí svůj život. *Vaiṣṇava* se může zapojit do povinností odpovídajících jeho povaze a současně se věnovat oddané službě. Například, pokud má sklon k podnikání, pak jej může zapojit do služby Pánu. Samozřejmě, osvobozená duše může dělat vše, co je pro službu Pánu třeba.

Pokud někdo utrpí zranění, možná bude muset chodit chvíli s berlemi, ale jakmile se mu vrátí plné zdraví, může berle zahodit. Stejným způsobem *varṇāśrama* poskytuje podpůrný systém pro duše, které jsou pokryté kvalitami hmotné přírody. Jakmile jsou od kvalit přírody osvobozeny, tento podpůrný systém již nepotřebují.

Śrī Caitanya Mahāprabhu se modlil:

*nāhaṁ vipro na ca nara-patir nāpi vaiśya na śūdra
nāhaṁ varṇī na ca gr̥ha-patir no vanastho yatir vā
kintu prodyan-nikhila-paramānanda-pūrnāmṛtābdher
gopī-bhartuḥ pada-kamalayor dāsa-dāsānudāsaḥ*

„Nejsem *brāhmaṇa*, *kṣatriya*, *vaiśya* ani *śūdra*. Nejsem ani *brahmacārī*, hospodář, *vānaprastha* nebo *sannyāsī*. Považuji se pouze za služebníka služebníka lotosových nohou Pána Śrī Kṛṣṇy, udržovatele *gopī*. Je jako oceán nektaru a je příčinou vesmírné transcendentální blaženosti. A Jeho existence vždy září.“

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 13.80]
(doplňkový odkaz)*

Vaiṣṇavové a brāhmaṇové

Vaiṣṇava je automaticky brāhmaṇa

„*Vaiṣṇava* se tedy automaticky stává *brāhmaṇou*. Tuto myšlenku podporuje také Sanātana Gosvāmī ve své knize *Hari-bhakti-viṭāsa*, která je *vaiṣṇavským* průvodcem. Je zde jasně uvedeno, že jakýkoliv člověk,

který je náležitě zasvěcen do *vaiṣṇavismu*, se zajisté stává *brāhmaṇou*, právě jako se kov jménem *kaṁsa* (zvonovina) přemění ve zlato, když se smísí se rtutí. Pravý duchovní mistr může pod vedením autorit obrátit kohokoliv k *vaiṣṇavismu*, takže se každý může přirozeně dostat na nejvyšší postavení *brāhmaṇy*.

Śrīla Rūpa Gosvāmī však upozorňuje, že když je oddaný náležitě zasvěcen pravým duchovním mistrem, neměl by si myslet, že pouhým přijetím zasvěcení celá jeho práce skončila. Oddaný musí stále velice pečlivě dodržovat zásady. Když po přijetí duchovního mistra a zasvěcení nedodrží je zásady oddané služby, pak znovu poklesl.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 5*]

Vaiṣṇavové překonávají brāhmaṇy

„Všichni jsou kvalifikováni pro *hari-bhakti*.“

[*Padma Purāṇa, citace v Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.61*]

„V zemi známé jako Mayūradhvaja jsou i lidé nízké třídy, považovaní za nižší než *sūdrové*, zasvěcení do *vaiṣṇavské* oddané služby. Když jsou patřičně oblečeni s *tilakem* na těle, růženci v rukou a korálky na krku, vypadají, jako by přišli z Vaikuṇṭhy. Vypadají tak pěkně, že okamžitě překonají obyčejné *brāhmaṇy*.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.62 ze Skanda Purāṇy, Kāśī-khaṇḍy, citace v Nektaru oddanosti, kapitola 5*]

Konání obětí

Není třeba pěti druhů obětí pro odstranění hříchu

V jedenáctém zpěvu, páté kapitole, 41. verši *Śrīmad-Bhāgavatamu* Karabhājana Muni oslovuje Mahārāju Nimiho: „Můj drahý králi, zanechá-li někdo svých povinností, jak jsou předepsány pro různé *varṇy* a *āśramy*, a uchýlí se k lotosovým nohám Pána, kde se zcela odevzdá, není již více dlužníkem a není nikterak zavázán vykonávat různé druhy činností, které prokazujeme velkým světcům, předkům, živým bytostem a členům rodiny a společnosti. Nemusí se ani zatěžovat s prováděním pěti druhů obětí (*yajña*), aby se zbavil znečištění hříchy. Pouhým vykonáváním oddané služby se zbaví všech závazků.“

[citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 5]

Více o pěti druzích yajñí

Manu-saṁhitā vysvětluje, že v domácnosti existuje pět míst, kde se zabíjí: krb, brusný kámen, koště, hmoždír a palička, nádoba na vodu. Hospodáři tedy mají následky těchto činností odstraňovat prováděním pěti druhů obětí. Těchto pět druhů *yajñí* je uvedeno v *Taittirīya-āranyace* 2.10 jako: *brahma-yajña* neboli studium a výuka *śāster*; *deva-yajña* neboli obětování polobohům v *agnihotře*; *pitṛ-yajña* neboli obětování *tarpaṇy* (doslova příjemného) předkům; *manuṣya-yajña* neboli krmení a poskytování útočiště lidem; *bhūta-yajña* neboli krmení všech živých bytostí. Ten, kdo se věnuje oddané službě, píše Śrīla Prabhupāda, však nemusí konat těchto pět druhů *yajñí*, aby se zbavil znečištění hříchy.

Odčinění

V šestém zpěvu *Śrīmad-Bhāgavatamu* Śukadeva Gosvāmī a Mahārāja Parīkṣit diskutují téma odčinění hříchů. Závěrem je, že i když takové odčinění může odstranit reakce za hříšné činnosti, jen čistá oddaná služba může odstranit jak reakce, tak hříšné touhy ze srdce.

Ve Śrī *Caitanya-caritāmṛte* je popsáno, že Sanātana Gosvāmī přišel do *Jagannātha Purī* na druhé setkání s Pánem. Byl pěkně přivítán společní-

ky Śrī Caitanyi Mahāprabhua s přátelstvím, milostí a úctou. Pán a Jeho společníci seděli na vyvýšené plošině, a přestože Sanātana Gosvāmī a Haridāsa Ṭhākura byli pozváni, aby se posadili s nimi, neudělali to, protože se považovali za velmi pokleslé kvůli svému předchozímu styku s *yavany*. Přestože přijali oddanou službu, nikdy nezapomněli na svůj původ. Nízké zrození nebo pokleslý původ je podnět k rozvoji pokory.

KAPITOLA 6 – JAK VYKONÁVAT ODDANOU SLUŽBU

V této kapitole najdeme popis šedesáti čtyř částí (*aṅga*) *bhakti*. Oddaný může praktikovat jen některé nebo všechny a tímto způsobem pokračovat v rozvíjení přirozené přitažlivosti ke službě Kṛṣṇovi. Pět hlavních částí *bhakti* má speciální význam. V *Caitanya-caritāmṛtē* je uvedeno, že pokud se provádí některá z těchto pěti dokonce i jen trochu, dochází k rychlému pokroku v rozvoji *Kṛṣṇa premy*.

Témata	Seznam šedesát čtyř částí <i>bhakti</i> Kapitola šestá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Seznam 64 částí <i>bhakti</i> . <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> je dělí do kategorií.	Kniha <i>Vlny oddanosti</i> uvádí užitečné schéma	Shrnutí obsahu <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> od Bhānu Svāmīho poskytuje základ pro dalších 44 druhů služeb	Představení 5 základních částí <i>bhakti</i> , které budou podrobněji popsány v kapitolách 12 a 13.

Ve své knize *Vlny oddanosti* Dhanurdhara Svāmī odvedl obrovský kus práce na analýze *Nektaru oddanosti* na základě studií *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* a komentářů, a předložil i hluboké zamyšlení nad jejich významy. Já jen využívám jeho práce. Výše uvedené schéma je jeho. Tato kapitola *Nektaru oddanosti* uvádí seznam šedesáti čtyř částí *bhakti* a některé vyzdvihuje jako nejdůležitější. Dhanurdhara Mahārāja seřadil tento seznam do tabulek a také podává podrobnější informace z *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*. Použil jsem také překlad *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* od Bhānu

Svāmīho. Oni jsou skuteční velikáni, v porovnání s nimi se autor této knihy považuje za trpaslíka, snažícího se chytit Měsíc.

64 částí sādhana-bhakti

schéma 1

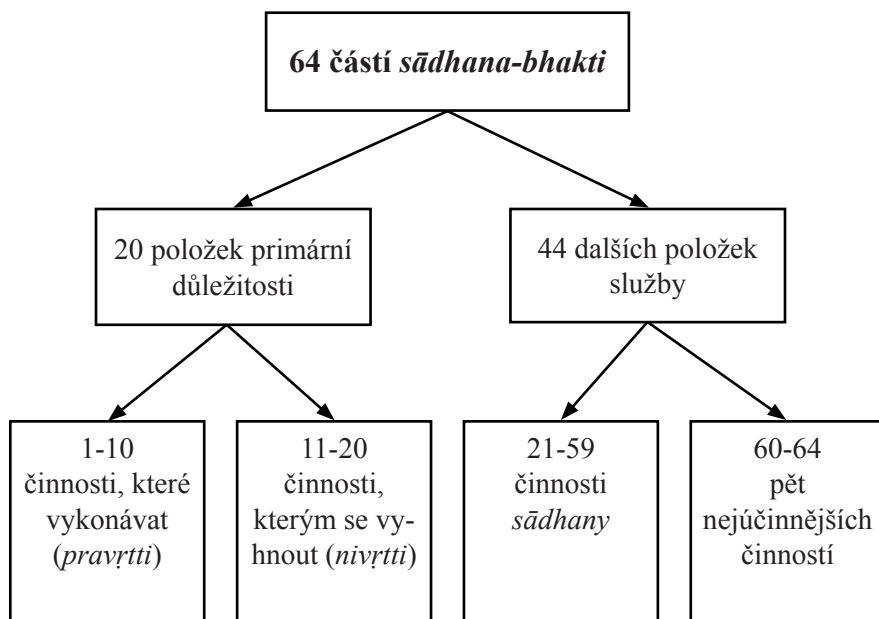

Schéma 1 vytvořil Dhanurdhara Svāmī

10 činností, které vykonávat:

1. *Śrī Guru-padāśraya* – přijmout útočiště u lotosových nohou Śrī Gurua
2. *Śrī Kṛṣṇa-dīkṣā-śikṣādi* – přijmout zasvěcení a duchovní pokyny
3. *Prītipūrvaka-guru-sevā* – s láskou sloužit Śrī Guruovi
4. *Sādhū-mārgānusāraḥ* – následovat cestu sādhuů
5. *Bhajana-rīti-nīti-praśna* – tázat se, jak pokračovat v bhajanu
6. *Kṛṣṇārthe-akhila-bhoga-tyāga* – zřici se všeho hmotného požitku kvůli Kṛṣṇovi

7. *Tīrtha-vāsaḥ tīrtha-māhātmya-śravaṇam ca* – žít na posvátném místě a naslouchat o vznešenosti takových míst
8. *Svabhakti-nirvāhānurūpa bhojanādi-svīkāram* – přijímat jen to, co je třeba pro udržování *bhakti*
9. *Śrī Ekādaśī-vrata* – dodržovat slib *Ekādaśī*
10. *aśvattha-tulasī-dhātṛī-go-brāhmaṇa-vaiṣṇava-sammānam* – vzdávat úctu rostlinám *aśvattha*, *tulasī*, *āmalaka*, a také kravám, *brāhmaṇům* a *vaiṣṇavům*

10 činností, kterým se vyhnout:

11. *Asādhū-saṅga-tyāgaḥ* – vzdát se společnosti neoddaných
12. *Bahu-śiṣya-karaṇa-tyāgaḥ* – vzdát se touhy mít mnoho žáků
13. *Bahvārambha tyāgaḥ* – vzdát se příliš mnoha činností
14. *Bahu-śāstra-vyākhyā-vivādādi tyāgaḥ* – vzdát se studia mnoha písem za účelem vytváření nových vysvětlení a argumentů
15. *Vyavahāre kārpaṇya-tyāgaḥ* – vzdát se lakotného chování
16. *Śoka-krodhādi-tyāgaḥ* – vzdát se nářku, hněvu atd.
17. *Devatāntara-nindā-tyāgaḥ* – vzdát se pomlouvání a neúcty k devatům (polobohům)
18. *Prāṇimātre udvega-tyāgaḥ* – vzdát se sužování jiných živých bytostí
19. *Sevāparādha-nāmāparādha-tyāgaḥ* – vzdát se všech přestupků týkajících se *sevy* a *nāmy* (služby a jména)
20. *Guru-kṛṣṇa-bhakta-nindā sahana tyāgaḥ* – netolerovat rouhání vůči Śrī Guruovi, Śrī Kṛṣṇovi nebo oddaným

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu]

44 dalších položek služby:

1. celé tělo – 11 položek
2. hlas – 5 položek
3. chuť – 2 položky
4. vůně – 1 položka
5. hmat – 1 položka
6. zrak – 2 položky
7. sluch – 1 položka

- 8. mysl – 9 položek
- 9. *tadīya sevā* – 4 položky
- 10. smíšené – 3 položky
- 11. hlavní – 5 položek

Seznam dalších 44 položek je založen na shrnutí obsahu *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* od Bhānua Svāmīho.

Vidíme, jak *sādhana-bhakti* používá verš z *Nārada-pañcarātry hrīkeṇa hrīkeṣa-sevanam bhaktir ucyate* pro zapojení smyslů do potěšení smyslů Pána.

V *Bhagavad-gītě* 15.7 slovy *manah śaṣṭhānīndriyāṇi* Kṛṣṇa počítá mysl mezi smysly.

Pět hlavních částí bhakti

Těchto pět částí oddané služby je ze všech nejlepší. Dokonce i nepatrné provádění kterékoliv z nich probouzí lásku ke Kṛṣṇovi.

sādhū-saṅga, nāma-kīrtana, bhāgavata-śravaṇa
mathurā-vāsa, śrī-mūrtira śraddhāya sevana

sādhū-saṅga – společnost oddaných; *nāma-kīrtana* – zpívání svatého jména; *bhāgavata-śravaṇa* – naslouchání *Śrīmad-Bhāgavatamu*; *mathurā-vāsa* – život v Mathuře; *śrī-mūrtira śraddhāya sevana* – uctívání Božstva s vírou a úctou.

Člověk by se měl:

1. sdružovat s oddanými,
2. zpívat svaté jméno Pána
3. naslouchat *Śrīmad-Bhāgavatamu*
4. žít v Mathuře
5. uctívat Božstvo s vírou a úctou

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.128]
(doplňkový odkaz)

KAPITOLA 7 – DŮKAZY O ZÁSADÁCH ODDANOSTI

V této kapitole jsou podrobněji popsány některé ze šedesáti čtyř částí *bhakti* a zvláštní pozornost je věnována *guru-tattvě*. Je zdůrazněno mnoho dalších důležitých prvků duchovního života, jako džapování, následování *Ekādaśī* a život na svatém místě. Jsou také vysvětleny důvody, které stojí za příkazy nezasvěcovat mnoho žáků, nečíst mnoho knih nebo nestavět mnoho chrámů. Jsou rozebrány i přímočarost v běžném jednání, soucitná vaišnavská nálada, nepůsobit bolest žádné živé bytosti a uctívání polobohů.

Témata	<i>Aṅgy bhakti</i> vysvětleny podrobněji Kapitola sedmá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
64 <i>aṅg</i> : První tři nejdůležitější o <i>guru-tattvė</i> . Toto zůstává základem průběžně po celý náš duchovní život	Přijetí útočiště u pravého duchovního mistra. Přijímat od něho <i>dīkṣu</i> a <i>śikṣu</i> . Služba duchovnímu mistrovi s vírou a důvěrou.	Následovat svaté osoby. Ti, kdo nenásledují gurua, <i>sādhua</i> a <i>śāstru</i> a vymýšlí si vlastní cestu <i>bhakti</i> , jsou <i>sahajiyové</i> .	Rūpa Gosvāmī poukazuje na to, že buddhisté nejsou oddaní Pána Buddha. Nenásledují zjevená písma.
Ostatní <i>aṅgy</i> : Dotazovat se na věčné náboženské zásady. Vzdát se čehokoliv hmotného kvůli Kṛṣṇově spokojenosti. Žít na posvátném místě. Přijímat pouze to, co je nezbytné. Postit se na <i>Ekādaśī</i> . Prokazovat úctu banyánům. Vzdát se společnosti neoddaných. Nepřijímat nekvalifikované žáky. Nestavět mnoho chrámů. Nečíst příliš mnoho knih. Přímočarost při běžném jednání. Vyrovnanost při ztrátě a zisku. Nezanedbávat polobohy. Nepůsobit bolest žádné živé bytosti.			

Stále se odkazujeme na 64 částí *bhakti*. Z prvních 20 jsou první 3 nanejvýš důležité.

Guru-tattva

1. Přijetí útočiště u pravého duchovního mistra
ādaḥ guru-padāśraya – přijmout útočiště u lotosových
nohou pravého duchovního mistra. Není to jen otázka výběru
duchovního mistra a odevzdání se mu. Naopak je to průběžné
odevzdávání se každým okamžikem po učiněném prvním kroku
směrem k odevzdání se. Tímto způsobem s námi odevzdání
se *guruovi* zůstává v každém okamžiku a stává se samotným
základem našeho duchovního života
2. Přijetí zasvěcení od duchovního mistra a přijímání jeho pokynů
3. Služba duchovnímu mistrovi s vírou a důvěrou

*yasya deve parā bhaktir
yathā deve tathā gurau
tasyaite kathitā hy arthāḥ
prakāśante mahātmanah*

„Jen těm velkým duším, které mají naprostou víru v Pána
i v duchovního mistra, je automaticky vyjeven veškerý smysl
védského poznání.“

[Śvetāśvatara Upaniṣad 6.23]

Definice ācāryi

Z Vāyu Purāṇy

„Ve *Vāyu Purāṇe* je *ācārya* definován jako ten, kdo zná význam veškeré
védské literatury, dokáže ho vysvětlit, řídí se pravidly *Ved* a učí žáka
jednat stejným způsobem.“

*[Vāyu Purāṇa,
citace ve Śrī Caitanya-caritāmṛte, Ādi 1.46, význam]*

Z Upadeśāmṛty, Nektaru pokynů

*vāco vegam manasaḥ krodha-vegam
jihvā-vegam udaropastha-vegam
etān vegān yo viṣaheta dhīraḥ
sarvām apīmām pṛthivīm sa śiṣyāt*

Vyrovnaný člověk, který dokáže ovládat touhu mluvit, nenechá se unášet žádostmi mysli, snáší projevy hněvu a žádosti jazyka, žaludku a genitálií, je způsobilý přijímat žáky po celém světě.

[Nektar pokynů, 1]

Různé role gurua

Poprvé jsem viděl pojetí rozdělení totožnosti *gurua* do různých rolí v knize zvané *As Good as God*, kterou napsal Mans Broo, oddaný učenec známý jako Bhṛgu-pada dāsa. Přidal jsem tyto role do seznamu níže:

- přímý zástupce Kṛṣṇy (*sākṣād-dharitvena*)
- vnější projev Nadduše
- formální spojení s *paramparou*
- dává mantru (*dīkṣā*)
- duchovní otec („Mojí drazí duchovní synové a dcery...“); *Veda* je matka a zasvěcení je druhé zrození.
- věčný dobrodinec
- náš nejlepší přítel (*suhṛdaḥ suhṛdam*)
- absolutní autorita (*guru-avajñā*)
- jediný způsob, jak dosáhnout Kṛṣṇy (*yasyāprasādān na gatiḥ kuto 'pi*)
- kapitán lodě transcendentálního poznání (*śikṣā*)

Zasvěcení není nutné?

„Není třeba podstupovat zasvěcení nebo činnosti potřebné k zasvěcení. Je pouze třeba svými rty pronášet svaté jméno. Tak může být osvobozen dokonce i *caṇḍāla*, člověk nejnižší třídy.“

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 15.108]
(doplňkový odkaz)*

Tento výrok Śrī Caitanya-caritāmṛty se může zdát matoucí a v rozporu s pokyny Rūpy Gosvāmīho. V tomto pokynu Śrī Caitanya-caritāmṛty jde o to, že svaté jméno nezávisí na ničem jiném; samotné zpívání svatého jména může udělit plnou dokonalost v duchovním životě. Ve výkladu tohoto verše Śrī Caitanya-caritāmṛty vidíme ale, že ācāryové přesto zdůrazňují potřebu zasvěcení. Bez zasvěcení bude obtížné ve zpívání svatého jména pokračovat. Zpočátku nemáme na zpívání žádnou chuť, ale vztah s duchovním mistrem nám dává inspiraci ve zpívání pokračovat. Měli bychom také vzít na vědomí, že v době zasvěcení do *saṅkīrtanovéh*o hnutí Pána Caitanyi duchovní mistr dává *hari-nāma*, svaté jméno (a později pak také *gāyatrī*, což je *védská dīkṣā*). V té době dává nejen *hari-nāma*, ale také svá požehnání, která přitahují Kṛṣṇovu milost. Duchovní mistr si Kṛṣṇu koupil svou oddanou službou, takže jeho požehnání jsou velmi mocná.

Ve védském kontextu *dīkṣā* neboli zasvěcení znamená přijetí mantry *gāyatrī*, 18tislabičné Gopālovy mantry.

Bhakti Pramode Purī Mahārāja píše: „Všechny tyto výroky ukazují, že *mahā-mantra* svatých jmen je mocnější než jakákoliv jiná *mantra*, včetně 18tislabičné Gopālovy mantry. Ten, kdo má zasvěcení do *mantry*, má právo praktikovat *vidhi-mārgu*, zatímco ten, kdo pronáší *mahā-mantru*, ať je zasvěcený nebo ne, má kvalifikaci pro všechny životní situace. Konkrétně následovník cesty *rāgānugā* rychle dosáhne svého vytouženého cíle ve Vraji tím, že přijme útočiště v uctívání svatého jména. Pro osobu následující *vidhi-mārgu* neboli *arcanā-mārgu* je extatická nálada Vraji nejasná a vzdálená. Duchovní praktiky *vidhi-mārgy* nemají moc tuto náladu udělit. *Vidhi-mārge vraja-bhāva pāite nāhi śakti*.“

[Umění sādhaný, kapitola IX, Způsoby zpívání]
(doplňkový odkaz)

„Ten, kdo přijímá za duchovního mistra sebe sama, má za žáka hlupáka.“

[Jeho Svatost Jayādvaita Svāmī]
(doplňkový odkaz)

Sahajiyové

Śrīla Prabhupāda píše: „Ti, kteří nedodržují přísně zásady zjevených písem, se obvykle nazývají *sahajiyové* – jsou to ti, kteří si vše představují

velice lacino, kteří mají vlastní smyšlené ideje a nenásledují pokyny písem. Takovíto lidé pouze narušují oddanou službu.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 7*]

Buddha, inkarnace Pána

Buddhisté či příslušníci jiných náboženství, kteří se nestarají o zjevená písmena, někdy říkají, že existuje mnoho oddaných Pána Buddhy, kteří Buddhovi prokazují oddanou službu... Rūpa Gosvāmī je ale nepřijímá jako oddané: Protože nenásledují *Vedy*, jsou to ateisté!

[*viz Nektar oddanosti, kapitola 7*]

Život na posvátném místě

Člověka, který žil šest měsíců, jeden měsíc nebo dokonce i jen čtrnáct dní ve *Dvārace*, čeká povýšení na *Vaikuṇṭha-loku*.

Polobozi vidí obyvatele *Jagannātha Purī* se čtyřma rukama.

[*viz Nektar oddanosti, kapitola 7*]

Džapování minimálně šestnácti kol denně

„Například je řečeno, že bychom měli opakovat *mantru* Hare Kṛṣṇa na růženci alespoň stotisíckrát denně. Není-li to však možné, musíme podle svých schopností počet kol *džapy* snížit. Většinou doporučujeme našim žákům minimálně šestnáct kol na růženci denně, a to by měli splnit. Nejsme-li schopni toho dne splnit šestnáct kol, pak je musíme dokončit následujícího dne. Svůj slib musíme dodržet. Kdo ho přísně nedodržuje, je nedbalý a dopouští se přestupku ve službě Pánu. Podporujeme-li přestupky, nebudeme schopni udělat v oddané službě pokrok. Je lepší, když se ustálíme na usměrňujících zásadách podle svých schopností a tento slib pak dodržujeme bez poklesků. To nám přinese pokrok v duchovním životě.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 7*]

V *Caitanya-bhāgavatě* Śrī Caitanya Mahāprabhu říká, že přijme oběť pouze od ‚*lakṣpatiho*‘. Tento výraz se používal k označení velmi bohatého člověka, který má sto tisíc rupií. Pak upřesnil, co tím myslel. *Lakṣpati* byl pro Něho ten, kdo denně džapoval sto tisíc jmen, tj. alespoň šedesát

čtyři kol. Aby Śrīla Prabhupāda modernímu člověku ulevil, snížil počet na minimum šestnáct kol denně, se stejným prospěchem v podobě návratu zpátky k Bohu. On mohl limit snížit, protože si koupil Kṛṣṇu svou mimořádnou oddanou službou.

Výhrada, že lze kola přenést i dopředu na další den, je určena pro opravdu mimořádné situace a neměla by se stát součástí pravidelné praxe.

Jakmile přijmeme slib, musíme jej dodržet. Proto praktikujeme standard vyžadovaný pro zasvěcení již nějakou dobu před zasvěcením.

Ekādaśī

*hari-vāsara-sammāno, yathā brahma-vaivarte
sarva-pāpa-praśamaṇaṁ puṇyam ātyantikaṁ tathā
govinda-smāraṇaṁ nṛṇāṁ ekadaśyām upoṣaṇam*

Brahma-vaivarta Purāṇa: „Ekādaśī ničí všechny hříchy člověka, uděluje neomezenou zbožnost a způsobuje vzpomínání na Govindu.“

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.109]

Śrīla Prabhupāda píše: „Cílem není jen postit se, ale zvýšit svou víru a lásku ke Govindovi, ke Kṛṣṇovi. Skutečným důvodem k půstu na *Ekādaśī* je snížit požadavky těla a využít času ve službě Pánu zpíváním nebo prováděním podobné služby. Na postní dny je nejlepší neustále vzpomínat na zábavy Govindy a naslouchat Jeho svatému jménu.“

[Nektar oddanosti, kapitola 7]

Uctívání posvátných stromů

Śrīla Prabhupāda píše, že ve *Skanda Purāṇe* se přikazuje, že oddaný by měl zalévat rostliny *tulasī* a stromy *āmalaka*. Uctívání *tulasī* je mezi vaiṣṇavy pravidelnou praxí. Prakticky každý chrám ve Vṛndāvanu má *tulasī stambhu*, sloupek pro *Tulasī-devī*. Při uctívání Božstev se používají lístky *tulasī*. Jak zmiňuje *Padma Purāṇa*, Pán nepřijme žádnou obětinu bez lístku *tulasī*. Gauḍīya vaiṣṇavové také *džapují* na růžencích z *tulasī*. Haridāsa Ṭhākura, *Nāmācārya*, pronášel tři sta tisíc jmen denně vsedě před *tulasī*.

Uctívání *tulasī*

1. Uctívání *tulasī* je podstatou všech oddaných činností.
2. Lístky, květy, kořeny, kůra, větévky, kmen a stín *Tulasī-devī* jsou všechny duchovní.
3. Ten, kdo s oddaností potře Božstvo Kṛṣṇy pastou ze dřeva *tulasī*, bude vždy žít v Kṛṣṇově blízkosti.
4. Ten, kdo se potře blátem od kořene *tulasī* a uctívá Božstvo Pána Kṛṣṇy, získá každý den výsledky sta dnů uctívání.
5. Ten, kdo obětuje *tulasī mañjarī* Pánu Kṛṣṇovi, získá prospěch z obětování všech ostatních květin (*Puṣpasārā*, „essence květin“, je jedno ze jmen *Tulasī*), a odejde do Kṛṣṇova sídla.
6. Ten, kdo uvidí nebo se přiblíží k domu nebo zahradě, kde se nachází *tulasī*, zbaví se všech svých reakcí za hříchy, včetně zabítí *brāhmaṇy* (*Viśvapāvanī*, „očisťovatelka vesmíru“, je jedno ze jmen *Tulasī*).
7. Pán Kṛṣṇa šťastně žije v domě, městě, nebo lese, kde je přítomna *Tulasī-devī* (*Kṛṣṇa-jīvanī*, „ta, která je Kṛṣṇovým životem“).
8. Dům, kde je přítomna *Tulasī-devī*, nikdy nesuzují špatné časy, a stane se čistším než všechna svatá místa.
9. Vůně *Tulasī-devī* očistí všechny, kteří ji ucítí.
10. Pán Kṛṣṇa a všichni polobozi žijí v domě, kde se nachází bláto od kořene *tulasī*.
11. Bez lístků *tulasī* Pán Kṛṣṇa nerad přijímá květiny, jídlo nebo santálovou pastu.
12. Ten, kdo denně uctívá Pána Kṛṣṇu s lístky *tulasī*, získává výsledky všech druhů askeze, dobročinnosti a obětí. Ve skutečnosti nemá žádné další povinnosti, které by měl konat, a zrealizoval už podstatu písem.

[*Padma Purāṇa*]

Uctívání stromů *tamāla* a *kadamba*

Gauḍīya vaiṣṇavové přiřítají stromu *tamāla* zvláštní význam. Jelikož má černou barvu, představuje Kṛṣṇu. Stromy *tamāla* jsou vzácné a Śrīla Prabhupāda byl velmi potěšen, že jeden strom *tamāla* rostl na pozemku věnovaném na stavbu chrámu Kṛṣṇy a Balarāma. Vydal přísné příkazy,

že ten strom nesmí být pokácen, a architekt Surabhi Svāmī jej začlenil do svého architektonického návrhu. Ve svých posledních dnech Śrīla Prabhupāda pod tímto stromem *tamāla* ve Vṛndāvanu sedával.

Stejným způsobem strom *kadamba* kvůli své zlaté barvě představuje Śrīmatī Rādhārāṇī.

Uctívání stromu *aśvattha* neboli *banyānu*

V 10. kapitole *Bhagavad-gīty* je seznam mimořádných projevů Kṛṣṇova majestátu (*vibhūti*) v tomto světě:

„Z *Ādityū* jsem Viṣṇu, ze svítících těles zářící Slunce, z *Marutū* jsem *Marīci* a mezi hvězdami jsem Měsíc. Mezi *Vedami* jsem *Sāma Veda*, mezi polobohy nebeský král Indra, ze smyslů mysl a v živých bytostech jsem životní síla, vědomí. Ze všech *Rudrū* jsem Pán Śiva, z *Yakṣū* a *Rākṣasū* jsem pán bohatství (Kuvera), z *Vasū* jsem oheň (Agni) a mezi horami jsem Meru. Arjuno, jsem hlavní z kněží, Bṛhaspati. Z velitelů jsem Kārtikeya a z vodních těles oceán. Z velkých mudrců jsem Bhṛgu a ze zvukových vibrací jsem transcendentální *om*. Z obětí jsem přeřikávání svatých jmen (*japa*) a z nehybných objektů Himálaje. Z mudrců mezi polobohy jsem Nārada. Z Gandharvů jsem Citraratha a z dokonalých bytostí Kapi-la. Ze stromů jsem *banyān* (*pippala*).“

[*Bhagavad-gītā* 10.21-26]

Uctívání stromu *āmalaka*

Jednou, když se všichni polobohové a mudrci (*ṛṣi*) shromáždili v Prabhāsa *tīrtě*, Devī, která je Śivovou *śakti*, chtěla uctívat Viṣṇua a Lakṣmī, která je Viṣṇuovou *śakti*, chtěla uctívat Śivu. Hluboce se jich to dotklo a jejich oči se zalily slzami radosti. Tam, kde tyto slzy dopadly na zem, vyrostly stromy *āmalaka*. „... zrodily se ze slz a všichni polobohové a mudrci viděli Brahma, Viṣṇua a Śivu ve stromě *āmalaka*.“

[*Bṛhad-dharma Purāṇa*, XII.1-35]
(doplňkový odkaz)

Skanda Purāṇa (*Vaiṣṇava-khaṇḍa*, XII 9-23) popisuje strom *āmalaka*. Byl to první strom vyrostlý ve vesmíru. Viṣṇu sedí dole, Brahmā výše a Śiva ještě výše. Slunce je v jeho větvích, bohové jsou v jeho rozvět-

veních a uvnitř jeho listů, květů a plodů. *Āmalaka* je tedy oporou všech bohů. V měsíci *Phālguna* je *Āmalakī Ekādaśī*.

Dhātrī (āmalakī)

Śrī Jīva Gosvāmī zmiňuje, že autor *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, Śrī Rūpa Gosvāmī, vždy nosil girlandu z *dhātrī*. Tato girlanda z *dhātrī* se mezi následovníky gaudīya vaiṣṇavské školy Śrī Caitanyi již nepoužívá.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.123,
komentář Jīvy Gosvāmīho. Vydání B.M.]
(doplňkový odkaz)

Nezasvěcovat mnoho žáků

na śiṣyān anubadhnīta
granthān naivābhyased bahūn
na vyākhyām upayuñjīta
nārambhān ārabhet kvacit

Sannyāsī nesmí nabízet lákadla hmotného prospěchu, díky kterým by získal mnoho žáků, a také nemá zbytečně číst mnoho knih nebo si zajišťovat živobytí přednáškami. Nikdy nesmí usilovat o zbytečné zvětšování hmotného bohatství.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 7.13.8]

„Ten, kdo přijal životní stádium *sannyāsa*, má zakázáno přijímat nepřipravené žáky. *Sannyāsī* by ze všeho nejdříve měl vyzkoušet, zda budoucí žák upřímně hledá vědomí Kṛṣṇy. Jestliže ne, neměl by ho přijmout. Milost Pána Caitanyi je však taková, že poradil všem pravým duchovním mistrům mluvit o vědomí Kṛṣṇy všude. V posloupnosti Pána Caitanyi mohou proto dokonce i *sannyāsī* mluvit o vědomí Kṛṣṇy všude, a má-li někdo vážný zájem stát se žákem, *sannyāsī* ho vždy přijme. Skutečností je, že bez zvětšování počtu žáků se nebude vědomí Kṛṣṇy šířit. *Sannyāsī* v posloupnosti Caitanyi Mahāprabhua může někdy dokonce i s rizikem přijmout člověka, který není zcela připraven stát se žákem. Milostí pravého duchovního mistra pak žák postupně dělá pokroky. Jakmile však někdo zvyšuje počet svých žáků pouze kvůli prestiži nebo falešné úctě, jistě poklesne.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 7*]

Nečíst mnoho knih

„Pravý duchovní mistr se nezajímá o čtení mnoha knih pouze proto, aby ukázal svou sečtělost nebo se proslavil přednášením na různých místech.“

[Nektar oddanosti, kapitola 7]

Když byl Pán Caitanya ve východním Bengálsku, setkal se s Tapanou Mišrou, který byl zmatený ohledně cíle života, neboť přečetl příliš mnoho knih, které zjevně nabízely různé názory.

Nestavět chrámy

„Pravý duchovní mistr by na sebe nikdy neměl brát odpovědnost za stavbu chrámů, ale když někdo má peníze a chce je použít ve službě Kṛṣṇovi, *ācārya* jako Rūpa Gosvāmī může použít peněz oddaného pro stavbu pěkného, nákladného chrámu pro službu Pánu. Naneštěstí se stává, že někdo, kdo není hoden stát se duchovním mistrem, se může obrátit na bohaté lidi, aby přispěli na stavbu chrámu. Použijí-li peníze nekvalifikovaní duchovní učitelé pro pohodlné žití v drahých chrámech, aniž dělají nějakou skutečnou kazatelskou práci, je to nepřijatelné. Jinými slovy, duchovní mistr nemusí být příliš nadšený do stavby chrámových budov pouze ve jménu takzvaného duchovního pokroku. Jeho první a nejpřednější činností by naopak mělo být kázání. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Mahārāja v této souvislosti doporučil, aby duchovní mistr tiskl knihy. Má-li člověk peníze, měl by je namísto stavění drahých chrámů utratit na vydávání autorizovaných knih v různých jazycích pro rozšiřování hnutí pro vědomí Kṛṣṇy.“

[Nektar oddanosti, kapitola 7]

Přímočarost v běžném jednání

Yudhiṣṭhira pozoroval, jak začal vliv věku *Kali*: „Všechna obvyklá jednání a vztahy byly poznamenány podvody, a to i mezi přáteli. V rodinném životě docházelo stále k neshodám mezi otci, matkami a syny, mezi příznivci a mezi bratry. Dokonce i mezi manželi bylo stále napětí a hádky.“

[Śrīmad-Bhāgavatam 1.14.4]

Jednou z *hṛdaya-daurbalyam* neboli slabostí srdce, je *kuṭi-nāṭi*, což znamená pokrytectví nebo předstírání. Je vysvětleno, že nastává tehdy, když je něčí jednání ovlivněno obchodnickou mentalitou, sklonem k vykořisťování a manipulaci okolností pro osobní zisk. Je to překážka duchovního pokroku.

Uctívání polobohů

Śrīla Prabhupāda řekl: „Neměli bychom opomíjet vyjadřovat úctu polobohům. Nemusíme být oddaní polobohů, ale to neznamená, že bychom k nim měli být neuctiví.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 7*]

Polobozi jsou úctyhodnými nadřízenými ve vesmíru a musí jim být prokazována úcta. *Vaiṣṇava* ale nikdy nepřijme *prasādam*, které bylo nabídnuto polobohu, pokud to není podobné praxi v chrámu Pána *Jagannātha* v *Jagannātha Purī*, kde se *bhoga* nejprve obětuje Viṣṇuovi a pak se Viṣṇuovo *prasādam* nabízí polobohům. Toto mohou *vaiṣṇavové* přijmout.

Důkazy z Hari-nāma-cintāmaṇi

„Protože je pro hospodáře povinné uctívat polobohy podle své kasty, bude uctívat polobohy a předky tak, že jim bude obětovat *prasādam* jejich Pána, Kṛṣṇy. Podobně, když oddaný vidí *mūrti* poloboha, vzdá tomuto polobohu úctu, neboť ho uvidí jako *vaiṣṇavu*. Oddaný však nepřijme zbytky obětiny, kterou Viṣṇuovi obětoval *māyāvādī*. Protože *māyāvādīho* zpívání i uctívání jsou urážlivé, Pán jeho obětinu nikdy nepřijímá. Také přijmout obětiny, které se obětovaly přímo polobohům, je přestupek proti Viṣṇuovi a překážka na cestě čisté oddané služby. Ale díky uctívání Kṛṣṇy bude skutečný oddaný polobohům z úcty předkládat Pánovo *prasādam*. Takové uctívání a přijímání takového *prasādam* urážlivé není. Tímto způsobem se oddaný vyhýbá druhému přestupku při zpívání jména a tím, jak správně pokračuje v tomto procesu, dosáhne lásky k Bohu.“

[*Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Hari-nāma-cintāmaṇi, kapitola 5*]
(*doplňkový odkaz*)

Názory Pána Kṛṣṇy v Bhagavad-gītě

*kāmais tais tair hrta-jñānāḥ
prapadyante 'nya-devatāḥ
taṁ taṁ niyamam āsthāya
prakṛtyā niyatāḥ svayā*

Ti, již hmotné touhy připravily o inteligenci, se odevzdávají polobohům a uctívají je podle pravidel, která odpovídají jejich povahám.

[Bhagavad-gītā 7.20]

*antavat tu phalaṁ teṣāṁ
tad bhavaty alpa-medhasāṁ
devān deva-yajo yānti
mad-bhaktā yānti mām api*

Méně inteligentní lidé, kteří uctívají polobohy, dosahují omezených výsledků, protože spějí na planety těchto polobohů, kdežto oddaní Nejvyššího Pána se nakonec dostanou na svrchovanou planetu Nejvyšší Osobnosti Božství.

[Bhagavad-gītā 7.23]

Výrok Rūpy Gosvāmīho z Viṣṇu-rahasyi

*viṣṇu-rahasye ca -
āliṅganāṁ varaṁ manye vyāla-vyāghra-jalaukasāṁ
na saṅgaḥ śalya-yuktānāṁ nānā-devaika-sevinām*

Také z *Viṣṇu-rahasyi*: Považuji za lepší obejmout hada, tygra nebo krokodýla než se stýkat s těmi, kdo uctívají *devaty*. Jsou nositeli kopí a probodávají mě svými úchylnými touhami.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.112]

Závěr zní, že vaiṣṇava musí chovat polobohy v úctě, ale uctívání je vyhrazeno výlučně Nejvyššímu Pánu.

Nepůsobit bolest žádné živé bytosti

Toto je výrok z *Mahābhāraty*: „Člověk, který nepůsobí bolest ani rozrušení mysli žádné živé bytosti, který s každým zachází jako milující otec se svými dětmi a jehož srdce je čisté, jistě velice brzy získá přízeň Nejvyšší Osobnosti Božství.“

[citace z Nektaru oddanosti, kapitola 7]

KAPITOLA 8 - PŘESTUPKY, KTERÝM JE TŘEBA SE VYHNOUT

V *Nektaru oddanosti* jsou uvedené seznamy přestupků, kterým je třeba se vyhnout. V této kapitole se zaměřujeme na *nāma-aparādh* (přestupky proti svatému jménu) a *sevā-aparādh* (přestupky proti Božstvu).

Nektar oddanosti uvádí odkaz na nutnost uctívání Gaṇapatiho jako odstraňovatele překážek. Śrīla Prabhupāda však vyjasňuje, že uctívání Gaṇapatiho není třeba.

Témata	Seznam <i>nāma-aparādh</i> a <i>sevā-aparādh</i> Kapitola osmá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>	
2 kategorie přestupků	<i>nāma-aparādh</i> – přestupky proti svatému jménu	<i>sevā-aparādh</i> – přestupky proti Božstvu
také v této kapitole:	Kontroverzní výrok o tom, že uctívání Gaṇapatiho je povinné	

Existují dvě kategorie přestupků:

Nāma-aparādh – přestupky proti svatému jménu

Osoba, která se dopustí všech přestupků, je od nich osvobozena tím, že se plně odevzdá Harimu. Ale dvounohé zvíře, které se dopustí přestupků proti Harimu, je od nich osvobozeno tím, že přijme útočiště u Hariho

jména. I když je však jméno přítelem všech, následkem přestupku proti jménu osoba poklesne do nižších oblastí vesmíru.

[*Padma Purāṇa*,
citace v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.119-120]

*bahu janma kare yadi śravaṇa, kīrtana
tabu ta' nā pāya kṛṣṇa-pade prema-dhana*

bahu – mnoho; *janma* – zrození; *kare* – dělá; *yadi* – jestliže; *śravaṇa* – naslouchání; *kīrtana* – zpívání; *tabu* – přesto; *ta'* – i když; *nā* – ne; *pāya* – dostane; *kṛṣṇa-pade* – lotosovým nohám Kṛṣṇy; *prema-dhana* – lásku k Bohu.

Člověk obtěžkaný deseti přestupky proti zpívání Hare Kṛṣṇa *mahā-mantry* nedosáhne lásky k Bohu, která je konečným cílem zpívání svatého jména, ani po mnoha životech takové snahy.

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 8.16]

Sevā-aparādha – přestupky proti Božstvu

Śrīla Rūpa Gosvāmī uvádí důležitý bod o *sevā-aparādě* (přestupcích proti Božstvu) citováním *Padma Purāṇy*: „Neměli bychom zanedbávat uctívání Božstva a myslet si, že nás svaté jméno zbaví přestupků. Zpívání svatého jména zbaví všech přestupků, ale pokud člověk úmyslně zaměstnává jméno tímto způsobem, uráží je a tím neutralizuje jeho účinek. Pachatel přestupku proti svatému jménu nemá šanci být osvobozen.“

Účinek nāma-aparādhya a sevā-aparādhya

„*Anarthy* vznikající z přestupků konkrétně vznikají z *nāma-aparādh*. *Sevā-aparādhya* (přestupky proti uctívání Božstev jako například vstup do chrámu v obuvi nebo v dopravním prostředku) samy o sobě nejsou přímou příčinou *anarth*, protože *sevā-aparādhya* obvykle nemají vliv na opravdového oddaného. Pod vlivem neustálé služby, zpívání svatého jména a pronášení konkrétních veršů, které mají moc zrušit účinek jakékoliv *sevā-aparādhya*, tyto *anarthy* totiž nemohou růst. Pokud je však někdo nedbalý a myslí si, že může využít ochrany poskytované výše

uvedenými opatřeními, jeho *sevā-aparādhā* se stává *nāma-aparādhā*, *anarthā*, která brzdí jeho pokrok. Dopustil se *nāma-aparādhā*, hřešení na síle svatého jména.“

[*Mādhurya Kaḍambinī, třetí sprška nektaru*]
(doplňkový odkaz)

Uctívání Gaṇapatiho

Poté, co jsme se v předchozí kapitole dočetli, že *vaiṣṇava* by neměl uctívat polobohy, nacházíme v této kapitole výrok, že oddaný by měl uctívat Gaṇapatiho.

„Měli bychom začít uctívat poloboha Gaṇapatiho, který odstraní při provádění oddané služby všechny překážky. V *Brahma-saṁhitě* stojí, že Gaṇapati uctívá lotosové nohy Nrsimhadevy, a tak je oddaným nápomocný při odstraňování překážek. Všichni oddaní by proto měli uctívat Gaṇapatiho.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 8*]

Tento pokyn je v *Nektaru oddanosti*, ale v dopisech a rozhovorech Śrīla Prabhupāda objasňuje, že toto uctívání by se nemělo provádět.

V dopise Śivānandovi:

Pokud jde o uctívání Gaṇeše, není nutné. Nemělo by se provádět pravidelně. Pokud chceš, můžeš se modlit ke Gaṇapatimu, aby odstranil všechny překážky na cestě vědomí Kṛṣṇy. To můžeš dělat, pokud si přeješ.

[*dopis Śivānandovi dāsovi, 25. srpna 1971*]
(doplňkový odkaz)

A v rozhovoru s Gurukṛpou:

Prabhupāda: Uctívání Kṛṣṇy, každý. Tak jako uctíváme i obyčejného člověka, pokud nám umožní uctívat Kṛṣṇu. Jdeme za někým a uctíváme ho, lichotíme mu, protože nám dá nějaké peníze a ty budou zaměstnány ve službě Kṛṣṇovi. Ten člověk není hoden uctívání, ale pomůže nám uctívat Kṛṣṇu. To pomůže jemu i nám, a Kṛṣṇa bude spokojený. Kṛṣṇa bude spokojený: „Můj oddaný přinesl nějaké peníze od toho darebáka. Dobrá.“ To je ... (smích) Gaṇapati je také oddaný. Tedy Gaṇapati, není to nutné, ale někdy to děláme. Tak jako *gopī* uctívaly bohyni Durgu, Kātyāyanī. Nemusely, ale společenský systém je takový. Ale žádaly ji: „Matko

Kātyāyanī, dej nám příležitost získat za manžela Kṛṣṇu.“ Cílem je Kṛṣṇa. Obvykle lidé uctívají Devī Durgu kvůli hmotnému prospěchu. *Dhanam dehi rūpam dehi yaśo dehi*, věci, které chceme ve hmotném... Ale *gopī* nechťjí žádné hmotné věci. Dělají to kvůli Kṛṣṇovi. Stejně tak můžeme jít za kterýmkoliv polobohem. Proč za Gaṇapatim? Za každým. Ale naše modlitba by měla být: „Prosím, dej nám Kṛṣṇu.“ Pak je to správné.

Gurukṛpā: Když jsme naposledy cestovali a vybírali příspěvky, Śrīlo Prabhupādo, každý den jsme obětovali nějaké vonné tyčinky Gaṇešovi a tuto modlitbu z *Brahma-saṁhity*: *yat-pāda-pallava*...

Prabhupāda: *Pallava-yugam vinidhāya kumbha*...

Gurukṛpā: Říkali jsme to a také „Umožni nám vybrat pěkné *lakṣmī* na postavení chrámu ve Vṛndāvanu.“

Yaśodānandana: Postavit chrám pro Kṛṣṇu a Balarāma ve Vṛndāvanu.

Prabhupāda: Ano. To je dobré. Cokoliv je k dispozici od jakékoliv osoby, prosíme o to pro službu Kṛṣṇovi, ne pro náš osobní prospěch. [přestávka] ...zapomenou na Kṛṣṇu. Zapomenou na Kṛṣṇu. Když jdou uctívat nějakého jiného poloboha, zapomenou na Kṛṣṇu, *kāmais tais tair hr̥ta-jnānāḥ* [*Bhagavad-gītā* 7.20], protože mají tak silné hmotné touhy, že zapomenou na Kṛṣṇu. To je škodlivé. *Antavat tu phalaṁ teṣāṁ* [*Bhagavad-gītā* 7.23]. Získají nějaký prospěch od toho poloboha, ale ten nevydrží. *Alpavat, antavat. Antavat tu phalaṁ teṣāṁ*. Ale od Kṛṣṇy to není *antavat*, bude to stále růst. Pokud přijmeš vědomí Kṛṣṇy, nikdy nekončí. Poroste. *Ānandāmbudhi-varadhanam*, zvětšující se. Oceán se nezvětšuje, ale vědomí Kṛṣṇy je tak vznešený oceán, že se jen zvětšuje. *Ānandāmbudhi-varadhanam*.

[rozhovor s Gurukṛpou, 10. ledna 1974]
(doplňkový odkaz)

V následujícím výroku určeném Bhaktovi dāsovi, blízkému příteli Gurukṛpy, Prabhupāda jasně říká: „Co se týče uctívání Gaṇeše, není to pro nás ve skutečnosti nutné. Ale pokud má někdo sentiment získat pozhénání Gaṇeše, aby získal velké částky peněz pro službu Kṛṣṇovi, pak je to v pořádku. Ale kdokoliv, kdo přijme toto uctívání, mi musí posílat

alespoň sto tisíc dolarů měsíčně – ne méně. Pokud nemůže posílat tuto částku, nemůže uctívat Gaṇeše.“

*[dopis z 28. prosince 1974 Bhaktovi dāsovi]
(doplňkový odkaz)*

Ve stejný den Śrīla Prabhupāda poslal podobný dopis různým starším oddaným, aby se ujistil, že budou vyjasněny veškeré nejasnosti:

„Nepovzbuzuji vás k uctívání tohoto poloboha, Gaṇeše. Není to třeba; není to nutné. Uctívejte jen Kṛṣṇu. Konejte pěknou oddanou službu Kṛṣṇovi. Pak se vaše životy jistě stanou dokonalými. Samozřejmě, jestli má někdo nějaký sentiment pro získání požehnání Gaṇeše kvůli nahromadění velkých částek peněz pro službu Kṛṣṇovi, pak může toto uctívání Gaṇeše konat, soukromě, nedělat z toho veřejnou show. Ale především mi musí dávat 100 000 dolarů měsíčně. Ani o cent méně. Jestli dokáže dodávat tuto částku, 100 000 dolarů měsíčně, pak mu bude dovoleno konat tuto *Gaṇeśa-pūju*. Jinak by ji neměl dělat. Nebylo by to dobré. To je můj pokyn.“

*[dopis z 28. prosince 1974]
(doplňkový odkaz)*

KAPITOLA 9 – DALŠÍ ÚVAHY O ZÁSADÁCH ODDANOSTI

V této kapitole je podrobněji popsáno šedesát čtyři částí *bhakti*. Měli bychom vidět, jak jsou součástí procesu rozvoje, zatímco jsme v podmíněném stádiu, a součástí vyjádření čisté oddané služby v osvobozeném stádiu.

Témata	Více podrobností o různých aňgách Kapitola devátá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Rouhání se	Musí být schopen porazit oponenta argumenty. Pokud ho nedokáže porazit, pak se vzdát života nebo to místo opustit.	Dobrovolně se vzdát života není následovníkům Pána Caitanyi doporučeno.	Způsobí poklesnutí po ztrátě zbožných zásluh.
<i>Tilak</i> a korálky z <i>tulasī</i>	Osvobození od reakcí za hříchy. Dosáhne <i>Kṛṣṇa-loky</i> .	Tanec před Božstvy	Spálí reakce za hříchy, které odletí jako ptáci ze stromu.

Témata	Více podrobností o různých aṅgách Kapitola devátá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Poklony před Božstvem	Ten, kdo vykoná 10 obětí koně, se znovu narodí. Po složení <i>praṇām</i> Kṛṣṇovi už žádné další zrození.	Obřadné obcházení chrámu alespoň čtyřikrát	Procestoval celý vesmír a viděl všechna svatá místa, kde proudí Gangá
Arcanā	redakční chyba	<i>Saṅkīrtana</i>	Pronesením jediného svatého jména se lze očistit od více hříchů, než osoba dokáže spáchat.
<i>Darśan</i> Božstva (vězení matčina lůna)	<i>Bhakti</i> zbavuje dalšího zrození	<i>Vijñapti</i>	Odevzdanost

Rouhání se

Neměli bychom tolerovat kritiku Pána nebo Jeho oddaného.

„Každý, kdo ihned neopustí místo, kde zaslechne kritiku Nejvyššího Pána nebo Jeho věrného oddaného, jistě poklesne, zbaven svého zbožného kreditu.“

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 10.74.40]

Existují tři způsoby, jak se v takové situaci zachovat. Uslyší-li oddaný pomlouvačná slova:

1. měl by být natolik zkušený, aby oponenta dokázal porazit argumenty.

2. Není-li ho schopen porazit, pak by tam neměl pokorně stát, ale měl by si vzít život.
3. Není-li oddaný schopen oponenta porazit ani si vzít život, existuje třetí způsob, jak se v této situaci zachovat: musí odejít.

Když oddaný nebude následovat žádný z výše zmíněných tří způsobů, poklesne ze svého postavení v oddané službě.

[*Nektar oddanosti, kapitola 9*]

V *Bhāgavatamu* je zmíněno, jak Dakṣa urazil Pána Šivu. Satī, dcera Dakṣi, která byla manželkou Pána Šivy, odpověděla:

„Slyšíme-li někoho nezodpovědného znevažovat Pána a vládce náboženství a nejsme schopni ho potrestat, musíme si zacpat uši a okamžitě odejít. Je-li však člověk schopný zabíjet, měl by hříšníkovi vyříznout jazyk, usmrtit ho a poté si vzít vlastní život.“

[*Śrīmad-Bhāgavatam 4.4.17*]

Śrīla Prabhupāda píše:

„Je-li někdo *brāhmaṇa*, neměl by si brát život, neboť by to znamenalo mít na svědomí zabítí *brāhmaṇy*. *Brāhmaṇa* by měl neprodleně odejít nebo si zacpat uši tak, aby urážlivá slova neslyšel. Je-li však někdo *kṣatriya*, pak může trestat. *Kṣatriya* by měl provinilci ihned vyříznout jazyk a zabít ho. Co se týče *vaiśyů* a *śūdrů*, ti by se měli okamžitě vzdát svého těla.“

Z toho můžeme vyvodit závěr, jak by měl *vaiṣṇava* jednat. *Vaiṣṇava* je již *brāhmaṇa* a musí se tedy řídit standardem *brāhmaṇů*. *Kṣatriya* není samozvaný policista, ale vládce země nebo vesnice a jako autorita byl oprávněn ukládat trest podle zákona *dharmy*. V současné době nám vládou moderní zákony státu. Dokonce ani člověk s povahou *kṣatriyi* nemůže vzít zákon do vlastních rukou. Může být *kṣatriya*, ale nemá žádnou pravomoc trestat, proto by měl prostě odejít.

Spáchání sebevraždy je velmi vážná věc, ve *védské* literatuře odsouzená jako hříšná. Pokud se přesto doporučuje v *Nektaru oddanosti* a *Śrīmad-Bhāgavatamu*, pak to musí být chápáno tak, že dopustit se nebo dokonce jen být svědkem rouhání se Pánu nebo Jeho oddaným je velmi škodlivé a bude to mít velmi závažné následky. Pán sám je velmi nespokojen s takovým rouháním. Vzhledem ke kulturnímu kontextu a modernímu

zákonu není pro *vaišyī* a *śūdry* možnost vzdát se svého těla. Měli by si prostě zacpat uši a to místo opustit. Následovníci Caitanyi Mahāprabhua následují Jeho příklad: *nāhaṁ vipro na ca nara-patir nāpi vaiśyo na śūdro*, což znamená, že nejsem *brāhmaṇa*, *kṣatriya*, *vaiśya* nebo *śūdra*. Proto Mahāprabhuovi následovníci také prostě opustí místo rouhání. To je potvrzeno ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtē*, která ukazuje chování Mahāprabhuových následovníků. Když Haridāsa Ṭhākura navštívil dům Hiranyī a Govardhana Majumadārū, Gopāla Cakravartī se Haridāsovi hrubě rouhal. *Vaiṣṇavové* protestovali a odešli, a Hiranya a Govardhan, kteří byli zaměstnavateli pachatele, ho okamžitě propustili.

Tilak a korálky z tulasī

V *Padma Purāṇē* je také zmínka: „Člověk, jehož tělo je ozdobeno nápisy svatého jména Pána santálovou pastou, je osvobozen od všech reakcí za hříchy a po své smrti přijde přímo na *Kṛṣṇa-loku*, aby žil ve společnosti Nejvyšší Osobnosti Božství.“

[citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 9]

„Služebníci Yamy se nedotknou těch, kteří mají na těle jména Hariho, *gopī-candana-tilak* na čele a korálky z *tulasī* na hrudi.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.123]

„Ten, kdo má na těle *candanem* napsané slabiky Kṛṣṇových jmen, po očištění tohoto světa dosáhne Pánovy planety.“

[z *Padma Purāṇy*,

citace v Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.124]

Tanec před Božstvy

Ve *Dvārakā-māhātmyi* říká Pán Kṛṣṇa o důležitosti tančení před Božstvy: „Člověk v radostné náladě, který cítí hlubokou extázi oddanosti, když přede Mnou tančí, a na jehož těle se projeví další příznaky, může spálit všechny nahromaděné reakce za hříchy uložené po mnoho tisíc let.“ Ve stejné knize je Nārādův výrok: „Z těla jakéhokoliv člověka, který tleská a tancuje před Božstvy, a jsou na něm vidět příznaky extáze, vylétnou všichni ptáci hříšných činností a uletí pryč.“ Když člověk tleská dlaně-

mi, může to způsobit, že uletí mnoho ptáků, a podobně všechny ptáky hříšných činností, kteří sedí na těle, lze přimět k tomu, aby se rozlétli, pouhým tančením a tleskáním před Božstvem Kṛṣṇy.

[*Nektar oddanosti, kapitola 9*]

Poklony Božstvu

„Očistné obřady vykonané během deseti obětí koně se nemohou vyrovnat ani jediné *praṇāme* složené Kṛṣṇovi. Osoba, která vykoná deset obětí koně, se znovu narodí. Osoba, která složí *praṇāmu* Kṛṣṇovi, se již znovu nenarodí.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.129*]

Obřadné obcházení chrámu

Ve *Skanda Purāṇe* se říká, že když člověk během tohoto období [*cātur-māsyi*] obřadně obejde Viṣṇuův chrám alespoň čtyřikrát, rozumí se tím, že procestoval celý vesmír. Podle tohoto obřadného obcházení je zřejmé, že navštívil všechna svatá místa, jimiž protéká voda Gaṅgy.

Arcanā

V *Nektaru oddanosti*, kapitole 9, je v tomto tématu redakční chyba.

Śrīla Prabhupāda píše:

V desátém zpěvu, osmdesáté první kapitole, 19. verši *Śrīmad-Bhāgavatamu* je řečeno, jak si Sudāmā, Kṛṣṇův důvěrný přítel, na cestě do *brāhmaṇských* domů pro sebe potichu říkal: „Pouhým uctíváním Kṛṣṇy může člověk velice snadno dosáhnout všech výsledků nebeského bohatství, osvobození, nadvlády nad vesmírnými planetárními systémy, všeho bohatství hmotného světa a mystických sil jógového systému.“

Události, které vedly k Sudāmově tiché mluvě, byly následující: Pán Kṛṣṇa nařídil svému příteli Sudāmovi, aby šel do *brāhmaṇských* domů a požádal o nějaké jídlo. *Brāhmaṇové* prováděli velkou oběť a Pán Kṛṣṇa řekl Sudāmovi, aby na ně naléhal, že On a Balarāma mají hlad a chtějí se najíst. Když tam Sudāmā došel, *brāhmaṇové* odmítli cokoli dát, ale

když manželky *brāhmaṇū* uslyšely, že Kṛṣṇa chce nějaké jídlo, okamžitě vzaly mnoho chutných pokrmů a šly je Šrí Kṛṣṇovi nabídnout.

Když skutečně zkontrolujeme příslušný verš ve *Śrīmad-Bhāgavatamu* 10.81.19, zjistíme, že místo toho popisuje zkušenost Sudāmy, *brāhmaṇy*, který žil ve velké chudobě a jehož dům byl proměněn v palác a jeho manželka v královnu. Stručně řečeno, příběhy v *Nektaru oddanosti* se nějak pomíchaly.

Saṅkīrtana

*nāmno hi yāvati śaktiḥ
pāpa-nirharāṇe hareḥ
tāvāt kartum na śaknoti
pātakam pātakī naraḥ*

Člověk, který jedinkrát vyřkne svaté jméno Hariho, může odstranit následky více hříšných činností, než je schopen napáchat.

[Bṛhad-Viṣṇu Purāṇa]

Darśana Božstva

V *Hari-bhakti-sudhodayi* stojí: „Lidé, které inspiruje čistá oddaná služba s vědomím Kṛṣṇy, a kteří proto chodí zhlédnout Božstva Viṣṇua v Jeho chrámu, budou jistě ušetřeni opětovného vstoupení do vězení matčina lůna.“

[Nektar oddanosti, kapitola 9]

Hari-bhakti-sudhodaya je široce citované písmo. Citoval ji Rūpa Gosvāmī v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, Sanātana Gosvāmī v *Hari-bhakti-vilāse*, Jīva Gosvāmī v *Ṣaṭ-sandarbhāch* a Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtě*. Je částí *Nārādīya Purāṇy*, která má 25 000 slok. *Hari-bhakti-sudhodaya* se skládá ze 1 415 veršů ve více než dvaceti kapitolách *Nārādīya Purāṇy*. Tato kniha obsahuje život Dhruvy Mahārāje ve dvou kapitolách a Prahlāda Mahārāje v deseti kapitolách. Vypráví také o slávě *tulasī* a stromu *aśvattha*. Anglický překlad pořídil Bhakti Prajñāna Yati Mahārāja z Caitanya Mathu v Māyāpuru. Poslední vydání je z roku 1999.

Vijñapti – odevzdanost

Ve *Skanda Purāṇe* se o pokoře a odevzdanosti lotosovým nohám Pána říká, že vyrovnaní oddaní mohou vyjádřit svou odevzdanost Kṛṣṇovi následujícími třemi způsoby: (1) *samprārthanātmikā*, vroucími modlitbami; (2) *dainya-vodhikā*, pokořením se; (3) *lālasā-mayī*, touhou po nějakém dokonalém stavu. Tužba po nějaké dokonalosti v duchovním životě není smyslový požitek. Když člověk pozná něco o svém přirozeném vztahu k Nejvyšší Osobnosti Božství, pozná své původní postavení a chce se do něho navrátit — ať už jako přítel, služebník, rodič nebo milenec Kṛṣṇy. To se nazývá *lālasā-mayī* neboli veliká touha dostat se do svého přirozeného postavení. Úroveň odevzdanosti *lālasā-mayī* přichází ve stavu dokonalého osvobození, který se odborně nazývá *svarūpa-siddhi*, kdy živá bytost díky dokonalému duchovnímu pokroku a osvětlení porozumí svému původnímu vztahu k Pánu.“

[citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 9]

Skanda Purāṇa má 81 000 veršů a je známá jako *Śaiva Purāṇa*. Má však *vaiṣṇavskou* část, kterou nacházíme citovanou v celém *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*.

- *Samprārthanā* (modlitby) jsou výroky pocházející od osob, které nedosáhly stádia *bhāvy*

- *Lālasā*, výroky pocházející od osob, které dosáhly *bhāvy*

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.152,
komentář Viśvanātha Cakravartīho Ṭhākura]

Příklad samprārthanā-vijñapti z Padma Purāṇy

„Stejně jako myslí mladých žen přitahuje mladý muž a myslí mladých mužů mladá žena, nechť je má mysl přitahována k Tobě.“

[citace v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.153]

Lālasā – vřelá touha

„Ó Pane s lotosovými očima, kdy budu tančit na břehu Jamuny se slzami v očích, až budu zpívat Tvoje jména?“

Komentář Jīvy Gosvāmīho: „Zdánlivě se jedná o modlitbu (*samprārthanā*) někoho, kdo neprojevil *bhāvu* (protože se o ni modlí). *Samprārthanā*

patří k někomu, kdo neprojevil *bhāvu*, zatímco *lālasā* neboli modlitby s intenzivní touhou patří k osobě, která *bhāvu* projevila. Když je modlitba (*samprārthanā*) naplněna podobnou touhou jako v *bhāvē*, ačkoliv ta ještě není dosažena, nazývá se také *lālasā*.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.156]

KAPITOLA 10 – TECHNIKY NASLOUCHÁNÍ A VZPOMÍNÁNÍ

Diskuze o šedesáti čtyřech částech *bhakti* pokračuje. V této kapitole jsou popsány prospěch z naslouchání o Pánu, očekávání Jeho milosti, vzpomínání na Něho a meditace o Něm.

Je zde také zmíněn příběh *brāhmaṇy*, který v meditaci vařil sladkou rýži pro Pána.

Témata	Naslouchání a vzpomínání Kapitola desátá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Naslouchání	Naslouchat autoritám, které jsou skutečně oddanými Pána	Najít vyšší činnost kvůli vzdání se nižší	Na Kurukšetře plyne řeka nektaru z Kṛṣṇových úst
Očekávání Pánovy milosti	Člověk by neměl očekávat okamžitou úlevu od reakcí za minulé přechyny	Čistý oddaný připravený podstupovat utrpení v oddané službě se stává kvalifikovaným vstoupit do transcendentálního sídla	<i>Dāya-bhāṅk</i> – zákonný dědic

Témata	Naslouchání a vzpomínání Kapitola desátá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Vzpomínání	Vzpomínání probíhá, pokud v myslí navážeme trvalý vztah s Kṛṣṇou	<i>Viṣṇu Purāṇa</i> Vzpomínáním na Nejvyšší Osobnost Božství je oddaný kvalifikovaný pro vše příznivé	<i>Padma Purāṇa</i> Vzpomínáním na Nejvyššího Pána během smrti nebo života se člověk zbaví všech reakcí za hříchy
Meditace se vždy týká podoby Viṣṇua	<i>Nṛsiṃha Purāṇa</i> Meditace o Pánových lotosových nohou je transcendentální a zbavuje reakcí za hříchy	<i>Viṣṇu Dharma</i> Trvalé vědomí Kṛṣṇy zaměřené na transcendentální vlastnosti Kṛṣṇy očišťuje od reakcí za hříchy a oddaný dosáhne království Boha	<i>Brahma-vaivarta Purāṇa</i> <i>Brāhmaṇa</i> , který v meditaci vařil sladkou rýži, prstem zkoušel, zda se zchladila, a skutečně si spálil prst

Naslouchání

„Caitanya Mahāprabhu doporučil, aby člověk naslouchal pouze autoritám; skutečným oddaným Pána. Naslouchání profesionálovi nikomu nepomůže. Budeme-li naslouchat těm, kteří jsou skutečně seberealizovaní, pak budou do našich uší proudit řeky nektaru, podobné řekám, které tečou na Měsíci.

V *Bhagavad-gītě* stojí: „Materialistický člověk může zanechat svých hmotných tužeb jedině tehdy, dosáhne-li vědomí Kṛṣṇy.“ Nebude schopen zanechat svých nižších činností, dokud si nenajde vyšší. V hmotném světě je každý zaměstnán iluzorními činnostmi nižší energie,

ale dostane-li se mu příležitosti vychutnat si činnosti vyšší energie, Kṛṣṇovy zábavy, pak na všechny své nižší radovánky zapomene. Když Kṛṣṇa mluví na Kuruovském bitevním poli, materialistickému člověku se zdá, že je to pouhá rozmluva mezi dvěma přáteli, ale ve skutečnosti je to řeka nektaru proudící z úst Śrī Kṛṣṇy. Arjuna těmito vibracím naslouchal, a tak se osvobodil od všech iluzorních hmotných potíží.“

[Nektar oddanosti, kapitola 10]

Očekávání Pánovy milosti

*tat te 'nukampāṁ su-samīkṣamāṇo
bhuñjāna evātma-kṛtaṁ vipākam
hrd-vāg-vapurbbhir vidadhan namas te
jīvēta yo mukti-pade sa dāya-bhāk*

Můj milý Pane, ten, kdo upřímně vyčkává, až mu udělíš svou bezpříčinnou milost, a mezitím trpělivě snáší reakce za své dřívější přechýny a s úctou se Ti klaní srdcem, slovy i tělem, je jistě způsobilý pro osvobození, neboť to se stalo jeho právoplatným nárokem.

[Śrīmad-Bhāgavatam 10.14.8]

Vzpomínání

„Na počáteční úrovni by měl neustále naslouchat *kṛṣṇa-kathā*. Říká se tomu *śravaṇa-daśā*, stádium naslouchání. Neustálým nasloucháním transcendentálnímu svatému jménu Kṛṣṇy a vyprávění o Jeho transcendentální podobě, vlastnostech a zábavách může dosáhnout úrovně přijetí nazvané *varaṇa-daśā*. Když dosáhne této úrovně, začne ho poutat naslouchání *kṛṣṇa-kathā*. Je-li schopen zpívat v extázi, dosáhne úrovně *smaraṇāvasthā*, úrovně vzpomínání. Vzpomínání, pohroužení, meditace, neustálá meditace a trans je pět fází, ze kterých se skládá postupně se rozvíjející *kṛṣṇa-smaraṇa*. Zpočátku může být vzpomínání na Kṛṣṇu občas přerušeno, ale později zůstává nepřerušeno. Je-li nepřerušeno a soustředěné, nazývá se meditace. Když se meditace rozvine a začne být trvalá, nazývá se *anusmṛti*. Nepřerušovanou a neustálou *anusmṛti* se oddaný dostane do stavu *samādhi* neboli duchovního transu. Když se *smaraṇa-daśā* neboli *samādhi* plně

rozvine, duše dospěje k porozumění svému původnímu přirozenému postavení. Tehdy může dokonale a jasně porozumět svému věčnému vztahu s Kṛṣṇou. To se nazývá *sampatti-daśā*, dokonalost života.“

[Nektar pokynů 8, význam]
(doplňkový odkaz)

Meditace

Śrīla Prabhupāda podrobně vysvětluje příběh jihoindického *brāhmaṇy*, který vařil pro Kṛṣṇu v mysli.

„Podobné obřady konal každý den a pokračoval v tom po mnoho let. Jednoho dne si *brāhmaṇa* ve své meditaci představoval, že připravuje sladkou rýži s mlékem a cukrem a obětuje ji Božstvu. S obětí však nebyl příliš spokojen, protože sladká rýže byla právě dovařena a byla stále velice horká. (Sladká rýže se nemá jíst horká. Čím je studenější, tím lepší má chuť.) *Brāhmaṇa* připravil sladkou rýži před chvílí a chtěl se jí dotknout, aby zjistil, je-li již připravená k jídlu a zda ji může Pánovi nabídnout. Jakmile se dotkl prstem nádoby se sladkou rýží, okamžitě se popálil. Jeho meditace se přerušila. Podíval se na svůj prst a viděl, že je popálený. Nechápal, jak se to mohlo stát. O tom, že se dotýká horké sladké rýže, pouze meditoval, a proto si nikdy nepomyslel, že by se jeho prst mohl skutečně popálit.

Když tak uvažoval, začal se Pán Nārāyaṇa, sedící na Vaikuṇṭṭě s bohyňmi štěstí Lakṣmī, pobaveně smát. Když všechny bohyně štěstí, které Pána obsluhovaly, viděly, jak se směje, byly velice zvědavé a ptaly se Pána Nārāyaṇa, proč se směje. Pán však na jejich dotazy neodpověděl. Místo toho okamžitě poslal pro *brāhmaṇu* vzdušný koráb z Vaikuṇṭhy, který *brāhmaṇu* v mžiku přenesl k Pánu Nārāyaṇovi. Když byl před Ním a před bohyněmi štěstí, Pán vylíčil celý příběh. *Brāhmaṇovi* se poštěstilo natolik, že se mu dostalo věčného pobytu na Vaikuṇṭṭě ve společnosti Pána a Jeho Lakṣmī. To ukazuje, jak je Pán všepřonikající, přestože se nachází ve svém sídle. Třebaže byl na Vaikuṇṭṭě, byl také v *brāhmaṇově* srdci, když meditoval o uctívání. Z toho můžeme

vyrozumět, že Pán přijímá i věci, které oddaní obětují ve své meditaci, a že i jimi je možné dosáhnout vytouženého výsledku.“

[Nektar oddanosti, kapitola 10]

KAPITOLA 11 – ASPEKTY TRANSCENDENTÁLNÍ SLUŽBY

V této kapitole je zajímavá diskuze o služebnickém vztahu, který může být uskutečňován v obecné náladě nebo v konkrétní náladě osobního společníka. Druhá kategorie je nejlepší. Je zde také diskuze o oddané službě ve vztahu přátelství a o tom, jaké je to být odevzdanou duší.

Témata	Více o <i>aṅgách bhakti</i> Kapitola jedenáctá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
<i>dāśya</i> – služebnický vztah	<i>Karmārpaṇam</i> – služba v rámci <i>varṇāśramy</i> <i>Kaiṅkaryam</i> – služba jako osobního společníka	Oddaná služba v přátelském vztahu	<i>Viśvāsa</i> – víra v ochranu od našeho nejlepšího přítele, Pána <i>Mitra</i> – stát se dobrodincem Pána
Odevzdání všeho Pánu	Toho, kdo se vzdá všech ostatních činností, Kṛṣṇa chrání v tomto i příštím životě. Kṛṣṇa za něj přebírá zodpovědnost a zaručuje mu ochranu před reakcemi za hříchy.	Obětování oblíbené věci	Pokud oddaný nabídne to nejlepší, co má, nebo cokoli, co má velmi rád, pak z toho bude mít věčný prospěch.

Témata	Více o <i>aṅgách bhakti</i> Kapitola jedenáctá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Konání všeho úsilí pro Kṛṣṇu	<i>Nārada-pañcarātra</i> Ve všech situacích, ať v přímé oddané službě, nebo v profesionálním životě, obětujte plody pro službu Pánu.	Být odevzdanou duší	<i>Hari-bhakti-vilāsa</i> Buďte přesvědčeni, že Pán je váš, a jednejte podle toho myslí, tělem a slovy. Tímto způsobem si lze vychutnávat transcendentální blaženost.
Služba <i>tulasī</i>	Poklony a zalévání ničí mnoho hříšných činností a zachraňuje před posláním před Yamarājův soud	Vidět nebo se dotknout <i>tulasī</i> přináší úlevu od úzkosti a nemoci. Zasazením <i>tulasī</i> se člověk stává oddaným Pána Kṛṣṇy.	<i>Tulasī</i> obětovaná u lotosových nohou Kṛṣṇy vede k lásce k Bohu.

Dāśya – služebnický postoj

Služebnický postoj je základem veškeré oddané služby. (Nejde jen o *dāśya sthāyi-bhāvu*, která je jednou z pěti *ras*, ale spíše o obecný služebnický postoj, základ všech vztahů v pěti základních *rasách*.)

- *karmārpaṇam* – věnovat výsledky různých činností v rámci *varṇāśrama*. Systém *varṇāśrama* a předepsané povinnosti v jeho rámci jsou navrženy tak, aby si podmíněná duše mohla

užívat v hmotném světě podle své touhy po uspokojení smyslů a současně se postupně povznášela k duchovnímu porozumění.
[Skanda Purāṇa]

- *kaiṅkaryam* – jednat jako prostý služebník Pána, v náladě Pánova osobního společníka. To je doporučený postoj pro oddaného podle Śrīly Rūpy Gosvāmīho.

[Nārādīya Purāṇa]

Oddaná služba na úrovni přátelství

Bhakti-rasāmṛta-sindhu zmiňuje dva druhy přátelství:

- *viśvāsa* – důvěra, víra

V *Mahābhāratě* říká Draupadī: „Můj milý Govindo, slíbil jsi, že Tvůj oddaný nebude nikdy zničen. Věřím tomu, a proto ve všech možných strastech vzpomínám pouze na Tvůj slib a tak žiji.“

[citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 11]

- *mitra* – přátelství, stát se dobrodincem nebo mít přátelské city vůči Pánu

Toto je osoba, která je odevzdaná službě Pánu, z přátelství Jej vidí a jedná s Ním jako s člověkem a spí v Pánově chrámu.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.192]

Být odevzdanou duší

(*śaraṇāpattiḥ*)

Mezi *ātma-nivedanam* („odevzdání všeho Pánu“) a *śaraṇāpattiḥ* („být odevzdanou duší“) je jemný rozdíl. *Śaraṇāpattiḥ* znamená považovat se za zcela podřízeného Pánu a chráněného Pánem. *Ātma-nivedanam* také znamená se odevzdat, ale toto odevzdání se může být bez těchto pocitů podřízenosti a závislosti, nebo s nimi. Bali Mahārāja je příklad *ātma-nivedanam* bez pocitu podřízené závislosti na Pánu.

[*Vlny oddanosti*, strana 74]
(doplňkový odkaz)

Služba tulasī

Ve *Skanda Purāṇě* je výrok, který chválí *tulasī* takto: „Klaním se v hluboké úctě keři *tulasī*, který může okamžitě zničit velké množství hříšných činností.

Pouhým pohledem nebo sáhnutím na tento keř může být člověk osvobozen ode všech strastí a nemocí.

Pouhou poklonou a zalitím keře *tulasī* se může zbavit strachu, že bude poslán před Yamarājův soud [Yamarāja je král smrti, který trestá hříšné]. Když někdo někde zasadí keř *tulasī*, stane se z něj jistě oddaný Pána Kṛṣṇy.

Obětuje-li lístky *tulasī* s oddaností lotosovým nohám Kṛṣṇy, jeho láska k Bohu se rozvine v plné míře.“

Všichni hindové v Indii, dokonce i ti, kteří nenáleží mezi vaiṣṇavy, věnují keři *tulasī* zvláštní péči. Dokonce i ve velkých městech, kde je keř *tulasī* velice obtížné pěstovat, shledáme, že lidé o tuto rostlinu velice starostlivě pečují. Zalévají ji a klaní se jí, protože uctívání keře *tulasī* je v oddané službě velice důležité.

Ve *Skanda Purāṇě* se o *tulasī* dále říká: „*Tulasī* je příznivá po všech stránkách. Pouhý pohled, pouhý dotek, pouhé vzpomínání, pouhé modlení se k ní, pouhé klanění se jí, pouhé naslouchání o ní či pouhé zasazení tohoto keře přinese vždy příznivou budoucnost.

Každý, kdo přijde výše zmíněnými způsoby s keřem *tulasī* do styku, žije věčně ve světě Vaikuṇṭhy.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 11*]

KAPITOLA 12 A 13 – DALŠÍ ASPEKTY TRANSCENDENTÁLNÍ SLUŽBY

Kapitoly 12 a 13 jsem spojil, protože se obě zabývají stejným tématem, jmenovitě pěti základními částmi oddané služby. V *Nektaru oddanosti* je kapitola 12 rozdělena do menších částí se samostatnými nadpisy. To podstatné jsem uspořádal v níže uvedené tabulce. Kapitola 13 v *Nektaru oddanosti* je krátká, pouze tři a půl stránky souvislého textu, bez jakýchkoliv dalších dělení. Proto jsem se rozhodl neuvádět text v tabulce; jen jsem uvedl některé hlavní body z této kapitoly.

Pět základních částí *bhakti* je hlavní podstatou našich oddaných činností. Rūpa Gosvāmī dodal pěkné citace o těchto tématech, které jsem shrnul v tabulce. Důkazy o jejich významu pocházejí z *Caitanya-caritāmṛty* a dalších zdrojů kromě *Nektaru oddanosti*.

Témata	Pět hlavních částí <i>bhakti</i> Kapitoly dvanáctá a třináctá – východní část, 2. vlna, <i>sādhana-bhakti</i> kapitola 2-14 <i>vaidhī-sādhana-bhakti</i>		
Naslouchání zjeveným písmům Recitace <i>Śrīmad-Bhāgavatamu</i> mezi oddanými	Jsou zde nějaká zdánlivá opakování a překryvy témat. Śrīla Prabhupāda následuje <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> .	Mādhavācārya citací <i>Skanda Purāṇy</i> definuje zjevené písmo.	Důraz je kladen nejen na naslouchání <i>Bhāgavatamu</i> , ale dělat to ve společnosti oddaných.

Život v Mathuře Bydlet v Mathuře	<i>Varāha Purāṇa</i> Každý, koho přitahuje jakékoliv jiné místo než Mathurā, bude zaujat <i>māyou</i>. <i>Brahmāṇḍa Purāṇa</i> Výsledků všech poutních cest po světě je dosaženo dotekem svatě země Mathury.	<i>Padma Purāṇa</i> Osvobození není nejvyšší stupeň. Po něm přichází oddaná služba, které snadno dosáhne ten, kdo stráví v Mathuře byť jen pár sekund.	Kdo nebude souhlasit s uctíváním země Mathury? Mathurā splní touhy oddaných, kteří usilují o oddanou službu Pánu.
Služba oddaným Sdružování se s pokročilými oddanými	<i>Padma Purāṇa</i> Ze všech druhů uctívání je tím nejvyšším uctívání Nejvyšší Osoby; ještě vyšší je uctívání oddaných. [Š.B. 3.7.19] Služba oddaným zmenšuje strastiplné hmotné podmínky a jejím prostřednictvím se rozvíjí hluboká láska k Nejvyšší Osobnosti Božství.	<i>Skanda Purāṇa</i> I jediný pohled na osoby s tělem označeným <i>tilakem</i> nebo lasturou, diskem, kyjem a lotosem může zbavit reakcí za hříchy. [Š.B. 1.19.33] Bezpochyby je člověk osvobozen od hříchu návštěvou pokročilého oddaného, dotekem jeho nohou nebo nabídnutí mu āsanu. Pouhým vzpomínáním na ně se osoba očistí spolu s celou rodinou.	<i>Ādi Purāṇa</i> Ten, kdo tvrdí, že je Můj oddaný, jím není. Pouze osoba, která tvrdí, že je oddaným Mého oddaného, je skutečně Můj oddaný. Proto je třeba nejprve přijmout oddaného za duchovního mistra.

Služba Božstvu s velkou oddaností Pronášení svatého jména Pána	Komentář pod tímto nadpisem v <i>Nektaru oddanosti</i> pojednává o prospěchu z pronášení svatého jména převyšujícím <i>mukti</i> .		
Ostatní části <i>bhakti</i> v této kapitole:	Služba Pánu podle svého postavení (finančních možností)	Konání oddané služby během <i>Kártiku</i> (v Mathuře)	Slavení svátků připomínajících Pánovy činnosti

Pañca aṅga bhakti – pět hlavních částí oddané služby

sādhū-saṅga, nāma-kīrtana, bhāgavata-śravaṇa
mathurā-vāsa, śrī-mūrtira śraddhāya sevana

sādhū-saṅga – společnost oddaných; *nāma-kīrtana* – zpívání svatého jména; *bhāgavata-śravaṇa* – naslouchání *Śrīmad-Bhāgavatamu*; *mathurā-vāsa* – život v Mathuře; *śrī-mūrtira śraddhāya sevana* – uctívání Božstva s vírou a úctou.

„Člověk by se měl sdružovat s oddanými, zpívat svaté jméno Pána, naslouchat *Śrīmad-Bhāgavatamu*, žít v Mathuře a uctívat Božstvo s vírou a úctou.“

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.128*]
(*doplňkový odkaz*)

<i>Pañca aṅga</i>
1. Žít v Mathuře (<i>mathurā-vāsa</i>)
2. Sloužit Božstvu s vírou (<i>śrī-mūrtira śraddhāya sevana</i>)
3. Naslouchat <i>Śrīmad-Bhāgavatamu</i> (<i>bhāgavata-śravaṇa</i>)
4. Zpívat Hare Kṛṣṇa mantru (<i>nāma-kīrtana</i>)
5. Sloužit oddanému (<i>sādhū-saṅga</i>)

Śrīla Rūpa Gosvāmī říká, že tyto praktiky „mají takovou sílu, že i jen malé pouto k jedné z těchto činností vzbudí extázi oddanosti i u začátečníka“.

[Nektar oddanosti, kapitola 13]

*sakala-sādhana-śreṣṭha ei pañca aṅga
kṛṣṇa-prema janmāya ei pāñcera alpa saṅga*

„Těchto pět forem oddané služby je ze všech nejlepších. Dokonce, i když jsou vykonávány v nepatrné míře, probudí v člověku lásku ke Kṛṣṇovi.“

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.129]
(doplňkový odkaz)*

„Extáze oddanosti“ znamená *bhāva-bhakti*. „Začátečník“ v tomto kontextu znamená osobu se slabou připoutaností. Tedy i začínající oddaný se slabou připoutaností ke Kṛṣṇovi může rychle dosáhnout *bhāva-bhakti* praktikováním jedné z těchto pěti nejmocnějších částí *bhakti*.

Život v Mathuře

„Cílem života je dosáhnout transcendentální láskyplné oddané služby Pánu a toho velice snadno dosáhne člověk, který byt' jen po několik sekund pobýval v Mathurā-maṇḍale.“

[Nektar oddanosti, kapitola 12]

„Místa na osmdesáti čtyřech čtverečních mílech mathurské oblasti jsou tak nádherně umístěna na březích řeky Jamuny, že každý, kdo tam přijde, se nikdy nebude chtít vrátit do hmotného světa.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 13*]

„To znamená, že Pán neuděluje oddanou službu obyčejným lidem, kteří ji neberou vážně. Avšak i tito neupřímní lidé, kteří vykonávají oddanou službu podle usměrňujících zásad v měsíci Kártiku v oblasti Mathury v Indii, dosáhnou velice snadno Jeho osobní služby.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 12*]

„Z těchto citátů o oddané službě se může někdy zdát, že jsou přehnané, ale ve skutečnosti tomu tak není. Zjevená písmena uvádějí, že ačkoliv to není možné pro všechny, někteří oddaní díky takové společnosti obdrželi okamžité výsledky.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 13*]

Služba Božstvu s velkou oddaností

V kapitole 13 Śrīla Prabhupāda začíná popis uctívání Božstva a cituje slavný verš Rūpy Gosvāmīho:

*smerām bhaṅgī-traya-paricitām sāci-vistīrṇa-drṣṭim
vaṁśī-nyastādhara-kīśalayām ujjalām candrakeṇa
govindākhyām hari-tanum itaḥ keśi-tīrthopakāṇṭhe
mā prekṣiṣṭhās tava yadi sakhe bandhu-saṅge 'sti raṅgaḥ*

„Jsi-li, moje drahá přítelkyně, připoutaná ke svým světským přátelům, nedívej se do usměvavé tváře Pána Govindy, když stojí na břehu Jamuny u Kéší-ghátu. Pokukuje koutky očí s flétnou na svých rtech, jež připomínají čerstvě rozkvetlé snítky. Jeho transcendentální tělo, prohnuté ve třech místech, září v měsíčním světle.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.239,
citace v Caitanya-caritāmṛtě, Ādi 5.224, význam*]

„Začne-li někoho přitahovat domácí uctívání Božstva Kṛṣṇy, śrī-mūrti, pak zapomene na své vztahy založené na takzvaném přátelství, lásce

a společnosti. Je tedy povinností každého hospodáře zasvětit doma Božstva Pána a začít Je spolu se všemi svými rodinnými členy uctívat.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 13*]

Naslouchání Śrīmad-Bhāgavatamu ve společnosti oddaných

Definice zjeveného písma:

od Śrī Caitanyi Mahāprabhua

*mā 'ye bale, – „āji, bāpa! ki punthi paḍilā?
kāhāra sahita ki vā kandala karilā?“*

Matka Śacī se zeptala: „Můj milý synu, jaké knihy jsi studoval dnes? Pohádal ses s někým?“

*prabhu bale, – „āji paḍilāṇa kṛṣṇa-nāma
satya kṛṣṇa-caraṇa-kamala guṇa-dhāma
satya kṛṣṇa-nāma-guṇa-śravaṇa-kīrtana
satya kṛṣṇacandrera sevaka ye-ye-jana*

Pán odpověděl: „Dnes jsem četl o jménech Kṛṣṇy. Lotosové nohy Kṛṣṇy jsou ve skutečnosti zdroje transcendentálních vlastností. Naslouchání a zpívání o vlastnostech a jménech Kṛṣṇy je Pravda, a Kṛṣṇacandrovi služebníci jsou také Pravda.“

*se-i śāstra satya – kṛṣṇa-bhakti kahe yā 'ya
anyathā haile śāstra pāṣaṇḍatva pāya*

„Ty knihy, které oslavují oddanou službu Kṛṣṇovi, jsou pravá písma; ostatní jsou prostě ateistické.

*yasmin śāstre purāṇe vā
hari-bhaktir na dṛṣyate
śrotavyaṁ naiva tat śāstraṁ
yadi brahmā svayaṁ vadet*

„Nikdo by nikdy neměl naslouchat písmu nebo *Purāṇě*, která nezdůrazňuje oddanou službu Harimu, i kdyby ji přednesl čtyřhlavý Pán Brahmā.“

[*Caitanya-bhāgavata, Madhya-khaṇḍa 1.192-196*]
(*doplňkový odkaz*)

od Mādhavācāryi ze Skanda Purāṇy

Podle Śrīly Rūpy Gosvāmīho je za zjevené písmo považována každá kniha, která přinese osvícení ohledně pokroku v oddané službě. Śrīla Madhvācārya definoval, že zjevená písmna jsou knihy, jako je *Rāmāyaṇa*, *Mahābhārata*, *Purāṇy*, *Upaniṣady*, *Vedānta*, a všechna ostatní písmna napsaná v souladu s těmito zjevenými písmny.“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 12]

Vaiṣṇavská literatura

Ve *Skanda Purāṇě* se říká: „Člověk, který neustále čte písmna hlásající rozvíjení *vaiṣṇavské* oddané služby, je vždy slavný v lidské společnosti a jistě Pána Kṛṣṇu potěší. Člověk, který s velkou péčí uchovává taková písmna doma a skládá jim svou hlubokou úctu, se osvobodí od všech reakcí za hříchy a nakonec bude hoden toho, aby ho uctívali i polobozi.“

Nārādovi Munimu bylo také řečeno: „Můj drahý Nārado, v domě člověka, který píše vaiṣṇavskou literaturu a uchovává ji doma, neustále sídlí Pán Nārāyaṇa.“

[Nektar oddanosti, kapitola 12]

Podstata veškeré filozofie Vedānty

Ve *Śrīmad-Bhāgavatamu*, 12. zpěvu, 13. kapitole, verši 15, stojí: „*Śrīmad-Bhāgavatam* je trestí veškeré *vedāntské* filozofie. Jakýkoliv člověk, který začal být nějakým způsobem přitahován ke čtení *Śrīmad-Bhāgavatamu*, nemůže mít chuť ke čtení žádné jiné literatury. Jinými slovy, člověk, který již zakusil transcendentální blaženost *Śrīmad-Bhāgavatamu*, nemůže být spokojen se světskými spisy.“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 12]

Strom přání

Śrīmad-Bhāgavatam je strom přání védské moudrosti (*nigama-kalpa-taror*). *Veda* znamená „veškeré poznání“ a všechno poznání, kterého je lidské společnosti třeba, dokonale předkládá *Śrīmad-Bhāgavatam*. *Védské* písemnosti zahrnují různé oblasti poznání včetně sociologie, politiky, lékařství a válečnického umění. *Vedy* dokonale popisují všechna odvětví poznání. Pokud se týče duchovního poznání, to je tam

také dokonale popsáno; a *Śrīmad-Bhāgavatam* se považuje za zralý plod *védského* stromu přání.

[viz *Nektar oddanosti*, kapitola 12]

Pro informace o naslouchání o knize *Bhāgavatamu* od osoby *Bhāgavaty*, viz *Nektar oddanosti*, kapitola 12.

„Śukadeva Gosvāmī přiznal, že ačkoliv byl osvobozen už v lůně své matky, teprve tehdy, když poznal *Śrīmad-Bhāgavatam*, se stal velkým oddaným.“

[*Nektar oddanosti*, kapitola 12]

Problém téměř úplně zničen

*naṣṭa-prāyeṣv abhadreṣu
nityaṁ bhāgavata-sevayā
bhagavaty uttama-śloke
bhaktir bhavati naiṣṭhikī*

naṣṭa – zničeno; *prāyeṣu* – téměř do posledního; *abhadreṣu* – vše, co je nepříznivé; *nityaṁ* – pravidelně; *bhāgavata* – *Śrīmad-Bhāgavatam* nebo čistý oddaný; *sevayā* – službou; *bhagavati* – Osobnosti Božství; *uttama* – transcendentální; *śloke* – modlitby; *bhaktiḥ* – láskyplná služba; *bhavati* – nastává; *naiṣṭhikī* – nezvratitelná.

Pravidelnou návštěvou přednášek z *Bhāgavatamu* a službou čistým oddaným je vše nepříznivé v srdci takřka zničeno. Láskyplná služba Osobnosti Božství, Śrī Kṛṣṇovi, který je opěvován transcendentálními písněmi, se tak stane nezvratitelnou skutečností.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.2.18]

Ve Velké Británii Śrīla Prabhupāda vysvětlil, že jak člověk získává stále více a více poznání, má sklon zpyšnět. Proto říká, že problém je „téměř“ zničen, a ne úplně zničen!

[parafráze od *Tribhuvannātha dāse*
(doplňkový odkaz)]

Hari-nāma

*ataeva yady anyāpi bhaktiḥ kalau kartavyā
tadā tat-saṁyoge naivety uktam*

Pokud se v Kali-yuze koná jiná *aṅga bhakti*, musí být doprovázena *hari-nāma-saṅkīrtanem*.

[Śrīla Jīva Gosvāmī, *Bhakti-sandarbha*, *Anuccheda 273*]
(doplňkový odkaz)

Śrīla Prabhupāda cituje v *Nektaru oddanosti* různá písmata pojednávající o vznešeném významu zpívání svatých jmen:

Śukadeva Gosvāmī říká Mahārājovi Parīkṣitovi: „Můj drahý králi, je-li člověk spontánně přitahován ke zpívání Hare Kṛṣṇa *mahā-mantry*, rozumí se tím, že dosáhl nejvyšší úrovně dokonalosti.“ Zvláště je zde zmínka o tom, že lidé, toužící po výsledcích svých činností (*karmī*), ti, kteří touží splynout s Nejvyšší Osobou, a *yogī*, kteří touží po mystických dokonalostech, mohou pouhým zpíváním *mahā-mantry* dosáhnout výsledků všech stavů dokonalosti.“

„Každý, kdo zpívá Mé transcendentální jméno, musí být považován za člověka, který se neustále stýká se Mnou. Říkám ti upřímně, že takový oddaný Mě velice snadno získá.“

[Kṛṣṇa Arjunovi, *Ādi Purāṇa*]

„Hare Kṛṣṇa *mantru* zpívají pouze rty toho, kdo po mnoho zrození uctíval Vāsudevou.“

[*Padma Purāṇa*]

„Mezi svatým jménem Pána a Pánem samotným není rozdíl a jako takové je svaté jméno stejně dokonalé jako Pán sám – úplné, čisté a věčné. Svaté jméno není hmotná zvuková vibrace a není nikterak znečištěné hmotou.“

[*Padma Purāṇa*]

„Ten, kdo nedokázal očistit své smysly, Ho nemůže zpívat bez přestupků. Materialistické smysly tedy nemohou svatá jména Hare Kṛṣṇa *mahā-mantry* zpívat náležitým způsobem. Kdo se však do tohoto procesu zapojí, dostává příležitost skutečně se očistit, takže velice brzy může zpívat bez přestupků.

Caitanya Mahāprabhu doporučil každému zpívat Hare Kṛṣṇa *mantru*, aby očistil prach ze svého srdce. Když je prach ze srdce očištěn, můžeme skutečně porozumět, jak je svaté jméno důležité. Lidé, kteří netouží očis-

tit prach ze svých srdcí a kteří chtějí nechat věci tak, jak jsou, nemohou získat transcendentální výsledky zpívání Hare Kṛṣṇa *mantry*.

Proto je třeba povzbuzování, aby člověk vyvinul svůj služebnický přístup k Pánu, protože to mu pomůže zpívat bez jakéhokoliv přestupku. Tak je žák pod vedením duchovního mistra připraven prokazovat službu a současně zpívat Hare Kṛṣṇa mantru. Jakmile vyvine svůj spontánní služebnický přístup, může okamžitě porozumět transcendentální povaze svatých jmen *mahā-mantry*.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 12*]

Služba oddaným

„Kéž bych se stal upřímným služebníkem oddaných, protože službou oddaným může člověk dosáhnout ryzí oddané služby lotosovým nohám Pána.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 12*]

„I jediný pohled na osoby, jejichž tělo je označeno *tilakem*, symbolizujícím lasturu, disk, kyj a lotos; které mají lístky *tulasī* na hlavách a jejichž tělo vždy zdobí *gopī-candana*, může pomoci každému oprostít se od všech hříšných činností.“

[*Skanda Purāṇa, citace v Nektaru oddanosti, kapitola 12*]

V *Ādi Purāṇě* je následující pasáž, kde samotný Pán Kṛṣṇa oslovuje Arjuna: „Můj drahý Pārtho, člověk, který se prohlašuje za Mého oddaného, jím není. Pouze člověk, který se prohlašuje za oddaného Mého oddaného, je ve skutečnosti Mým oddaným.“

[*citace v Nektaru oddanosti, kapitola 12*]

Hiraṇyakašipu oslovuje Prahlāda: „Můj drahý synu, společnost je velice důležitá. Působí jako křišťál, který odráží vše, co před něj položíš.“

[*z Hari-bhakti-sudhodayi, citace v Nektaru oddanosti, kapitola 12*]

KAPITOLA 14 – KVALIFIKACE PRO ODDANOU SLUŽBU

(varṇāśrama, tapas a vairāgya nejsou části bhakti)

Poznání, odříkání, askeze a *varṇāśrama* jsou všechno předběžné činnosti, které očišťují na hmotné úrovni, aby vytvořily příznivé podmínky pro praktikování *bhakti*. Tyto činnosti samy o sobě však netvoří součást *bhakti*, a proto neprobudí lásku k Bohu. Následující tabulka obsahuje podrobnější přehled a pod ní následuje diskuze o každém bodu.

Témata	Poznání a odříkání Kapitola 14		
Poznání a odříkání	Někteří tvrdí, že jsou důležité pro <i>bhakti</i> .	Rozvoj poznání a odříkání pro vědomí Kṛṣṇy má být na počátku přijat.	Nakonec může být zavrženo, protože oddaná služba závisí pouze na touze po této službě.
	Názor zkušených oddaných je, že mentální spekulace a umělá askeze yogové praxe pomáhají překonat znečištění hmotou.	Také činí srdce stále tvrdším. To pokroku v oddanosti nepomůže. Oddaná služba je způsob, jak dosáhnout pokroku v oddanosti.	<i>bhaktyā māṃ abhijānāti</i> [<i>Bhagavad-gītā</i> 18.55] Osoba Mě může poznat jen oddanou službou. Odříkání je slib odmítnout cokoli, co není nabídnuto Kṛṣṇovi.
	Impersonalisté se snaží vyhnout všemu hmotnému, ale přehlížíji příležitost sloužit Pánu. → nedostatečné odříkání opět poklesnou, bude je přitahovat znečištění hmotou	Používáme stroje, psací stroje, nahrávací zařízení, mikrofony, letadla. Žádný problém, pokud se používají pro Kṛṣṇu. Zásady oddané služby by se však neměly zanedbávat. Duchovní mistr by se neměl nechat unést bohatstvím a množstvím žáků.	Oddaný nemusí konat další očistu, <i>bhakti</i> stačí. Oddaný může konat jeden, dva, tři nebo všechny procesy oddané služby a dosáhne vytouženého cíle, stálosti v oddané službě.

Odříkání

Prostředek k vytvoření odříkání

Když písmo uvádějí, že hmotný svět je iluzí, mělo by být zřejmé, že tato slova jsou prostředkem, který má vytvořit odříkání.

[Baladeva Vidyābhūṣaṇa,
komentář k Vedānta-sūtre 1.4.26]
(doplňkový odkaz)

Hodnota odříkání

*śraddhāveśa-manyāstrte sac-chamādyair
vairāgyodvitti-simhāsanāḍhye
dharma-prākārāñcite sarva-dātrī
preṣṭhā viṣṇor bhāti vidyeśvarīyam*

V chrámu víry obklopeném velkými zdmi náboženství, na trůnu odříkání a obklopené dvořany sebeovládání a jiných ctností, září s velkou nádherou transcendentální poznání, které je velice drahé Pánu Viṣṇuovi.

[Baladeva Vidyābhūṣaṇa,
komentář k Vedānta-sūtre 3.4, vzývání]
(doplňkový odkaz)

Odříkání: návrat k nule

„Odříkání není náprava. To je další bod. Buddhisté a Šaṅkarovci říkají: „Ano, odříkání je náprava, vše opusťte.“ Ale vaiṣṇavové přicházejí s třetím návrhem. Vědí, že dočasně žijí v zemi vykořisťování, ale nemohou být nečinní. Pouhé odříkání znamená odmítnutí všeho, vrátit se k nule. To není žádoucí. Vaiṣṇavové tedy říkají, že existuje země odevzdání se. Ta je normou, každá jednotka tam je odevzdaná jednotka. A odevzdání se musí být směrem ke středu. Naše vnitřní *ātmā*, ne mysl či světská inteligence, všechny tyto věci přesahuje naše skutečné pojetí, duše, která má nějaký vztah s jemnější oblastí. Země odevzdání se začíná Vaikuṇṭhou a končí na Goloce.“

[B. R. Śrīdhara Svāmī, článek
„Vykořisťování, odříkání a odevzdání se“
(karma, jñāna a bhakti)
(doplňkový odkaz)]

Odpoutanost od všeho, co nepomáhá rozvíjet vědomí Kṛṣṇy

*vairāgya-vidyā-nija-bhakti-yoga-
śikṣārtham ekaḥ puruṣaḥ purāṇaḥ
śrī-kṛṣṇa-caitanya-śarīra-dhārī
krpāmbudhir yas tam ahaṁ prapadye*

„Přijímám útočiště u Nejvyšší Osobnosti Božství, Śrī Kṛṣṇy, který sestoupil v podobě Pána Caitanyi Mahāprabhua, aby nás učil skutečnému poznání, oddané službě Jemu a odpoutanosti od všeho, co není příznivé pro vědomí Kṛṣṇy. Sestoupil proto, že je oceánem transcendentální milosti. Odevzdávám se Jeho lotosovým nohám.“

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 6.254]
(doplňkový odkaz)*

Vairāgya

*ruciṁ udvahatas tatra janasya bhajane hareḥ
viṣayeṣu gariṣṭho ,pi rāgaḥ prāyo vilīyate*

Překlad Bhānu Svāmīho:

Pokud má člověk chuť uctívat Pána, i když je silně poután k hmotě, tato pouta budou z větší části zničena během *sādhany*, aniž by se uchýlil k *vairāgyi*.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.254]

*anāsaktasya viṣayān
yathārham upayuñjataḥ
nirbandhaḥ kṛṣṇa-sambandhe
yuktaṁ vairāgyam ucyate*

Překlad Śrīly Prabhupādy:

Nelpí-li člověk na ničem, ale zároveň přijímá vše ve vztahu ke Kṛṣṇovi, je správně umístěný nad vlastnickými pocity.

Překlad Bhānu Svāmīho:

Vairāgya, odříkání osoby, která používá předměty vhodné pro rozvoj oddanosti, zatímco od nich zůstává odpoutána, se označuje za vhodné pro *bhakti*.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.255,
citace v *Caitanya-caritāmṛtē*, *Madhya-līlā* 23.105, význam]

*prāpañcikatayā buddhyā
hari-sambandhi-vastunaḥ
mumukṣubhiḥ parityāgo
vairāgyaṁ phalgu kathyate*

Překlad Śrīly Prabhupādy:

Na druhou stranu ten, kdo odmítá vše, aniž by věděl, jaký to má vztah ke Kṛṣṇovi, není ve svém odříkání tak úplný.

Překlad Bhānu Svāmīho:

Odmítání věcí souvisejících s Pánem osobami toužícími po osvobození, které si myslí, že tyto věci jsou jen hmotné, se nazývá zbytečná (*phalgu-*) *vairāgya*.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.256,
citace v *Caitanya-caritāmṛtē*, *Madhya-līlā* 23.105, význam]

Jñāna a vairāgya činí srdce tvrdým

*yad ubhe cittā-kāṭhinya-hetū prāyaḥ satām mate
sukumāra-svabhāveyaṁ bhaktis tad-dhetur īritā*

Protože *jñāna* a *vairāgya* zpravidla činí srdce tvrdým, autorizovaní oddaní dospěli k závěru, že samotná *bhakti*, jejíž povaha je velmi jemná, je příčinou vstupu do *bhakti*.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.249]

Vairāgya, aby se zabránilo odvrácení pozornosti od Kṛṣṇy

*tyaktvā tūrṇam aśeṣa-maṇḍala-pati-śreṇīm sadā tuccha vat
bhūtvā dīna-gaṇeśakau karuṇayā kaupīna-kanthāśritau
gopī-bhāva-rasāmṛtābdhi-laharī-kallola-magnau muhur
vande rūpa-sanātanau raghu-yugau śrī-jīva-gopālakau*

Uctivě se klaním Šesti Gosvāmīm – Śrī Rūpovi Gosvāmīmu, Śrī Sanātanovi Gosvāmīmu, Śrī Raghunāthovi Bhaṭṭovi Gosvāmīmu, Śrī Raghunāthovi dāsovi Gosvāmīmu, Śrī Jīvovi Gosvāmīmu a Śrī Gopālovi Bhaṭṭovi Gosvāmīmu, kteří odmítli veškerou urozenou společnost jako nevýznamnou. Aby osvobodili ubohé, podmíněné duše, přijali bederní roušky a stali se žebravými mnichy, ale byli vždy pohrouženi do extatického oceánu lásky *gopī* ke Kṛṣṇovi, a vždy se opakovaně koupali ve vlnách tohoto oceánu.

[*Ṣaḍ-gosvāmy-aṣṭaka 4*]
(*doplňkový odkaz*)

Tapas – askeze

V *Uddhava-gītě* (*Śrīmad-Bhāgavatam* 11.19.28-32) se Uddhava ptá: „Co je askeze?“

Kṛṣṇa odpovídá: „Jako skutečná askeze je chápáno vzdání se chťíce.“

Śrīla Prabhupāda zavedl čtyři usměrňující zásady, které obsahují ‚žádný nedovolený sex‘. Původ těchto čtyř zásad se nalézá ve *Śrīmad-Bhāgavatamu*, poté, co se Kali odevzdal Mahārājovi Parīkṣitovi a jeho manželka byla ušetřena.

sūta uvāca
abhyarthitas tadā tasmai
sthānāni kalaye dadau
dyūtāṃ pāṇāṃ striyaḥ sūnā
yatrādharmas catur-vidhaḥ

Sūta Gosvāmī řekl: Mahārāja Parīkṣit dal na jeho žádost osobnosti Kaliho svolení pobývat na místech, kde se provozuje hazard, pití, prostituce a porážení zvířat.

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.17.38]
(*doplňkový odkaz*)

Následováním čtyř usměrňujících zásad se osoba zachrání před vlivem Kaliho, ale protože *tapasā* (askenze) není částí *bhakti*, čtyři usměrňující zásady neprobudí lásku k Bohu, ale spíše vytvoří předběžné podmínky pro růst lásky k Bohu, stejně jako orba připraví pole pro pěstování

plodiny. Poté, co se zasejí semena, zavlažuje se, trhá se plevel, časem může dojít ke sklizni.

Varṇāśrama

Varṇāśrama není aṅga bhakti

saṁmataṁ bhakti-vijñānāṁ bhakty-aṅgatvaṁ na karmaṇām

Znalci *bhakti* se shodují na tom, že karma (*varṇāśrama*) není částí *bhakti*
[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.246]

*varṇāśramācāra-vatā
puruṣeṇa paraḥ pumān
viṣṇur ārādhyate panthā
nānyat tat-toṣa-kāraṇam*

Nejvyšší Osobnost Božství, Pán Viṣṇu, je uctíván správným konáním předepsaných povinností v systému *vareṇ* a āśramů. Jiný způsob, jak uspokojit Nejvyšší Osobnost Božství, neexistuje. Člověk musí být zapojený v instituci čtyř *vareṇ* a āśramů.

Toto je citace z *Viṣṇu Purāṇy* (3.8.9). Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura ve své *Amṛta-pravāha-bhāṣyī* uvedl: „Význam je, že člověk dokáže dospět k dokonalosti života jednoduše uspokojením Nejvyšší Osobnosti Božství.“ Toto je také potvrzeno ve *Śrīmad-Bhāgavatamu*:

*ataḥ pumbhir dvija-śreṣṭhā
varṇāśrama-vibhāgaśaḥ
svanuṣṭhitasya dharmasya
saṁsiddhir hari-toṣaṇam*

„Ó nejlepší z dvojzrozených, závěr je tedy takový, že nejvyšší dokonalostí, které může člověk dosáhnout konáním povinností předepsaných pro jeho povolání podle kastovního rozdělení a životních stavů, je potěšit Osobnost Božství.“

[*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.2.13,
citace ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtě*, *Madhya-līlā* 8.58, význam]
(doplňkový odkaz)

Oddaná služba nás činí stálými v oddané službě

„Śrī Rūpa Gosvāmī zde ujišťuje, že očista vědomí, očista tělesných činností, askeze, klidná mysl atd. se u osoby, která je zaměstnaná v oddané službě, projeví samočinně.

Śrī Rūpa Gosvāmī zde potvrzuje, že existuje devět různých způsobů oddané služby: naslouchání, opěvování, vzpomínání, sloužení, uctívání Božstva v chrámu, modlení se, vykonávání příkazů, sloužení Kṛṣṇovi jako přítel a obětování všeho do Jeho rukou. Každý způsob je tak mocný, že člověk, který následuje i jen jediný z nich, může s jistotou dosáhnout vytoužené dokonalosti. Přitahuje-li například někoho pouze naslouchání o Pánu a jiného přitahuje opěvování slávy Jeho jména, oba dosáhnou svých vytoužených výsledků v oddané službě. To vysvětluje *Caitanya-caritāmṛta*. Člověk může provádět jeden, dva, tři nebo všechny způsoby oddané služby a nakonec dosáhne vytouženého cíle — pevně se ustálí v oddané službě.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 14*]

Následující příklady jsou uvedeny v *Nektaru oddanosti*:

- *śravaṇam* (naslouchání) – Parīkṣit Mahārāja
- *kīrtanam* (opěvování) – Śukadeva Gosvāmī
- *smaraṇam* (vzpomínání) – Prahlāda Mahārāja
- *pāda-sevanam* (služba lotosovým nohám) – Lakṣmī devī
- *arcanam* (uctívání v chrámu) – Pṛthu Mahārāja
- *vandanam* (modlitby) – Akrūra
- *dāsyam* (služba) – Hanumān
- *sakhyam* (přátelství) – Arjuna
- *ātma-nivedanam* (odevzdání mysli, těla, duše) – Bali Mahārāja
- všechny – Ambarīṣa Mahārāja

KAPITOLA 15 – SPONTÁNNÍ ODDANÁ SLUŽBA

Tato kapitola podává definici *rāgānugā-bhakti* a vysvětluje dvě kategorie *rāgātmikā-bhakti*. Je v ní také zmínka o lásce *gopī* ke Kṛṣṇovi ve srovnání s touhami Kubji.

Témata	<i>Rāgātmikā a rāgānugā-bhakti</i> Kapitola 15		
<i>Rāgātmikā-bhakti</i>	Oddaná služba se spontánní láskou v určité <i>rase</i> jako věční společníci Pána, například pastevcí.	<i>kāma-rūpa-mādhurya rasa</i> <i>sambandha-rūpa-</i> další 4 <i>rasy</i>	Tyto bytosti se nemusí o oddané službě nic učit. Jsou již dokonalé.
<i>Rāgānugā-bhakti</i>	Spontánní přitažlivost následovat výše uvedené osobnosti	Mnoho oddaných je nejdříve přitahováno ke Kṛṣṇovi kvůli nějakému smyslovému požitku, poté se očistí pomocí <i>bhakti</i> , a pak se u nich rozvíjí duchovní láska.	„Chtivé touhy“ <i>gopī</i> uspokojit Kṛṣṇovy smysly. Zatímco touhy Kubji byly téměř světské <i>kāma-prāyā</i> (uspokojit vlastní smysly).

Rāgātmikā-bhakti

rāgānugā-vivekārtham ādau rāgātmikocyate

Za účelem definování *rāgānugā-bhakti* by měla být nejprve rozebrána *rāgātmikā-bhakti*.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.271]

*iṣṭe svārasikī rāgaḥ
paramāviṣṭatā bhavet
tan-mayī yā bhaved bhaktiḥ
sātra rāgātmikoditā*

Rāga je definována jako spontánní, hluboká žízeň po milovaném. *Bhakti*, která je podněcována výlučně takovou žízní, se nazývá *rāgātmikā-bhakti*.

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.272]

Dvě kategorie rāgātmikā-bhakti

1. *kāma-rūpa* se skládá z oddaných s intenzivní touhou uspokojit Pána v milenecké lásce.
2. *sambandha-rūpa* se skládá z oddaných s intenzivní touhou uspokojit Pána jako Jeho rodič, přítel nebo důvěrný služebník.

(Přestože milenecká láska (*kāma*) je také druhem vztahu (*sambandha*), Śrīla Rūpa Gosvāmī jí vyčleňuje samostatnou kategorii pro zdůraznění jejího prvotřídního postavení.)

*gopyaḥ kāmād bhayāt kaṁso
dveṣāc caidyādayo nṛpāḥ
sambandhād vṛṣṇayaḥ snehād
yūyaṁ bhaktyā vayaṁ vibho*

Můj milý králi, *gopī* získaly milost Kṛṣṇy díky svým chtivým touhám, Kaṁsa díky strachu, Śiśupāla a další králové díky zášti, Yaduovci jako výsledek svého rodinného vztahu s Kṛṣṇou, vy, Pāṇduovci, díky svému velkému zalíbení v Kṛṣṇovi a my, prostí oddaní, díky své oddané službě.

*[Śrīmad-Bhāgavatam 7.1.31,
citace v Bhakti-rasāmṛta-sindhu]*

Rāgānugā-bhakti

Śrīla Prabhupāda uvedl téma *rāgānugy* ve druhé kapitole:

„Další část *sādhana-bhakti* se nazývá *rāgānugā*. *Rāgānugā* se vztahuje na úroveň, na které člověk díky dodržování usměrňujících zásad začne být trochu více poután ke Kṛṣṇovi a vykonává oddanou službu z přirozené lásky. Člověk zaměstnaný v oddané službě může být například požádán, aby brzy ráno vstával a dělal āraṭi, což je jeden z prvků uctívání Božstev. Zpočátku vstává brzy ráno a provádí āraṭi na příkaz duchovního mistra, ale pak vyvine skutečné pouto. Když dospěje k této připoutanosti, sám od sebe se snaží zdobit Božstva a připravit různé druhy šatů a přemýšlí o různých plánech, jak pěkně provádět svou oddanou službu. Takové prokazování láskyplné služby spadá do kategorie praxe, je ale spontánní. Praxe oddané služby, *sādhana-bhakti*, tedy může být rozdělena na dvě části – usměrněná a spontánní.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 2*]

Definice rāgānugā-bhakti

*virājanṭīm abhivyaktām
vraja-vāsi-janādiṣu
rāgātmikām anusṛtā
yā sā rāgānugocyate*

Rāgānugā-bhakti je definována jako *bhakti*, která následuje po *rāgātmikā-bhakti* a projevuje se zejména u obyvatel Vraji.

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.270,
citace v Caitanya-caritāmṛtē, Madhya-līlā 22.154*]

Kubjā

Chtivou touhu Kubji naproti tomu vzdělaní učenci označují jako „téměř chtivou touhu“. Kubjā byla hrbatá žena, která toužila po Kṛṣṇovi s velkou extatickou láskou. Její touha po Kṛṣṇovi však byla téměř světská a její lásku tak nelze s láskou *gopī* srovnávat. Její láskyplné pouto ke Kṛṣṇovi se nazývá *kāma-prāyā* neboli téměř jako láska *gopī* ke Kṛṣṇovi.

[*Nektar oddanosti, kapitola 15*]

KAPITOLA 16 – DALŠÍ POPIS SPONTÁNNÍ ODDANOSTI

Tato kapitola podává podrobnější informace o tématu spontánní oddanosti. Abychom mohli dále rozvést tabulku, máme podpůrné důkazy o rozvoji našeho věčného vztahu s Kṛṣṇou. Zvýšili jsme také počet důležitých otázek, například zda je naše duchovní tělo již přítomné, i když v současné době v neprojeveném podmíněném stavu, nebo zda se rozvíjí určitou *sādhana*ou. Jsou také předloženy důkazy o konkrétním zaměření ISKCONu.

Témata	<i>Rāgānugā</i> podrobněji Kapitola 16		
Vztah	Nikdo nemůže být Kṛṣṇův otec nebo matka (je <i>Aja</i>, nerodí se, ale Nanda a Yaśodā mají dokonalou rodičovskou náladu). Vṛṣṇiovci ve Dvārace také mají rodičovskou náladu.	Ve stádiu oddané služby, kde se následují usměrňující zásady, není třeba o této lásce diskutovat, protože se musí rozvinout sama v pokročilejším stádiu. [<i>Nektar oddanosti</i>, kapitola 16]	

Témata	<i>Rāgānugā</i> podrobněji Kapitola 16		
Způsobnost pro spontánní službu	Oddaní na úrovni <i>rāgānugā</i> se snaží dosáhnout dokonalosti <i>rāgātmiků</i> .	Pokročilý oddaný by měl vždy jednat jako začátečník, dokud má toto tělo.	Takzvané <i>siddha-praṇālī</i> – představují si sami sebe ve věčné <i>svarūpě</i> , bez skutečné realizace.
Milenecká láska	Následovat <i>gopī</i> z Vṛndāvanu nebo královny z Dvāraky. 2 druhy: jako manželé (<i>svakīyā</i>) nebo milenci (<i>parakīyā</i>)	Přímý kontakt s Pánem se nazývá <i>keli</i> . Ostatní jen zůstávají vzdáleni a o <i>mādhuryi</i> naslouchají.	Žena se může stát přítelem a muž se může stát <i>gopī</i> (např. mudrci z Daṇḍakāraṇyi se stali <i>gopīmi</i>).
Rodičovství nebo přátelství	Následovat Nandu a Yaśodu nebo Subala.	Oddaný by se neměl snažit stát otcem Kṛṣṇy přímo – to by mohla být <i>māyāvāda</i> .	<i>puṣṭi-mārga</i> , uctívání v rodičovské náladě ve <i>Vallabha-sampradāyi</i>

Podpůrné citace o rozvoji vztahu s Kṛṣṇou

Sambandha-rūpa

„Přístup obyvatel Vṛndāvanu, jako jsou Nanda Mahārāja a matka Yaśodā, ukazuje ideální transcendentální pojetí otce a matky Kṛṣṇy, původní Osobnosti Božství. Ve skutečnosti se nikdo nemůže stát Kṛṣṇovým otcem nebo matkou, ale má-li oddaný takové transcendentální pocity, nazývá se to láska ke Kṛṣṇovi v rodičovském vztahu.“

[*Nektar oddanosti, kapitola 16*]

Rāgānugā-bhaktové nenásledují přísně usměrňující zásady

„Rāgānugā oddaní nedodržují moc přísně usměrňující zásady oddané služby, ale spontánně je začnou přitahovat někteří věční oddaní jako Nanda nebo Yaśodā a spontánně se snaží jít v jejich stopách. Postupně se rozvíjí jejich touha být jako určitý oddaný a této činnosti se říká rāgānugā.“

[Nektar oddanosti, kapitola 16]

Bez Nitāiových lotosových nohou nelze dosáhnout Rādhya a Kṛṣṇy

*nitāi-pada-kamala, koṭi-candra-suśīṭala
je chāyā jagata jurāy
heno nitāi bine bhāi, rādhā-kṛṣṇa pāite nāi
dṛḍha kori ‘ dharo nitāir pāy*

Lotosové nohy Pána Nityānandy jsou útočištěm, kde oddaný získá uklidňující měsíční světlo nejen jednoho, ale miliónů Měsíců. Chce-li svět skutečný mír, měl by přijmout útočiště u Pána Nityānandy. Pokud někdo nepřijme útočiště ve stínu lotosových nohou Pána Nityānandy, bude pro něho velmi obtížné přiblížit se k Rādě a Kṛṣṇovi. Pokud skutečně chce vstoupit do taneční zábavy Rādhya a Kṛṣṇy, musí se pevně chytit lotosových nohou Pána Nityānandy.

[Nitāi Pada Kamala,
od Narottama dāse Ṭhākura]
(doplňkový odkaz)

Naslouchání o rāsa-līle

*vikṛīḍitaṁ vraja-vadhūbhir idam ca viṣṇoḥ
śraddhānvito <nuśṛṇuyād atha varṇayed yaḥ
bhaktiṁ parām bhagavati pratilabhya kāmam
hrd-rogam āśv apahinoty acireṇa dhīraḥ*

„Ten, kdo s vírou naslouchá o jednání mezi Pánem Kṛṣṇou a gopīmi při tanci rāsa a kdo tyto činnosti popisuje, dosáhne dokonalé úrovně oddané služby a zároveň ztratí hmotné chtivé touhy.“

Význam:

Osvobozená osoba, jež naslouchá o milostných zábavách Rādhhy a Kṛṣṇy, netíhne k chtivým touhám. Jeden světský darebák jednou řekl, že když vaiṣṇavové zpívají jméno „Rādhā, Rādhā“, vzpomene si na ženu holiče, která se jmenuje Rādhā. To je praktický příklad. Dokud člověk není osvobozený, neměl by se snažit naslouchat o milostných zábavách Rādhhy a Kṛṣṇy. Pokud někdo, kdo není osvobozený, poslouchá vyprávění o tanci *rāsa*, může vzpomínat na svoje světské činnosti a nedovolené vztahy s jakousi ženou, jejíž jméno může být také Rādhā. V podmíněném stavu by se člověk vůbec neměl snažit na takové věci myslet. Následováním usměrňujících zásad by se měl člověk pozvednout na úroveň spontánní náklonnosti ke Kṛṣṇovi. Jedině tehdy by měl naslouchat o *rādhā-kṛṣṇa-līle*.

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 8.255
(verš ze Śrīmad-Bhāgavatamu 10.33.39)]
(doplňkový odkaz)

Siddha-praṇāli

Siddha-praṇāli je proces, při němž jeden *vaiṣṇava*, který si plně uvědomil svou věčnou totožnost, pomáhá dalšímu vaisnavovi na velmi pokročilé úrovni, aby si plně uvědomil svou duchovní totožnost. Ācāryové komentují, že toto platí pro oddaného, který je ve stádiu *prema rurukṣu*, což znamená, že se blíží k *premě*. Někdy tomu, kdo se blíží k *premě*, tímto způsobem pomůže *vaiṣṇava* na vyšší úrovni. V jiných případech je věčná duchovní totožnost automaticky zjevena ze srdce.

Předčasné *siddha-praṇāli* je případ, kdy je dána duchovní totožnost oddaným, kteří se *premě* vůbec neblíží. Takové *siddha-praṇāli* je podvod a praví vaiṣṇavští *ācāryové* je odsuzují.

Existuje již naše *siddha-deha* (duchovní tělo), nebo se rozvíjí prostřednictvím konkrétní *rāgānugā-sādhany*?

Naše duchovní totožnost je znovu probuzena

*nitya-siddha kṛṣṇa-prema 'sādhya' kabhu naya
śravaṇādi-śuddha-citte karaye udaya*

„Čistá láska ke Kṛṣṇovi je věčně zakotvená v srdcích živých bytostí. Není to nic, co by se mělo získat odjinud. Tato láska se přirozeně probouzí, když je srdce očištěné nasloucháním a zpíváním.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.107]
(doplňkový odkaz)

Je ISKCON zaměřen na vaidhī bhakti?

Vidhi-mārga nebo arcanā-mārga a mahā-mantra

„Všechny tyto výroky ukazují, že *mahā-mantra* svatých jmen je mocnější než jakákoliv jiná mantra, včetně 18tislabičné Gopālovy mantry. Ten, kdo má zasvěcení do mantry, má právo praktikovat *vidhi-mārgu*, zatímco někdo, kdo pronáší *mahā-mantru*, ať je zasvěcený nebo ne, má kvalifikaci pro všechny životní situace. Konkrétně následovník cesty *rāgānugā* rychle dosáhne svého vytouženého cíle ve Vraji tím, že přijme útočiště u uctívání svatého jména. Pro osobu následující *vidhi-mārgu* neboli *arcanā-mārgu* je extatická nálada Vraji nejasná a vzdálená. Duchovní praktiky *vidhi-mārgy* nemají moc tuto náladu udělit. *Vidhi-mārge vraja-bhāva pāite nāhi śakti.*“

[*Bhakti Pramode Purī Mahārāja,*
Umění sādhaný, způsoby zpívání]
(doplňkový odkaz)

Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura řekl: „Jediné motto Gauḍīya Maṭhu bylo *param vijayate śrī kṛṣṇa-saṅkīrtanam*‘. Jsme zasvěceni mantrou *kīrtanīyaḥ sadā hariḥ*.“

Hlavním předmětem zájmu ISKCONu je *saṅkīrtana*, který obsahuje spontánní prvek oddané služby. Proto je ISKCON zaměřen na *rāgānugu*. Do jaké míry by oddaní z ISKCONu měli praktikovat *rāgānugā-sādhana*? Pokud je kvalifikací dychtivost, měli bychom dychtit začít praktikovat *rāgānugā-bhakti* co nejdříve?

Kvalifikace pro rāgānugā-bhakti

*kṛṣṇa-bhakti-rasa-bhāvitā matiḥ
krīyatām yadi kuto 'pi labhyate
tatra laulyam api mūlyam ekalaṁ
janma-koṭi-sukṛtair na labhyate*

Čisté oddané služby s vědomím Kṛṣṇy nelze dosáhnout ani stovkami a tisíci životů naplněných zbožným jednáním. Lze ji získat pouze za jedinou cenu, a tou je silná touha ji mít. Je-li někde dostupná, je třeba ji neprodleně koupit.

*[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 8.70]
(doplňkový odkaz)*

Takovému způsobu oddané služby se někdy říká *puṣṭi-mārga*. *Puṣṭi* znamená „vyživování“ a *mārga* znamená „cesta“. Rozvoj tohoto citění vyživuje oddanou službu, která tak dospěje až na nejvyšší úroveň; proto se tomu říká cesta vyživování neboli *puṣṭi-mārga*. Takto uctívá Kṛṣṇu Vallabha-sampradāya, která náleží do Viṣṇusvámího skupiny vaiṣṇavského náboženství. Oddaní v Gujaratu většinou pod tímto označením *puṣṭi-mārga* uctívají Bāla-Kṛṣṇu.

[Nektar oddanosti, kapitola 16]

KAPITOLA 17 – EXTATICKÁ LÁSKA

Třetí vlna

Tato a následující kapitola popisují *bhāva-bhakti* nebo oddanou službu v čisté extatické lásce. *Nektar oddanosti* se pouze dotýká těchto témat velmi krátkými popisy. Zbývající kapitoly však podávají více podrobností a Rūpa Gosvāmī v tomto tématu pokračuje ve své knize *Ujjvala-nīlamanī*, která je určena pro pokročilé čtenáře.

Témata	<i>Bhāva-bhakti</i> Kapitola 17		
<i>bhāva</i> ↓ <i>uttama-adhikārī</i>	V té době srdce září jako slunce. Slunce je vysoko, nikdy není zakryté žádným mrakem; podobně, když je oddaný čistý jako slunce, v jeho čistém srdci je extatická láska, slavnější než sluneční záře. Tehdy je připoutanost ke Kṛṣṇovi dokonalá.	V tomto stádiu je oddaný na úrovni <i>uttama-adhikārīho</i> , dokonalé oddanosti. Takového oddaného nerozruší hmotné náklonnosti a má zájem pouze o službu Rádě a Kṛṣṇovi.	třes těla, prolévání slz

Témata	<i>Bhāva-bhakti</i> Kapitola 17		
Dva způsoby, jak dosáhnout <i>bhāvy</i>	neustálým sdružováním se s čistými oddanými zvláštní milostí Pána	společnost: Nārada s <i>bhakti-vedānty</i> a následování jejich pokynů	bezpříčinná milost třemi způsoby: řečí pohledem přáním dobrého

Bhāva-bhakti je uttama-adhikārī

Provádění usměrněné oddané služby člověka skutečně povýší na transcendentální úroveň, mimo dosah kvalit hmotné přírody. Tehdy začne jeho srdce zářit jako slunce. Slunce je vysoko nad planetárními systémy a žádný mrak ho nemůže zakrýt. Je-li oddaný také čistý jako slunce, z jeho čistého srdce se šíří extatická láska, která je slavnější než sluneční zář. Teprve tehdy je jeho pouto ke Kṛṣṇovi dokonalé. Oddaný ve své extatické lásce začne spontánně toužit po tom, aby sloužil Pánu. V tomto stavu je na úrovni *uttama-adhikārīho*, dokonalé oddanosti. Takového oddaného nerozrušuje hmotná náklonnost a zajímá ho pouze služba Rádě a Kṛṣṇovi.

[*Nektar oddanosti, kapitola 17*]

Definice bhāva-bhakti

śuddha-sattva-višeṣātmā
prema-sūryāṁśu-sāmya-bhāḥ
rucibhiś citta-masṛṇya-
kṛd asau bhāva ucyate

śuddha-sattva – neznečištěným dobrem; *višeṣa* – vyznačující se; *ātmā* – jejíž povaha; *prema* – lásky k Bohu; *sūrya* – jako slunce; *āṁśu* – paprsek; *sāmya-bhāḥ* – stejná jako; *rucibhiḥ* – různými chutěmi; *citta* – srd-

ce; *masṛṇya* – měkkost; *kṛt* – způsobuje; *asau* – tato měkkost; *bhāvaḥ* – emoce; *ucyate* – nazývá se.

Oddaná služba vykonávaná na transcendentální úrovni čistého dobra je jako sluneční paprsek lásky ke Kṛṣṇovi. Tehdy oddaná služba způsobí, že srdce změkne různými chutěmi a oddaný dosáhne úrovně *bhāvy* (emoce).

[citace v *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya-līlā* 23.5]
(doplňkový odkaz)

śuddha-sattva

„Hlavní charakteristikou *bhāvy* je *śuddha-sattva-viśeṣātmā*; to je stádium, na kterém *śuddha-sattva* vstupuje do srdce oddaného. *Śuddha-sattva* není hmotná kvalita dobra, ale Pánova vnitřní energie – její funkcí je v živé bytosti oživit neprojevenou lásku ke Kṛṣṇovi.“

[*Vlny oddanosti*]
(doplňkový odkaz)

prema-sūryāṁśu

„*Bhāva* je jako první paprsek slunce *premy*, který brzy vyjde v srdci.“

[*Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.3.1]

Jak se získá bhāva

1. duchovními praktikami:

- *vaidhī sādhana*

příkladem je Nārada Muni, který následoval pokyny *bhakti-vedāntū*

- *rāgānugā-sādhana*

V *Padma Purāṇě* je příběh začínající oddané, která ve snaze pozvednout se na extatickou úroveň tančila celou noc, aby vyvolala Pánovu milost.

2. zvláštní milostí:

- za prvé, od čistého oddaného

Prahlāda přirozeně přitahoval Kṛṣṇa, protože měl Nāradovu společnost v lůně.

Mṛgāri, lovec byl změněn Nāradovou milostí.

- za druhé, od Pána

To se přirovnává k čestnému titulu; nelze jej očekávat, ale jen na něj čekat.

Zvláštní milost může být projevena pouhou řečí, pohledem a přáním dobrého.

„Zdánlivě náhodný rozvoj extatických pocitů díky bezpříčinné milosti Kṛṣṇy můžeme rozdělit na tři skupiny: pouhou řečí (slovy), pouhým pohledem a pouhým přáním dobrého.

1. V *Nārādīya Purāṇě* se píše o rozvoji extatické lásky pouhou řečí. Pán Kṛṣṇa říká Nāradovi: „Ó nejlepší z *brāhmaṇů*, přeji si, abys mohl vyvinout Mou ryzí oddanou službu, která je plná transcendentální blaženosti a příznivá po všech stránkách.“
2. *Skanda Purāṇa* hovoří o rozvinutí extatické lásky ke Kṛṣṇovi pouhým pohledem: „Když obyvatelé provincie Jāṅgala zahlédli Kṛṣṇu, Osobnost Božství, zmocnily se jich takové pocity, že z Něj nemohli spustit oči.“
3. A o srdečném přání říká Nārada v *Śuka-saṁhitě* Śrīlovi Vyāsadevovi: „Máš syna, který je největším oddaným Osobnosti Božství, a vidím, že aniž dodržoval usměrňující zásady oddané služby, provází ho již mnoho příznaků dosažených oddanou službou po mnoha a mnoha zrozeních.“

[Nektar oddanosti, kapitola 17]

Prahládova extatická láska byla výsledkem milosti Pána Kṛṣṇy.

„V sedmém zpěvu, čtvrté kapitole, 36. verši *Śrīmad-Bhāgavatamu* říká Nārada o extatické lásce ke Kṛṣṇovi králi Yudhiṣṭhirovi: „Můj drahý králi, je velice těžké popsat Prahládovu povahu. Vyvinul přirozené pouto ke Kṛṣṇovi, a cokoliv o jeho povaze řeknu, bude pouhé seskupení slov; jeho skutečnou povahu není možné vyličit.“ Znamená to, že samotný Nārada uznal, že Prahládova extatická láska se rozvinula milostí Pána Kṛṣṇy.“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 17]

KAPITOLA 18 – POVAHA OSOBY OPLÝVAJÍCÍ EXTATICKOU LÁSKOU

Tato kapitola se zaměřuje na devět příznaků *bhāvy*, které uvedl Rūpa Gosvāmī. Tabulka uvádí rychlý přehled a podrobnosti následují v níže uvedeném textu. Také se zabýváme tématem stínové připoutanosti. Extázi je možné si ‚vypůjčit‘ ze společnosti pokročilých oddaných nebo z pobytu ve svatém *dhāmu*. Tyto příznaky jsou dočasné a nemají stejnou hloubku a intenzitu jako *bhāva*.

Témata	Devět příznaků <i>bhāvy</i>		
9 příznaků <i>bhāvy</i>	Využití času: ve službě tělem, myslí a slovy	Vytrvalost: Ten, kdo není vyveden z míry v přítomnosti rušivých příčin.	Pokora: Když oddaný se všemi čistými realizacemi není pyšný.
	Odpoutanost: Smysly vždy touží po smyslovém požitku, ale když oddaný vyvine transcendentální lásku ke Kṛṣṇovi, pak tato touha zmizí.	Velká naděje: Nemám žádnou lásku ke Kṛṣṇovi, ani k příčinám rozvoje lásky ke Kṛṣṇovi – jmenovitě naslouchání a pronášení svatého jména. I přesto stále doufám.	Dychtivost: Přes ty rty přichází zvuková vibrace způsobující větší šilenství než šileného slona. Tolik si Ho přeji spatřit ve Vṛndāvanu!
	Připoutanost k pronášení svatého jména: Dcera krále Vṛṣabhānua roní slzy a úzkostlivě pronáší Tvé jméno, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa.	Dychtí oslavovat Kṛṣṇu: Kṛṣṇovy krásné činnosti přitahují mé srdce a já nevím, co dělat.	Láska ke svatému dhāmu: Čistý oddaný navštěvuje všechna místa Kṛṣṇových zábav a vzpomíná na Pána.

Devět příznaků bhāvy

1. *avyartha-kālatvaṁ* – využití času. Neustálé zapojení do oddané služby, dvacet čtyři hodiny denně.
2. *kṣāntir* – vytrvalost. Zůstat tolerantní a trpělivý, dokonce i při velkém rušení.
3. *viraktir* – odpoutanost. Naprostá lhostejnost k předmětům smyslového požitku.
4. *māna-śūnyatā* – pokora. Člověk je pokorný, vyrovnaný, i když je nesmírně vznešený.
5. *āśā-bandhaḥ* – naděje v beznaději. Pevná víra oddaného, že ho Kṛṣṇa přivede k nejvyšší dokonalosti, i když se oddaný cítí nízký a naprosto nekvalifikovaný toho dosáhnout sám.
6. *samutkaṇṭhā* – intenzivní touha dosáhnout čisté láskyplné služby.
7. *nāma-gāne sadā ruciḥ* – neustálá připoutanost ke zpívání Hare Kṛṣṇa.
8. *āsaktis tad-guṇākhyāne* – závislost na oslavování Kṛṣṇových vlastností.
9. *prītis tad-vasati-sthale* – láska k životu v Pánově *dhāmu*.

Využití času

Ryzí oddaný, který vyvinul čistou lásku ke Kṛṣṇovi, svá slova neustále zaměstnává pronášením modliteb Pánu. Neustále přemýšlí o Kṛṣṇovi a tělem se buď klaní před Božstvem, nebo slouží nějak jinak. Při těchto extatických činnostech mu někdy tečou slzy. Takto zaměstnává ve službě Pánu celý svůj život a ani jediný okamžik nepromarní něčím jiným.

[*Nektar oddanosti, kapitola 18*]

Odpoutanost

Existují dva druhy odpoutanosti: *vairāgya* a *virakti*. Před dosažením stádia *bhāvy* se u oddaného může projevovat *vairāgya*; může si násilně udržovat odstup od předmětů smyslového požitku a tak ovládat smysly. Ve stádiu *bhāvy* však projevuje vyšší druh odpoutanosti, *virakti*, kdy zcela ztrácí veškerou chuť na smyslové předměty. Tak jeho smysly zůstávají plně ovládnuty, i když je přímo uprostřed smyslových předmětů.

Díky seberealizaci si oddaný plně uvědomuje, jak je nepatrný a bezmocný. Sám o sobě nemůže dosáhnout ničeho, nemluvě o dosažení toho nejvyššího a nejvzácnějšího: *kṛṣṇa-premy*. Oddaný si tedy zoufá.

Seberealizace však také způsobuje, že chápe všemohoucnost Pána a Jeho nepochopitelnou náklonnost ke všem živým bytostem. Proto, ačkoliv je zcela neschopný dosáhnout čehokoliv sám, je si jistý, že mu Kṛṣṇa pomůže. Tím získá naprostou jistotu, že dosáhne nejvyššího úspěchu navzdory svým nedostatkům.

Pokora

„Má-li oddaný všechny vlastnosti čisté realizace, a přesto není na své postavení pyšný, pak se nazývá pokorný. V *Padma Purāṇě* stojí, že král Bhagīratha byl vládcem všech ostatních králů, a přesto vyvinul tak extatickou lásku ke Kṛṣṇovi, že se stal žebravým mnichem a vydal se žebrat dokonce i do domů svých politických nepřátel a nedotknutelných. Byl tak pokorný, že se před nimi uctivě klaněl.“

[Nektar oddanosti, kapitola 18]

Velká naděje

„Modlitba Rūpy Gosvāmīho je dostatečným příkladem jeho nadějí: „Nemám žádnou lásku ke Kṛṣṇovi, ani sklony k naslouchání a opěvování, které ji rozvíjejí. *Bhakti-yogy*, pomocí které člověk neustále myslí na Kṛṣṇu a vkládá si Jeho lotosové nohy do svého srdce, se mi také nedostává. Co se týče filozofického poznání nebo zbožných činností, nedovedu si představit příležitost, jak bych je prováděl, a nadto jsem

se nenarodil v dobré rodině. Musím se proto pouze modlit k Tobě, Gopījana-vallabho (Kṛṣṇo, ochránče a milence *gopī*), s přáním a nadějí, že se nějakým způsobem budu schopen obrátit k Tvým lotosovým nohám, a tato naděje mi způsobuje bolest, protože si myslím, že nejsem hoden, abych dospěl k tomuto transcendentálnímu cíli života.‘ To znamená, že v duchu *āśā-bandha* bychom měli i v beznadějně situaci doufat, že se nějakým způsobem budeme schopni dostat k lotosovým nohám Nejvyššího Pána.“

[Nektar oddanosti, kapitola 18]

Dychtivost dosáhnout vytouženého úspěchu

Bilvamaṅgala Ṭhākura tuto touhu vyjadřuje ve své knize *Kṛṣṇa-karṇāmṛta*: „Toužebně čekám na to, až uvidím toho vṛndāvanského chlapce, jehož tělesná krása uchvacuje celý vesmír. Jeho oči lemované černým obočím jsou vždy rozevřené jako okvětní lístky lotosu, a On jimi vždy dychtivě vrhá pohledy na Svě oddané, a proto jimi mírně pohybuje ze strany na stranu. Jeho oči jsou vždy vlhké a rty zbarvené jako měď, a z těchto rtů vychází taková zvuková vibrace, že člověk začíná být ještě šílenější než šílený slon. Tolik Ho chci vidět ve Vṛndāvanu!“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 18]

Připoutanost ke zpívání svatých jmen Pána

V téže *Kṛṣṇa-karṇāmṛtě* je další výrok o tom, jak zpívá Rādhārāṇī. Pronesla jej jedna z Jejích společnic: „Ó Pane Govindo, dcera krále Vṛṣabhānuu teď prolévá slzy a úzkostlivě zpívá Tvé svaté jméno – ,Kṛṣṇa! Kṛṣṇa!““

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 18]

Dychtivost popisovat

Pánovy transcendentální vlastnosti

Kṛṣṇa-karṇāmṛta též líčí připoutanost k opěvování slávy Pána: „Co mohu udělat pro Kṛṣṇu, který přináší větší potěšení, než jaké jsme schopni si představit, a je nezbednější než všichni neposední hoši?“

Představa Jeho úžasných činností přitahuje mé srdce a já nevím, co mám dělat!“

[citace v Nektaru oddanosti, kapitola 18]

Vytrvalost a láska k životu v dhāmu

Vytrvalost a láska k životu v *dhāmu* se přirozeně probouzí ve stádiu *bhāvy*. Koneckonců, *dhāma* je replikou duchovního světa.

vṛndāvanam parityajya padam ekaṁ na gacchati

„Kṛṣṇa neopouští Vṛndāvan ani na jediný krok.“

[Yāmala-tantra,

citace v Laghu-Bhāgavatāmṛtē 1.5.461]

Oddaný se silným extatickým poutem ke Kṛṣṇovi přirozeně také nechce toto místo nikdy opustit.

Také se vytrvale snaží zůstat ve svatém *dhāmu* a uchovat si vědomí, které vládne v Pánově sídle.

Raty-ābhāsa

2 druhy: stínová připoutanost a připoutanost *parā*

Stínová připoutanost

Pokud někdo, aniž by podstoupil usměrňující zásady oddané služby nebo byl veden pravým duchovním mistrem, projevuje napodobeninu pouta, nazývá se to stínová připoutanost. Někdy vidíme, že člověk ve skutečnosti připoutaný k hmotnému požitku nebo osvobození má to štěstí sdružovat se s čistými oddanými, zatímco zpívají svaté jméno Pána. Milostí Pána může také spolupracovat a připojit se ke zpívání. V té době, jednoduše společností takových čistých oddaných, se na něm odrážejí paprsky podobné měsíčním z jejich srdcí a vlivem těchto čistých oddaných může díky zvědavosti projevit něco podobného připoutanosti, ale je to velmi krátkodobé.

Připoutanost parā

A jestliže projevem takové stínové připoutanosti u osoby vymizely všechny hmotné bolesti, pak se nazývá připoutanost *parā*.

Tato stínová připoutanost a připoutanost *parā* se mohou rozvinout, pokud se osoba sdružuje s čistým oddaným nebo navštěvuje svatá místa jako Vṛndāvana nebo Mathurā. Pokud obyčejný člověk rozvine takovou připoutanost ke Kṛṣṇovi a poštěstí se mu konat oddané činnosti ve společnosti čistých oddaných, může se také povznést na úroveň čisté oddané služby. Závěrem je, že transcendentální připoutanost je tak silná, že pokud se projeví dokonce i u nějakého obyčejného člověka, společnost čistého oddaného ho může přivést do stádia dokonalosti. Tato připoutanost ke Kṛṣṇovi se však nemůže u nikoho projevit, pokud není dostatečně požehnán společností čistých oddaných.

[Vlny oddanosti]

Bhāva přitahuje Kṛṣṇu

„Śrī Kṛṣṇu jako včelu silně přitahuje vůně květu *bhāva-bhakti* Jeho oddaného.“

[Bhakti-rasāmṛta-sindhu – úvod, Bon Mahārāja]

KAPITOLA 19 – ODDANÁ SLUŽBA S ČISTOU LÁSKOU K BOHU

Lásky k Bohu je dosaženo velice vzácně. Slovo láska existuje pouze ve vztahu s Kṛṣṇou. Tato kapitola podává rychlý přehled o lásce k Bohu v tabulce a následujících odstavcích.

Témata	<i>Kṛṣṇa-prema</i> Kapitola 19		
Čistá láska k Bohu	Když touha milovat Kṛṣṇu v určitém vztahu zesílí, je známa jako čistá láska k Bohu.	Slovo láska může být použito pouze ve vztahu k Osobnosti Božství. V hmotném světě o lásce nelze mluvit.	Zpívá svatá jména Pána, někdy pláče, někdy mluví z cesty, někdy zpívá a někdy – bez ohledu na jakékoliv cizí lidi – tančí jako blázen.
	Pánova zvláštní milost „<i>Gopī</i> nestudovaly <i>Vedy</i>, aby Mě dosáhly. Nikdy nebyly na svatých poutních místech. Nenásledovaly žádné usměrňující zásady. Nepodstoupily askezi. Jen díky Mé společnosti dosáhly té nejvyšší dokonalosti oddané služby.“	<i>Nārada-pañcarātra</i> Vaiṣṇava, který neustále myslí na podobu Pána Kṛṣṇy, by měl být znám jako čistý. Kdokoliv v extázi lásky k Bohu nemůže vnímat hmotnou strast nebo štěstí pocházející z těla nebo mysli.	Jīva Gosvāmī nebyl v době sepsání <i>Bhakti-rasāmṛta-sindhu</i> (1552) ještě aktivní.

Co je láska?

„Jakmile zesílí čistá touha milovat Pána v určitém vztahu, říká se tomu čistá láska k Bohu.

Slovo láska můžeme ve skutečnosti použít pouze ve vztahu s Osobností Božství. V hmotném světě se o lásce vůbec nedá mluvit.“

[Nektar oddanosti, kapitola 19]

Tančí jako blázen

„Oddaný při dodržování usměrňujících zásad oddané služby vyvine přirozené vědomí Kṛṣṇy, jeho srdce změkne, a tak zpívá a tančí jako blázen. Při zpívání svatého jména Pána někdy křičí, někdy mluví z cesty, někdy zpívá a někdy tančí jako blázen, aniž se stará o své okolí.“

*[Śrīmad-Bhāgavatam 11.2.40,
citace v Nektaru oddanosti, kapitola 19]*

Neustále myslí na Kṛṣṇu

„V *Nārada-pañcarātre* je vysvětleno, že čistou ryzí oddanou službu nemotivuje žádný osobní prospěch. Miluje-li oddaný Pána Kṛṣṇu neustále s myslí na Něho upřenou, pak se takový oddaný přístup ukáže jako jediný způsob, jak upoutat Pánovu pozornost. Jinými slovy vaiṣṇava, který neustále myslí na podobu Pána Kṛṣṇy, je čistý vaiṣṇava.“

[Nektar oddanosti, kapitola 19]

Nedokáže vnímat hmotnou úzkost nebo štěstí pocházející z těla nebo z mysli

V *Nārada-pañcarātre* proto říká Pán Śiva Pārvatī: „Má drahá nejvyšší bohyně, věz ode mě, že žádný člověk, který vyvinul extázi lásky k Nejvyšší Osobnosti Božství a který je díky tomu neustále pohroužen v transcendentální blaženosti, nemůže ani vnímat hmotné strasti nebo radosti pocházející z těla a mysli.“

[Nektar oddanosti, kapitola 19]

Láska Śrīmatī Rādhārāṇī

„Śrīmatī Rādhārāṇī prožívala prvotní pouto ke Kṛṣṇovi (*pūrva-rāga*) a myslela si: „Od té doby, co jsem uslyšela jméno toho, jemuž říkají Kṛṣṇa, jsem se téměř pomátla. Je tu také další osoba, která hraje na flétnu

takovým způsobem, že se v Mém srdci při zaslechnutí těch tónů probouzí intenzivní šílenství. A pak je tu ještě třetí osoba, k níž Moje mysl přilne hned, jak na obrázku uvidím Její nádhernou záři podobnou blesku. Myslí si proto, že jsem zatracena, protože jsem připoutaná ke třem osobám najednou. Bylo by pro mne tedy nejlepší, kdybych zemřela.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Antya-līlā 1.142]
(doplňkový odkaz)

Dosažení Kṛṣṇa-premy

Láska je plodem svatého jména

kṛṣṇa-nāmera phala – ‘premā’, sarva-śāstre kaya

„Závěrem všech zjevených písem je, že člověk by měl probudit svoji neprojevenou lásku k Bohu.“

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 7.86]
(doplňkový odkaz)

Služba oddanému je hlavní příčinou premy

*śuddha-bhakata-caraṇa-reṇu, bhajana-anūkula,
bhakata sevā parama siddhi prema latikāra mūla*

Uctívát prach lotosových nohou čistých oddaných je to nejpříznivější; služba oddaným je hlavní příčinou lásky k Bohu.

[Bhaktivinoda Ṭhākura]
(doplňkový odkaz)

Milost Pána Nityānandy

heno nitāi bine bhāi, rādhā-kṛṣṇa pāite nāi

Bez milosti Pána Nityānandy není možné dosáhnout Rādhya a Kṛṣṇy.

[Narottama dāsa Ṭhākura]
(doplňkový odkaz)

Zvláštní milost Pána

Kṛṣṇa řekl Uddhavovi: „Gopī z Vṛndāvanu nestudovaly Vedy, aby Mě získaly, a nikdy nebyly na žádných svatých poutních místech. Nevěnovaly se žádnému zbožnému dodržování usměrňujících zásad

ani nepodstupovaly žádnou askezi. Nejvyšší dokonalost oddané služby získaly jednoduše Mojí společností.“

[ze *Śrīmad-Bhāgavatamu* 11.12.7,
citace v *Nektaru oddanosti*, kapitola 19]

Stádia premy

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura vysvětluje povahu *premy* ve své *Caitanya Śikṣāmṛtē*, kapitole 7, a také v *Daśa-mūla tattvē*, kapitole 11. Když Ṭhākura cituji, vkládám text do uvozovek a mé komentáře do závorek.

Prema – „Když má sílu překonat cokoliv jiného a stane se dostatečně pevnou, aby odolala všem opozičním náladám.“

Sneha – „Když *prema* osvětluje vědomí a působí tání srdce, nazývá se *sneha*. Má dvě odrůdy, *ghṛta-sneha* a *madhu-sneha*. *Sneha*, která je nesmírně důstojná, se nazývá *ghṛta-sneha*. *Sneha*, která je nesmírně majetnická, se nazývá *madhu-sneha*. *Rati* je dvou druhů: já jsem jeho a on je můj. *Madhu-sneha* má podobu ‚On je můj‘. Takovou *rati* má Rādhārāṇī.“

Māna – „Když *sneha* začne projevovat neupřímnost, stane se z ní *māna*.“ (Například Rādhārāṇī může projevit hněv a nemusí být ochotná setkat se s Kṛṣṇou, aby zvýšila Jeho připoutanost k Ní). „Když se objeví *māna*, i Kṛṣṇa projevuje z lásky strach.“

Praṇaya – „Když se *māna* stane důvěrnou s trvalou úctou ke Kṛṣṇovi, nazývá se *praṇaya*.“

Rāga – „Když se v rámci *praṇayi* zažívá nesmírný zármutek a radost, stává se *rāgou*. Když se *sneha* stane plnou touhy, stává se *rāgou*. Když se objeví *rāga*, i okamžik odloučení se stává nesnesitelným.“

Anurāga – „Když *rāga* nahlíží na drahocenný předmět stále novějšími způsoby a sama se projevuje stále novějšími způsoby, je to *anurāga*. Při objevení se *anurāgy* oddaný touží narodit se i jako neživý předmět, jen aby byl blízko Kṛṣṇovi.“

Mahābhāva – „Když *anurāga* dosáhne stupně šílenství s ničím nesrovnatelnou úžasnou podobou, nazývá se *mahābhāva*.“

Více o povaze Kṛṣṇa-premy

„Po náladě služby následuje nálada přátelství a rodičovské lásky, která se zvětšuje až k podextázi spontánní lásky. Velikost lásky přátel, jako je Subala, sahá až k úrovni extatické lásky k Bohu.“

Význam: Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura říká, že nálada neutrality se zvětšuje do jednoduché lásky k Bohu. V náladě služby láska k Bohu roste dále až k náklonnosti, láskyplnému hněvu, lásce a připoutanosti. Nálada přátelství podobně přerůstá v náklonnost, láskyplný hněv, lásku, připoutanost a podřadnou připoutanost. Stejně je to s náladou rodičovské náklonnosti. Zvláštním rysem přátelské nálady projevené osobnostmi, jako je Subala, je, že přerůstá z přátelské náklonnosti k láskyplnému hněvu, spontánní připoutanosti, podřadné připoutanosti a nakonec k extázi, kde trvale existují všechny extatické příznaky.

[Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 23.55]
([doplňkový odkaz](#))

„Když je materialistický aspekt *ahantā* a *mamatā* nesmírně hluboký, osoba zůstává v koloběhu rození a umírání. Když se rozvine bezpříčinná částice víry a osoba pomýšlí stát se vaiṣṇavou a sloužit Pánu, *ahantā* a *mamatā* se mírně zduchovní a *jīva* se kvalifikuje pro oddanou službu. Ve stádiu *sādhū-saṅga* se nádech zduchovnění stává konkrétnějším. Ve stádiu *aniṣṭhitā-bhajana-kriyā* je zduchovnění lokalizováno do jednoho místa, zatímco hmotný aspekt je v plné síle. Ve stádiu *niṣṭha* se zduchovnění stává pronikavějším a hmotný vliv poněkud klesá. Ve stádiu *ruci* se zduchovnění já a moje stává dominantním a materialistický aspekt se lokalizuje. Ve stádiu *āsakti* se duchovní aspekt stává úplným a hmotný aspekt stopovým. Ve stádiu *bhāva* je duchovní aspekt absolutní a hmotný aspekt se stává stínem, který se občas objevuje. Ve stádiu *premy* se duchovní aspekt stává nesmírně intenzivním a hmotný aspekt zcela chybí.

Ve stádiu *bhajana-kriyā* je meditace o Pánu smíšená s jinými tématy a je dočasná. Ve stádiu *niṣṭha* meditace o Pánu nese stopu dalších témat. Ve stádiu *ruci* jiná témata chybějí a meditace je dlouhodobá. Ve stádiu *āsakti* se meditace stává hlubokou. Během *bhāvy* se Pán zjevuje v mysli díky

meditaci. Při dosažení *premy* je společně se zjevením se Pána v mysli dosaženo přímé společnosti Pána.“

[*Mādhurya Kaṣambinī*]
(doplňkový odkaz)

Sārvabhauma Bhaṭṭācārya viděl v těle Pána Caitanyi Mahāprabhua příznaky *sūddīpta-sāttviky* a ihned porozuměl Jeho transcendentální extatické proměně. Takové příznaky se projevují pouze v tělech věčně osvobozených oddaných.

VÝZNAM: Slovo *sūddīpta-sāttvika* vysvětluje Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura takto: „V *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* je zmínka o osmi družích transcendentálních proměn, ke kterým dochází v tělech pokročilých oddaných. Oddaný je někdy potlačí a toto potlačení má dvě úrovně, odborně zvané *dhūmāyitā* a *jvalitā*. *Dhūmāyitā* (doutnající) úroveň se projeví, když jsou nepatrně přítomné jedna nebo dvě proměny a je možné je skrýt. Jsou-li přítomné dvě nebo tři transcendentální proměny a je stále ještě možné je skrýt, i když s velkými potížemi, říká se této úrovni *jvalitā* (rozhořívající se). Jsou-li přítomné čtyři nebo pět příznaků, bylo dosaženo úrovně *dīpta* (hořící). Je-li zároveň přítomno šest až osm příznaků, říká se tomu *uddīpta* (rozpálená). A znásobí-li se všech osm příznaků tisíckrát a jsou-li přítomné zároveň, říká se tomu *sūddīpta* (silně rozpálená) úroveň. *Nitya-siddha-bhakta* je označení Pánových věčně osvobozených společníků. Tito oddaní se těší ze společnosti Pána ve čtyřech vztazích – jako služebník, přítel, rodič nebo milenec.“

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 6.12*]
(doplňkový odkaz)

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya, kapitola 23 se nazývá: „Láska k Bohu – konečný životní cíl“

Tato kapitola je součástí vysvětlení Śrī Caitanyi Mahāprabhua Sanātanovi Gosvāmimu ve *Śrī Caitanya-caritāmṛtě*, *Madhya-līle*, kapitoly 20 až 23. Tyto kapitoly jsou docela paralelní k *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* a mnoho veršů je zde citováno z *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*. Jak v textu, tak ve výkladech Śrīly Prabhupādy získáváme podrobnější informace o tomto tématu *premy*.

[*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 23.1-65*]
(doplňkový odkaz)

Viraha Gītā

Když přijede Akrūra, aby odvezl Kṛṣṇu a Balarāma z Vṛndāvanu, pro *gopī* končí svět; vyjadřují svůj pocit ve ‚*Viraha Gītě*‘ – Písni odloučení ze *Śrīmad-Bhāgavatamu* 10.39.16-31. V posledním verši *gopī* oslovují Kṛṣṇu „Govinda, Dāmodara, Mādhaveti“. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura podává velmi pěkné vysvětlení. *Gopī* používají jméno ‚Govinda‘, jímž oslovují Kṛṣṇu jako ‚Toho, kdo těší krávy‘, nebo ‚Toho, kdo těší smysly‘. *Gopī* říkají: „Teď, když odjíždíš, naše smysly (naše krávy) prostě odcházejí s Tebou. Měl bys je ochránit.“ A pak, když si uvědomí, že Kṛṣṇa s tvrdým srdcem na to nemusí dbát, připomínají Kṛṣṇovi Jeho matku: „Nehodláš snad zabít svou matku, ó Dāmodare, která Tě přivázala k hmoždíři svou láskou?“ Nakonec podpírají svou argumentaci jménem ‚Mādhava‘ – manžel bohyně štěstí. „Ach Mādhavo, kdybychom byly Tvoje manželky, byly bychom Tvůj majetek a mohl bys nás zabít nebo s námi naložit, jak by se Ti zlíbilo; ale jsme majetkem jiných a Ty nemáš právo ničit to, co patří jiným.“

Neexistoval pro ně žádný život bez Kṛṣṇy; taková byla hloubka jejich lásky. Když Kṛṣṇa nakonec odjel, okamžitě mezi sebou začaly vzpomínat na Kṛṣṇovy úžasné činnosti. Modlíme se za kapku tohoto oceánu lásky k Bohu. Zbývající kapitoly *Nektaru oddanosti* se podrobně zabývají láskou k Bohu v různých náladách.

Bhakti-rasāmṛta-sindhu dokončen v roce 1552

Podle hrubého výpočtu se odhaduje, že Śrīla Rūpa Gosvāmī dokončil Śrī *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* v Gokule Vṛndāvanu v roce 1552.

[*Nektar oddanosti, Závěrečná slova*]

Jīva Gosvāmī zatím není aktivní

Śrī Rūpa Gosvāmī tímto uzavírá první část *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* obětováním svého díla transcendentálnímu potěšení Sanātany Gosvāmīho, který položil základy transcendentální krásy, Gopāla Bhaṭṭy Gosvāmīho,

Śrī Raghunātha Bhaṭṭy Gosvāmīho a Raghunātha dāse Gosvāmīho. Z toho je zjevné, že vznešený Śrīla Jīva Gosvāmī v době, kdy Rūpa Gosvāmī *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* psal, nebyl ještě činný.

[Nektar oddanosti, kapitola 19]

DOSLOV

Bhakti-ratnākara popisuje, jak Śrīla Rūpa a Sanātana Gosvāmī žili ve Vṛndāvanu. Při nějaké příležitosti si Rūpa Gosvāmī přál udělat zvláštní obětování Božstvům. Toho dne mu nějaká vesnická dívka dodala mléko, prvotřídní rýži a další suroviny, aby udělal sladkou rýži. Později Sanātana Gosvāmī ochutnal *mahā-prasādam* a poznamenal, jak mimořádná ta sladká rýže je. Zeptal se: „Kde jsi získal tak vynikající suroviny?“

Rūpa Gosvāmī odpověděl, že je mladá vesničanka přinesla darem. Sanātana Gosvāmī se odmlčel a pak vykřikl: „Ach! Přijal jsi službu od Śrīmatī Rādhārāṇī! To nemůžeme dělat! Jsme jen Její věční služebníci.“

Pro Šest Gosvāmích, kteří byli pohrouženi v oceánu *premy*, se hranice mezi hmotným a duchovním světem, která je pro obyčejné osoby neproniknutelná, staly otevřenými a oni procházeli sem a tam mezi duchovní a hmotnou skutečností.

Śrīla Rūpa Gosvāmī píše v *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.187

[citace v *Caitanya-caritāmṛte*, *Madhya-līlā* 11.89, význam]

*īhā yasya harer dāsyē
karmanā manasā girā
nikhilāsv apy avasthāsu
jīvan-muktaḥ sa ucyate*

„Ten, kdo zapojuje tělo, mysl, inteligenci i slova do služby Kṛṣṇovi, je osvobozený dokonce i v hmotném světě, ačkoliv může být zaměstnaný mnoha takzvanými hmotnými činnostmi.“

V *Gaura-gaṇoddeśa-dīpice* je Śrīla Rūpa Gosvāmī ztotožněn se Śrī Rūpou-maṇjari, důvěrnou asistentkou Lality devī, jedné z předních *aṣṭa-sakhī* a přímé služebnice Śrīmatī Rādhārāṇī. Sanātana Gosvāmī je Lavaṅga-maṇjari, asistentka Campakalaty. Tyto vznešené osobnosti přišly do tohoto světa, aby pomáhaly Śrī Caitanyovi Mahāprabhuovi šířit Jeho misi. Śrīnivāsa Ācārya píše: *nānā-śāstra-vicāraṇaika-nipuṇau sad-dharma-saṁsthāpakau* – Šest Gosvāmích podrobně studovalo písma,

aby předložili důkazy na podporu učení, které slyšeli od Śrī Caitanyi Mahāprabhua. Byli to nejen velcí učenci, ale i sami plně zrealizovali toto učení, a proto jsou jejich díla čistá a transcendentální. Ve skutečnosti přenášejí čtenáře do oceánu transcendentální lásky a umožňují mu vstup do duchovního světa. Śrīla Prabhupāda nesl Kṛṣṇu a duchovní svět ve svém srdci. Naslouchal svému duchovnímu mistrovi, největšímu z učenců, Śrīlovi Bhaktisiddhāntovi Sarasvatīmu Ṭhākurovi, a na sto procent se odevzdal plnění jeho přání. Díky vzdělání v angličtině byl dokonalou osobou, zvláště vybranou a zmocněnou Kṛṣṇou k tomu, aby přinesl celé toto poznání do moderního západního světa.

Nektar oddanosti podává nejen nový pohled na svět; mění také náš vkus. Může změnit vrány v labutě, obyčejné lidi ve svaté osobnosti. Slepce může spatřit svítící tělesa na obloze, němý recitovat poezii a chromý překročit hory. Tímto způsobem se můžeme stát zmocněnými nad rámec naší představivosti a dychtivě usilovat vstoupit do tohoto oceánu transcendentální lásky k Bohu.

Ať se svět stane lepším místem!

*svasty astu viśvasya khalah prasīdatām
dhyāyantu bhūtāni śivaṁ mitho dhiyā
manaś ca bhadraṁ bhajatād adhokṣaje
āveśyatām no matir apy ahaitukī*

Kéž je celý vesmír šťastný a kéž se všechny zlé osoby upokojí. Kéž všechny živé bytosti dosáhnou klidu praktikováním *bhakti-yogy*, neboť když přijmou oddanou službu, budou myslet na dobro ostatních. Zaměstnejme se proto všichni službou Pánu Śrī Kṛṣṇovi, nejvyšší transcendenci, a budme vždy pohrouženi v myšlenkách na Něho.

[Śrīmad-Bhāgavatam 5.18.9]

SLOVNÍK SANSKRTSKÝCH VÝRAZŮ

Acyuta: jméno Nejvyšší Osobnosti Božství, který nikdy nemůže poklesnout ze svého postavení.

Ādityové: polobozi, potomci Aditi, manželky Kašyapy Muniho.

Āmalakī: strom, který Nārada Muni přinesl z duchovního do hmotného světa, aby potěšil Nejvyššího Pána. Jeho plody jsou velmi bohaté na vitamín C.

Amṛta: nektar, pokrm bohů, který činí jeho poživitele nesmrtelným.

Ānandamaya: plný blaženosti v duchovní realizaci; vědomí Kṛṣṇy.

Anartha-nivṛtti: stádium pokroku v oddanosti Pánu Kṛṣṇovi, ve kterém je oddaný osvobozen od nežádoucích tužeb a karmických reakcí; očištění srdce ode všeho nežádoucího.

Anarthy: nežádoucí zlozvyky.

Anurāga: předběžné pouto v extatické lásce k Bohu.

Anusmṛti: když je vzpomínání nepřerušované, stává se soustředěným a nazývá se meditace. Když se meditace rozšíří a ustálí, nazývá se *anusmṛti*. Díky nepřerušované a stále *anusmṛti* vstoupí oddaný do stádia *samādhi* neboli duchovního transu.

Arcanā: postupy pro uctívání *arcā-vigrahy*, Božstva v chrámu; zapojení všech smyslů do služby Pánu.

Arjuna: třetí syn krále Pāṇdu a důvěrný přítel Pána Kṛṣṇy. Kṛṣṇa se stal jeho vozatajem a přednesl mu *Bhagavad-gītu* na bojišti Kurukṣetra.

Artha: ekonomický rozvoj.

Āsana: sedadlo nebo trůn; sedová pozice v praxi *yogy*.

Āśrama: jeden ze čtyř duchovních stavů života – *brahmacārī-āśrama* neboli život studenta; *grhastha-āśrama* neboli život hospodáře; *vānaprastha* neboli život v ústraní; a *sannyāsa-āśrama* neboli stav odříkání; domov duchovního mistra, místo, kde probíhají duchovní činnosti.

Baladeva Vidyābhūṣaṇa: narodil se v 18. století v okrese Balešvar ve státě Uṛiṣa. Zpočátku byl učencem v Madhva-sampradāyi, konvertoval ke *gauḍīya vaiṣṇavismu* a stal se horlivým následovníkem Viśvanātha Cakravartího Ṭhākura. Je zvláště známý pro svůj komentář k *Vedānta-sūtre* nazvaný *Govinda-bhāṣya*. Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa byl vysoce odříkavý čistý oddaný.

Balarāma (Baladeva): první úplná expanze Nejvyšší Osobnosti Božství, Pána Kṛṣṇy. Zjevil se jako syn Rohiṇī a starší bratr Pána Kṛṣṇy. Také známý jako Balabhadra nebo Baladeva, přítomný jako jedno ze tří Božstev Jagannātha.

- Bali Mahārāja:** král démonů, který daroval tři kroky země Vāmanadevovi, trpasličí inkarnaci Pána Viṣṇua, a stal se velkým oddaným tím, že se pro Něho všeho vzdal.
- Bhagavad-gītā:** záznam rozhovoru v sedmi stech verších mezi Pánem Kṛṣṇou a Jeho žákem Arjunou. Rozhovor proběhl mezi dvěma armádami minuty před začátkem obrovské bratrovražedné bitvy. Kṛṣṇa učí vědu o Absolutní Pravdě a význam oddané služby sklíčenému Arjunovi. Obsahuje podstatu veškeré védské moudrosti.
- Bhajana:** tento výraz obecně označuje službu a uctívání Nejvyššího Pána vaiṣṇavy, od začátečníků po ty, kteří plně realizovali Boha. Hlavní podoba této služby je naslouchání a zpívání svatého jména. Jinak tento výraz odkazuje na zpěv oddaných písní o Kṛṣṇovi, obvykle doprovázený hudebními nástroji.
- Bhakti-rasa:** nálada odvozená z oddané služby.
- Bhakti-rasāmṛta-sindhu:** jedno z hlavních děl vědy o *bhakti-voze*, které v šestnáctém století napsal Śrīla Rūpa Gosvāmī, důvěrný společník Śrī Caitanyi Mahāprabhua. Všechny jeho závěry jsou podrobně podpořeny odkazy na védskou literaturu.
- Bhakti:** oddaná služba Nejvyššímu Pánu.
- Bhāva-bhakti:** úroveň očištěného dobra, kdy srdce taje v oddané službě; první stádium lásky k Bohu.
- Bhāva:** stádium transcendentální lásky následující po transcendentální náklonnosti.
- Bhṛgu:** nejmocnější z mudrců, kteří se narodili přímo z Brahmy.
- Bhukti:** hmotný požitek
- Bilva-maṅgala Ṭhākura:** velký oddaný a autor, mezi jehož díla patří *Kṛṣṇa-karṇāmṛta*, důvěrné zábavy Pána Kṛṣṇy.
- Božstvo:** tak jako se Pán Kṛṣṇa zjevuje ve zvuku svého svatého jména, zjevuje se také v podobě *arcā-avātara*, Jeho inkarnace jako Božstvo uctívané v chrámu. Hlavní zaměření každého chrámu ISKCONu po celém světě je uctívání Božstva Kṛṣṇy projeveného v kameni, kovu, dřevě nebo jako namalované obrazy.
- Brahman:** neosobní, všudypřítomný aspekt Nejvyššího Pána.
- Brahma-saṁhitā:** velmi staré sanskrtské písmo zaznamenávající modlitby Brahmy k Nejvyššímu Pánu, Govindovi.
- Brahma-vaivarta Purāṇa:** jedna z osmnácti *Purāṇ*. Obsahuje modlitby a vzývání určené Pánu Śrī Kṛṣṇovi, stejně jako popisy Jeho transcendentálních zábav se Śrīmatī Rādhārāṇī a ostatními dcerami pastevců z Vṛndāvanu.
- Brahmā:** první stvořená živá bytost a druhotný tvůrce hmotného vesmíru. Pod vedením Pána Viṣṇua tvoří všechny formy života ve vesmíru.
- Brāhmaṇa:** inteligentní třída lidí podle tradičního védského systému.
- Brahmānanda:** duchovní blaženost odvozená od neosobní realizace Brahmanu.
- Bṛhaspati:** duchovní mistr krále Indry a hlavní kněz polobohů.
- Caitanya-caritāmṛta:** v překladu „povaha živé síly v nesmrtelnosti“, název autorizovaného životopisu Pána Caitanyi Mahāprabhua napsaného koncem šestnáctého století Śrīlou Kṛṣṇadāšem Kavirājem Gosvāmīm, který předkládá Pánovy zábavy a učení.

Campakalatā: jedna z osmi hlavních *gopī* z Vṛndāvanu.

Dakṣa: jeden ze synů Brahmy a hlavní patriarcha obyvatelstva vesmíru.

Dāmodara: jméno Śrī Kṛṣṇy, znamená „ten, kdo je svázán kolem pasu provazem“.
Toto jméno se týká Pánovy zábavy, kdy umožil matce Yaśodě, aby Ho spoutala.

Devahūti: dcera Svāyambhuvy Manua, manželka Kardamy Muniho a matka Pánovy inkarnace, Pána Kapily.

Dhāma: sídlo, místo pobytu; obvykle označuje Pánovo sídlo.

Dharma: náboženské zásady; přirozené zaměstnání člověka. Schopnost sloužit, což je základní vlastnost živé bytosti.

Dhruva Mahārāja: velký oddaný, který ve věku pěti let konal tvrdou askezi a zrealizoval Nejvyšší Osobnost Božství. Získal celou planetu, Polárku.

Dhūmayitā: stádium projevené oddaným, když jsou lehce přítomné jen jedna nebo dvě proměny a je možné je utajit.

Draupadī: dcera krále Drupady, manželka Pāṇduovců a velká oddaná Pána Kṛṣṇy. Narodila se z obětího ohně, aby se stala manželkou Arjuna.

Durgā: manželka Pána Śivy v hrozivé podobě, vládne hmotné přírodě.

Dvārakā: ostrovní království Pána Kṛṣṇy ležící u západního pobřeží Indie, kde konal své zábavy před pěti tisíci lety.

Gajendra: král slonů. Pán Viṣṇu ho zachránil před krokodýlem a daroval mu osvobození.

Gaṇapati: polobůh známý také jako Gaṇeśa, který má na starosti hmotné bohatství a odstraňování neštěstí.

Gauḍīya Maṭha: vaiṣṇavská instituce, původně se 64 chrámy v Indii a jinde, založená Śrīlou Bhaktisiddhāntou Sarasvatīm Ṭhākurem pro šíření svatého učení Pána Caitany v celé Indii a ve světě.

Gāyatrī: posvátná mantra, kterou *brāhmaṇa* tiše pronáší třikrát denně za svítání, v poledne a během západu slunce pro dosažení transcendentální úrovně.

Gopī-candana tilak: druh jílu používaný pro *tilak* a příznivé značení těla.

Gopī: dcery pastevců, přítelkyně Gopāla Kṛṣṇy, Jeho nejodevzdanější a nejdůvěrnější oddané.

Gosvāmī: osoba, která dokonale ovládá své smysly.

Govardhana: mohutný kopec drahý Pánu Kṛṣṇovi a Jeho oddaným. Kṛṣṇa jej držel sedm dní nad hlavou, aby ochránil své oddané z Vṛndāvanu před ničivou bouří seslanou Indrou.

Govinda: jméno Nejvyššího Pána Kṛṣṇy, znamená „Ten, kdo těší půdu, krávy a smysly“.

Gujarat: stát v severozápadní Indii.

Guru: duchovní mistr; jedna ze tří vaiṣṇavských autorit. Doslova znamená těžký. Duchovní mistr se nazývá guru, protože je obtížen poznáním.

Hari-bhakti-vilāsa: obřadné a oddané praktiky gauḍīya-vaiṣṇavské sampradāyi sjednocené do dvaceti kapitol Śrīlou Sanātanou Gosvāmīm a Śrīlou Gopālem Bhaṭṭou Gosvāmīm.

Hari-nāma-saṅkīrtana: společné zpívání svatých jmen Nejvyššího Pána.

Hari: Nejvyšší Pán, který odstraňuje všechny překážky v duchovním pokroku.

Haridāsa Ṭhākura: ačkoliv se narodil v muslimské rodině, byl důvěrným společníkem Śrī Caitanyi Mahāprabhua. Byl natolik pohroužen v nektaru svatého jména, že jeho pravidelnou praxí bylo pronášet 300 000 jmen Pána denně. Pán Caitanya z něj učinil *namācāryu* (učitele zpívání svatého jména).

Indra: hlavní polobůh nebes a vládnoucí božstvo deště.

Jagannātha Purī: poutní místo na východním pobřeží Indie, kde je uctíváno Božstvo Jagannātha.

Jamunā: svatá řeka protékající Vṛndāvanem, kde Kṛṣṇa vykonal mnoho zábav.

Jīva (jīvātmā): živá bytost, která je věčnou duší, individuální, ale nedílnou částí Nejvyššího Pána.

Jīva Gosvāmī: jeden ze Šesti Gosvāmích z Vṛndāvanu a synovec Rūpy a Sanātany Gosvāmích.

Jñāna: poznání. Hmotná *jñāna* nepřesahuje hmotné tělo. Transcendentální *jñāna* rozlišuje mezi hmotou a duší. Dokonalá *jñāna* je znalost těla, duše a Nejvyššího Pána.

Jvalitā: stádium projevené oddaným, když jsou přítomné více než dvě nebo tři transcendentální proměny a je obtížné je utajit.

Kali-yuga: „věk hádky a pokrytectví“. Čtvrtý a poslední věk v cyklu *mahā-yugy*. Toto je současný věk, ve kterém žijeme. Začal před 5 000 lety a trvá celkem 432 000 let. Je charakterizován bezbožnými činnostmi a velkým hmotným utrpením.

Kāma: chtíč; touha uspokojovat své vlastní smysly.

Kaniṣṭha-adhikārī: začínající oddaný na nejnižším stádiu vaiṣṇavského života.

Kapila: inkarnace Kṛṣṇy, která se zjevila v Satya-yuze jako syn Devahūti a Kardamy Muniho a vysvětlil oddanou filozofii sāṅkhya, analýzu hmoty a duše, jako prostředek rozvoje oddané služby Pánu.

Karmī: pracovníci usilující o plody své práce.

Kātyāyanī: osobní podoba hmotné energie. Je také známá jako Durgā, Kālī a pod mnoha dalšími jmény.

Král Vṛṣabhānu: otec Śrīmatī Rādhārāṇī.

Kṛṣṇa-kathā: diskuze nebo témata pronesená Kṛṣṇou nebo o Kṛṣṇovi.

Kṛṣṇa: původní, dvouruká podoba Nejvyššího Pána, zdroj všech expanzí.

Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī: autor nesmrtelné Śrī Caitanya-caritāmṛty, považované za největší dílo o životě a filozofii Pána Caitanyi. Sepsal ji po devadesátém roce svého věku, navzdory tělesné slabosti.

Kṛṣṇaloka (Goloka Vṛndāvana): planeta v duchovním světě, kde sídlí Kṛṣṇa.

Kṣatriya: třetí ze čtyř řádů systému *varṇāśrama*. Bojovník, který má sklon válčit a vést ostatní. Administrativní nebo ochranné zaměstnání v systému čtyř společenských a duchovních řádů.

- Kumārové:** čtyři učené asketičtí synové Pána Brahmy, věčně vypadající jako děti, kteří se stali velkými oddanými Pána a velkými autoritami na oddanou službu.
- Kurukṣetra:** svaté místo následkem askeze krále Kurua. Zde byla vybojována velká válka známá z *Mahābhāraty* a Pán Kṛṣṇa tu pronesl *Bhagavad-gītu* Arjunovi před pěti tisíci lety.
- Kuṭi-naṭi:** pokrytectví nebo hledání chyb.
- Lalitā-devī:** jedna z osmi hlavních *gopī* z Vṛndāvanu.
- Mādhurya-rasa:** duchovní vztah v milenecké lásce, ve kterém se Nejvyšší Pán a Jeho oddaný k sobě chovají jako milenci.
- Madhusūdana:** jméno Kṛṣṇy, „hubitel démona Madhua“.
- Madhvācārya:** velký vaiṣṇavský duchovní mistr ze třináctého století, který kázal teistickou filozofii čistého dualismu.
- Madhyama-adhikārī:** oddaný, který uctívá Pána s pevnou vírou, přátelí se s oddanými, káže nevinným, a vyhýbá se ateistům.
- Mahā-bhāva:** Když extáze *bhāva* zesílí, nazývá se *mahā-bhāva*. Příznaky *mahā-bhāvy* jsou viditelné pouze v tělech věčných společníků, jako jsou *gopī*.
- Mahābhārata:** starodávná sanskrtská epická historie Bhāraty neboli Indie složená Kṛṣṇou Dvaipāyanou Vyāsadevem, literární inkarnací Boha, ve 100 000 verších. Podstata veškeré védské filozofie, *Bhagavad-gītā*, je součástí tohoto velkého díla.
- Mamatā:** důvěrné pouto mezi služebníkem a obsluhovaným v oddané službě.
- Maṅgala-ārati:** každodenní obřad uctívání Božstva Nejvyššího Pána před východem slunce.
- Marīci:** jeden z velkých mudrců, kteří se narodili přímo z Pána Brahmy.
- Marutové:** polobozi, společníci krále Indry, bohové vzduchu. Je jich čtyřicet devět a jsou syny Diti.
- Māyā:** iluze; energie Kṛṣṇy, která svádí živou bytost do zapomnění na Nejvyššího Pána. To, co není, neskutečnost, podvod, zapomnění, hmotná iluze. Pod vlivem iluze si osoba myslí, že může být v tomto dočasném hmotném světě šťastná. Povaha hmotného světa je, že čím více se osoba pokouší využít hmotné situace, tím více je poutána složitostmi *māyī*.
- Māyāvādī:** ten, kdo zastává filozofii Śaṅkarācāryi, jež v podstatě říká, že Bůh nemá podobu a je neosobní.
- Mokṣa:** osvobození z pout hmoty.
- Mukti:** osvobození podmíněné duše z hmotného vědomí a pout.
- Naimiṣāraṇya:** posvátný les ve střední Indii, kde bylo proneseno osmnáct *Purāṇ* a o kterém se říká, že je středem vesmíru.
- Nāmācārya:** ācārya zpívání svatých jmen (Haridāsa Ṭhākura).
- Nārada Muni:** čistý oddaný Pána, jeden ze synů Pána Brahmy, který cestuje po vesmírech ve věčném těle, oslavuje oddanou službu a učí vědu o *bhakti*.
- Nārada-pañcarātra:** kniha Nārady Muniho o procesech uctívání Božstev a meditace s pomocí manter.

Narasimha: Nṛsimhadeva – inkarnace Pána Kṛṣṇy jako napůl člověk, napůl lev. Zabil démona Hiranyakašipu a zachránil svého oddaného, Prahlāda Mahārāje.

Nārāyaṇa: jméno majestátní čtyřruké podoby Nejvyšší Osobnosti Božství, znamená „Ten, který je zdrojem a cílem všech živých bytostí“.

Narottama dāsa Ṭhākura: proslulý vaiṣṇavský duchovní mistr v učenické poslušnosti od Pána Śrī Caitanyi Mahāprabhua, který je známý mnoha oddanými písněmi.

Niṣṭhā: pevná víra.

Nityānanda Prabhu: inkarnace Pána Balarāma, který se zjevil jako hlavní společník Pána Śrī Caitanyi Mahāprabhua.

Pāda-sevanam: oddaný proces služby u Pánových nohou.

Padma Purāṇa: jedna z osmnácti *Purāṇ*, védských historických písem. Skládá se z rozhovorů mezi Pánem Śivou a jeho manželkou Pārvatī.

Parakīya: vztah mezi vdanou ženou a jejím milencem; zejména vztah mezi dívkami z Vṛndāvanu a Kṛṣṇou.

Pārvatī: manželka Śivy, dcera hory.

Phalguna: jeden z měsíců odpovídajících lednu / únoru nebo únoru / březnu.

Prahlāda Mahārāja: velký oddaný Pána Kṛṣṇy, který byl sužován svým ateistickým otcem, Hiranyakašipuem, ale Pán ho vždy chránil a nakonec ho zachránil v podobě Nṛsimhadeva.

Praṇaya: nálada lásky, kde existuje možnost přijímat přímou poctu, ale oddaný se tomu vyhýbá.

Prasādam: „milost Pána Kṛṣṇy“. Jídlo připravené pro potěšení Kṛṣṇy a nabídnuté Mu s láskou a oddaností.

Prayojana: konečný cíl života, rozvíjet lásku k Bohu.

Prema-bhakta: ten, kdo dosáhl čisté lásky k Pánu Kṛṣṇovi, nejvyššího stupně dokonalosti v postupném rozvoji čisté oddané služby.

Rādhā-kuṇḍa: posvátné jezírko u kopce Govardhanu ve Vraji, které vytvořily Rādhārāṇī a Její společnice, *gopī*. Je svrchovaným svatým místem ve Vraji a nejvznešenějším svatým místem pro všechny gauḍīya vaiṣṇavy.

Rādhārāṇī: nejdůvěrnější společnice Pána Kṛṣṇy, Jeho ženský protějšek, osobní podoba Jeho vnitřní energie blaženosti.

Rāga: připoutanost v extatické lásce k Bohu.

Rāgānugā-bhakti: oddaná služba následující spontánní láskyplnou službu obyvatel Vṛndāvanu.

Raghunātha Bhaṭṭa Gosvāmī: jeden ze Šesti Gosvāmīch z Vṛndāvanu, syn Tapany Miśry.

Raghunātha dāsa Gosvāmī: jeden ze Šesti Gosvāmīch z Vṛndāvanu, který se narodil v roce 1495 jako syn Govardhana Majumadāra.

Rāmāyaṇa: původní epické historické dílo o Pánu Rāmacandrovi a Sītě, které napsal Vālmīki Muni.

- Rāsa-līlā:** skupinový tanec Kṛṣṇy a Jeho přítelkyň, dcer pastevců, v Jeho zábavách ve Vṛndāvanu.
- Rasa:** nálada, nebo sladká chuť vztahu, zvláště mezi Pánem a živými bytostmi.
- Rati:** silná připoutanost k Bohu, která předchází *bhāvē* (zralé extázi) a *preme* (zralé lásce k Bohu).
- Ruci:** chuť.
- Rūpa Gosvāmī:** hlavní ze šesti velkých duchovních mistrů, Gosvāmích z Vṛndāvanu, kteří byli pověřeni Pánem Caitanyou Mahāprabhuem založit a šířit filozofii vědomí Kṛṣṇy. Rozsáhle zkoumal písma a postavil filozofii, kterou učil Pán Caitanya, na neochvějný základ.
- Rūpa-maṇjarī:** důvěrná služebnice Lality-devī, jedné z osmi hlavních *gopī* ve Vṛndāvanu.
- Rūpānuga:** ten, kdo následuje Rūpu Gosvāmīho.
- Sādhana-bhakti:** oddaná služba podle usměrňujících zásad v zájmu rozvinutí přirozené lásky ke Kṛṣṇovi.
- Sādhū-saṅga:** společnost svatých osob.
- Sahajiyové:** takzvaní oddaní, kteří považují Boha za levného, ignorují pokyny písem a pokoušejí se napodobovat Pánovy zábavy.
- Sāma Veda:** jedna ze čtyř původních Ved, skládá se z hudebního rámce obětních chvalozpěvů a je bohatá na krásné písně, které hrají různí polobozi.
- Samādhi:** plné pohroužení a trans mysli a smyslů ve vědomí Nejvyššího Pána a služby Jemu.
- Sanātana Gosvāmī:** jeden ze Šesti Gosvāmích z Vṛndāvanu, jehož Pán Caitanya Mahāprabhu pověřil, aby založil a šířil filozofii vědomí Kṛṣṇy. Byl starším bratrem Rūpy Gosvāmīho, který ho přijal za svého duchovního mistra.
- Sannyāsī:** osoba ve stavu odříkání (*sannyāsa*).
- Sārvabhauma Bhāṭṭācārya:** slavný logik, rádce krále Pratāparudry z Urīsy, který se odevzdal Pánu Śrī Caitanyovi Mahāprabhuovi.
- Svatá jména / mahā-mantra:** modlitba složená ze šestnácti jmen Hare, Kṛṣṇa a Rāma: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare, Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare je osobní podoba osobního štěstí Boha, Jeho věčné společnice Śrīmatī Rādhārāṇī. Kṛṣṇa, „všepřítazlivý“, a Rāma, „těšící všechny“, jsou jména Boha. Tato modlitba znamená „Moji drazí, Rādhārāṇī a Kṛṣṇo, prosím, zaměstnejte mě ve své oddané službě“. *Vedy* doporučují zpívání Hare Kṛṣṇa mantry jako nejjednodušší a nejvznešenější způsob probuzení neprojevené lásky k Bohu.
- Śāstra:** zjevená písma, která dodržují všichni následovníci védského učení. *Śās* znamená „usměrňovat a řídit“ a *tra* znamená „nástroj“.
- Ṣaṭ-sandarbha:** šest sanskrtských děl o vědě oddané služby neboli vaiṣṇavské filozofii od Śrīly Jīvy Gosvāmīho. Tato díla představují celou filozofii a teologii gauḍīya vaiṣṇavismu v systematické podobě. *Bhakti-sandarbha* se zabývá *abhidheya-tattvou*, což je *bhakti* (oddanost Kṛṣṇovi), a *Prīti-sandarbha* se zabývá *prajojana-tattvou*, čistou láskou k Bohu.

Satī: manželka Pána Šivy a dcera Dakši, která se zaživa upálila, když její otec urazil jejího manžela.

Skanda Purāṇa: jedna z osmnácti *Purāṇ*, védských historických písem. Podrobně popisuje Kali-yugu.

Śloka: sanskrtské dvojverší, zvláště to, ve kterém má každá řádka šestnáct slabik.

Smaranāvasthā: Když oddaný dosáhne tohoto stádia (*varaṇa-daśā*), přilne k naslouchání *kṛṣṇa-kathā*. Když je schopen zpívat v extázi, dosáhne stupně *smaranāvasthā*, stádia vzpomínání na *kṛṣṇa-kathā*.

Sneha: náklonnost ke Kṛṣṇovi, na tomto stádiu nemůže milenec být bez milovaného.

Śraddhā: pevná víra a důvěra.

Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura: Sarasvatī Ṭhākura Gosvāmī Mahārāja Prabhupāda (1874-1937), duchovní mistr Jeho Božské Milosti A. C. Bhaktivedānty Svāmīho Prabhupādy, a tedy duchovní praotec dnešního hnutí pro vědomí Kṛṣṇy.

Śrīmad-Bhāgavatam: hlavní z osmnácti *Purāṇ*, úplná věda o Bohu, která ustanovuje svrchované postavení Pána Kṛṣṇy. Śrī Caitanya Mahāprabhu ji oslavoval jako *amalaṁ purāṇam*, „nejčistší *Purāṇu*“. Také známá jako *Bhāgavata Purāṇa*, obsahuje osmnáct tisíc veršů.

Śrīnivāsa Ācārya: hlavní následovník Šesti Gosvāmích z Vṛndāvanu.

Subala: jeden z pasáček, společníků Pána Kṛṣṇy.

Sudāmā: jeden z pasáček, společníků Pána Kṛṣṇy.

Śūdra: člen čtvrté společenské třídy, dělník v tradičním védském společenském systému. Má sloužit třem vyšším třídám, jmenovitě *brāhmaṇum*, *kṣatriyūm* a *vaiśyūm*.

Śukadeva Gosvāmī: vznešený oddaný, který přednesl *Śrīmad-Bhāgavatam* králi Parīkṣitovi během posledních sedmi dnů králova života.

Sūta Gosvāmī: syn Romaharṣany. Byl to velký mudrc, který vyprávěl rozhovor mezi Parīkṣitem Mahārājem a Śukadevem Gosvāmīm tvořící základ *Śrīmad-Bhāgavatamu*.

Svarūpa: původní věčný vztah živé bytosti ve službě Pánu, skutečná podoba duše.

Śyāma: Kṛṣṇa zjevující se v namodralé barvě ve Dvāpara-yuze.

Tadīya: všechno, co patří Pánu.

Tapas: askeze.

Tilak: posvátná znamení z jílu umístěná na čele a dalších částech těla označující osobu jako následovníka Viṣṇua, Rāmy, Šivy, védské kultury atd.

Tīrtha: svaté poutní místo spojené se zábavou inkarnace Boha, jako je svatá řeka, chrám Pána, nebo sídlo či místo meditace svatého mudrce nebo svaté osoby.

Tulasī: čistá oddaná v podobě rostliny druhu bazalky, která je posvátná pro vaiṣṇavy a velmi drahá Śrī Kṛṣṇovi. Její lístky a *mañjarī* (poupata) jsou vždy obětovány Jeho lotosovým nohám.

Upaniṣady: sto osm sanskrtských pojednání ztělesňujících filozofii *Ved*. Výraz Upaniṣad doslova znamená to, co se naučí při sezení v blízkosti učitele.

Uttama-adhikārī: prvotřídní oddaný, který je odborníkem na védskou literaturu a má plnou víru v Nejvyššího Pána; může osvobodit celý svět.

Vaidhī-bhakti: oddaná služba podle pravidel.

Vaikuṇṭha-loky: rozmanité duchovní planety nacházející se v *brahma-jyoti*.

Vairāgya: odříkání; odpoutanost od hmoty a zapojení mysli v duchovních činnostech.

Vaiṣṇava: oddaný Nejvyššího Pána, Viṣṇua nebo Kṛṣṇy.

Vaiśya: člen obchodnické a zemědělské třídy v systému čtyř společenských tříd a čtyř duchovních stavů.

Varāha Purāṇa: jedna z osmnácti *Purāṇ*. Zabývá se transcendentálními zábavami Pánovy inkarnace kance.

Varṇāśrama: systém čtyř společenských a čtyř duchovních řádů založený na védských písmech a probíraný Śrī Kṛṣṇou v *Bhagavad-gītě*.

Vedānta-sūtra: závěrečné shrnutí védského filozofického poznání sepsané Śrīlou Vyāsadevem ve stručných aforismech. Filozofie Absolutní Pravdy, která nachází implicitní vyjádření ve *Vedách* a *Upaniṣadách*, dostala systematickou a explicitnější podobu ve *Vedānta-sūtře*.

Vedy: Systém věčné moudrosti, který sestavil Śrīla Vyāsadeva, literární inkarnace Nejvyššího Pána, pro postupné povznesení celého lidstva z podmíněného stavu do stavu osvobození.

védský: týkající se kultury, ve které se všechny aspekty lidského života řídí *Vedami*.

Vikarma: neoprávněné nebo hříšné jednání protivící se příkazům zjevených písem.

Virakti: odloučení.

Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura: vznešený ācārya v Caitanyově škole vaiṣṇavismu, který sepsal dvacet čtyři cenných knih o vědě *bhakti*.

Vṛndāvana: Kṛṣṇovo věčné sídlo, kde plně projevuje svou sladkost; vesnice na této Zemi, ve které konal své dětské zábavy před pěti tisíci lety. Nachází se na západním břehu řeky Jamuny.

Vyāsadeva: literární inkarnace Boha a sestavitel původních védských písem. Stále žije v tomto světě.

Yamarāja: polobůh smrti.

Yudhiṣṭhira: nejstarší z Pāṇduovců v *Mahābhāratě*, syn Dharmarāje neboli Yamarāje, poloboha smrti.

Yūtheśvarī: vůdkyně skupiny *gopīch*.

O KADAMBOVI KĀNANOVI SVĀMĪM

Kadamba Kānana Svāmī je uznávaným duchovním vůdcem a zasvěcujícím guruem v Mezinárodní společnosti pro vědomí Kṛṣṇy (ISKCON).

Jeho duchovní cesta začala v mládí, když jako hledač pravdy cestoval do Indie. Tam byl inspirován učením Śrīly Prabhupādy a našel svůj domov v ISKCONu, hnutí založeném Śrīlou Prabhupādou k šíření slávy Nejvyšší Osobnosti Božství, Pána Śrī Kṛṣṇy, po celém světě. Kadamba Kānana Svāmī zasvětil svůj život službě této misi.

Po mnoho let sídlil ve svaté zemi Vṛndāvanu, zastával v hnutí různé manažerské funkce, včetně služby jako prezident chrámu Kṛṣṇy a Balarāma po dobu 5 let. Ve Śrīdhāmu Māyāpuru řídil stavbu *puṣpa samādhi* Śrīly Prabhupādy.

Jeho hlavní vášní však vždy bylo kázat vznešené poselství Kṛṣṇy a tím přinášet klid a radost lidstvu. V roce 1997 přijal *sannyās* od svého duchovního mistra, Śrīpāda Jayādvaity Svāmīho. Od té doby cestuje a káže na většině kontinentů.

Je také učitelem písem a rozsáhle přednášel různé kurzy pořádané akademickými ústavy ve Vṛndāvanu a Māyāpuru. Přes 13 let vyučoval kurz o *Nektaru oddanosti* v Māyāpurském institutu vyššího vzdělávání. Tato kniha slouží jako odkazová pomůcka pro ty, kdo chtějí prozkoumat východní část *Nektaru oddanosti* do větší hloubky.

Vedle svých hlubokých přednášek a kurzů o šāstrách je uznávaný *kīrtanīya*, proslulý jak svými rockovými, tak dojemnými melodiemi při oslavování Pána Kṛṣṇy. Má řadu žáků a přátel, jejichž životy byly proměněny jeho osobním vedením a radami, jakož i jeho hlubokými realizacemi o Nejvyšším Pánu.

Pro více informací o jeho kázání, přednáškách a hudbě prosím navštivte následující webové stránky:

www.kksblog.com   www.kkswami.com

v češtině www.kksvami.blogspot.com

„Tuto knihu jsem sestavil v naději, že do vašeho života vnese více Kṛṣṇy. Vztah s Kṛṣṇou, Nejvyšší Osobností Božství, přináší do našeho života opravdovou radost a skutečnou lásku!”

kksvami.blogspot.com
kkswami.com
kksblog.com

